

**VLAAMS
FONDS
VOOR DE
LETTEREN
JAAR 2018
VERSLAG**

INHOUD

	Inleiding	7
1	Organisatie	9
1.1	Structuur	9
1.2	Missie en waarden	12
1.3	Verhuizing	13
2	Subsidies	15
2.1	Werkbeurzen	16
2.2	Stimuleringsbeurzen literaire auteurs	21
2.3	Projectbeurzen literair vertalers in het Nederlands	22
2.4	Stimuleringssubsidies literair vertalers in het Nederlands	24
2.5	Subsidies voor literaire tijdschriften	25
2.6	Productiesubsidies voor uitgevers	25
2.7	Subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties	27
2.8	Subsidies voor literaire organisaties	28
2.9	Subsidies voor auteursgenootschappen	29
2.10	Subsidies voor literaire manifestaties	29
2.11	Subsidies voor projecten leesbevordering	31
2.12	Impulssubsidies voor literaire initiatieven	32
2.13	Subsidies voor literair grensverkeer	33
2.14	Subsidies voor auteurslezingen	34
2.15	Subsidies overdracht provinciale middelen	36
2.16	Subsidies voor vertalingen uit het Nederlands	37
2.17	Auteursbezoeken in het buitenland	47
2.18	Projectsubsidie fragmentvertalingen uit het Nederlands	49
2.19	Residenties	49
3	Projecten	51
3.1	Netwerken	52
3.2	Auteurs	56
3.3	Literair vertalers	57
3.4	Buitenlandpromotie	62
3.5	Leesbevordering	70
3.6	Conferentie 'Elk verhaal telt'	75
3.7	Poëziepromotie	75

4	Communicatie	77
4.1	Nota strategische communicatie	77
4.2	Beleidsplan in de praktijk	78
4.3	Online communicatie	79
4.4	Pers	82
4.5	Publicaties	83
5	Beleid	85
5.1	Actualisering subsidiereglementen 2018	85
5.2	Stages en onderzoeksprojecten	87
5.3	Diversiteit en inclusie	88
5.4	Ontwikkelingsbeleid	90
6	Financieel jaarverslag	91
6.1	Jaarrekening	91
	Bijlagen	101
1	Samenstelling VFL-bestuur en andere organen	103
2	Realisaties 2018	105
3	Het boekenvak in 2018 – trends en evoluties	115
4	Afschrijvingstabel investeringen 2018	117
5	Resultatenrekening	119
6	Single audit verslagen van de bedrijfsrevisor	123
7	Verslag van de regeringscommissaris rond jaarwerking 2018	131
8	Lijst van afkortingen	135

ZO KAN HET NIET LANGER

Eindelijk, het nieuwe jaarverslag!
De ragfijne terzijdes, de rondzwevende haakjes.
Het constante geschud en gezift. Het gespin
over het zeven van de verbeteringen
en het verbeteren
van de zeven. Het geklingklang aan de mond
van de clichéoven. De hitte in de kruipkelder waarin
héél goede vrienden (Bangerd & Slimmeling, betrapt!)
elkaar weer aan het inoliën zijn.
Het geklooi met spanningsbogen.
Het afvoerprobleem in de spijtcabine.
Instabiele ego's in vuile wisselbaden.
De kinderziekten van de chatbot van het
overurenwinkelmandje. Te hoog opgestapelde
wist-je-datjes vol kwaadaardige code, gereed voor de wals.
Het geratel van de koeling van het voorspellingsmodel.
De walm rond de vaten met overdatumerrata.
Men overleeft het niet zonder ventielen en zware massages.
Jaja, het is hard werken in de uitsloverij.

uit: Paul Bogaert, Zo kan het niet langer,
Polis, deel van Pelckmans uitgevers nv, 2018

Het succes én de begrenzing van een geïntegreerd letterenbeleid

We kijken tevreden terug op 2018. Auteurs en lezers stonden opnieuw centraal in ons werk, zoals blijkt uit de aangroei van de diverse beurzen en de auteurslezingen. Met dezelfde volharding, consequentie en coherentie als de voorbije jaren bouwen we verder aan een geïntegreerd letterenbeleid. We schenken onze volle aandacht aan een dynamisch en divers letterenveld, waarbij de auteur en de lezer een centrale plek krijgen. Na een kleine terugval vorig jaar knopen we in 2018 overigens opnieuw aan bij de traditie van jaarlijkse groei.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) investeerde in 2018 **€2.309.493** in de rechtstreekse financiële ondersteuning van auteurs (literaire auteurs, stripauteurs en illustratoren) en vertalers via werkbeurzen, stimuleringsbeurzen, (fragment)vertalingen, projecten en auteurslezingen. Dat is een spectaculaire stijging met **€ 361.106**. Het betekent dat liefst **34,8%** van de overheidsdotatie van het VFL rechtstreeks terechtkomt bij auteurs. Dat is in vergelijking met 2017 een toename met **1,8%**.

De stijging tekenen we vooral op bij de werkbeurzen non-fictie, de stimuleringsbeurzen voor auteurs die net gedebuteerd zijn, een blijvende aangroei van de auteurslezingen (zowel van de VFL-bijdrage als van de bijdrage door organisatoren) en een spectaculaire toename bij de vertalers en vertalingen. Zowel vertalingen uit als in het Nederlands zetten het afgelopen jaar een stevige groeispuurt in, wat uiteraard het gevolg is van alle investeringen de afgelopen jaren. Uitgebreide informatie daarover staat verder in dit jaarverslag. Dat is zoals steeds erg lijkig en bijzonder gedetailleerd: een bewuste keuze vanuit een streven naar maximale transparantie.

2018 is echter ook het jaar waarin het VFL voor het eerst écht botst op de grenzen van de fysieke en vooral financiële mogelijkheden. Het groeiende succes van de auteurslezingen, het succesvolle buitenlandse vertaalbeleid, steeds minder aftoppingen van werkbeurzen, de dringende noodzaak voor telkens weer uitgestelde investeringen en de steeds verder groeiende verwachtingen ten opzichte van een dynamisch VFL: we slagen er niet langer in om dit alles te verwezenlijken met een positief jaarresultaat. Voor het eerst sinds lange tijd vertoont onze jaarafsluiting een licht negatief resultaat. Dat heeft niet te maken met onvoorziene factoren. Het illustreert messcherp dat het VFL bij gelijklopend beleid en dezelfde opdrachten vanuit de overheid de komende jaren in een volstrekt onhoudbare situatie zal terechtkomen. Zonder de benodigde financiering kan het zijn taken niet blijven vervullen en dreigen pijnlijke ingrepen. Efficiëntie en kostenbewaking zijn al jaren de krachtlijnen van het beleid. Nu zijn we op een punt beland waar de elastiek werkelijk helemaal uitgerekt is. En dat terwijl er ruime bijval en waardering is voor de spirit en de verwezenlijkingen van het VFL. De onderfinanciering van het VFL ten opzichte van een uitgebreid en performant uitgevoerd takenpakket is een uitdaging van de hoogste orde voor de volgende Vlaamse regering en de nieuwe minister van Cultuur.

Zelf zal het VFL intussen niet bij de pakken blijven zitten. Er zijn uitdagingen genoeg voor 2019:

- > Na de transformatie en ontwikkeling van onze buitenlandwebsite www.flandersliterature.be herhalen we die operatie in 2019 voor onze Nederlandstalige website. Een nieuw logo, een aangepaste naam en een frisse lay-out en communicatie zullen beter weerspiegelen wie we zijn en wat we doen.
- > Een digitaal aanvraagplatform moet voor alle aanvragers de papieren rompslomp tot een minimum beperken, de klantvriendelijkheid bevorderen en op termijn onze medewerkers toelaten om nog meer kwalitatieve en inhoudelijke aandacht aan dossiers te besteden.
- > We streven ernaar om de laatste obstakels rond de financiering en de omgevingsvergunning voor onze nieuwe huisvesting zo snel mogelijk op te lossen. Verhuizen zal in 2019 niet lukken, maar van start gaan met de werken wel. Op die manier krijgen we hopelijk in 2020 (wanneer onze organisatie 20 jaar bestaat) een nieuwe woonst cadeau.
- > We werken door aan de hervorming van de werkbeurzen en van alle mogelijke ondersteuningsvormen voor auteurs. De beloofde enquête ter bevraging van auteurs en vertalers wordt net voor of net na de zomer gelanceerd en zal ons helpen in te spelen op noden en uitdagingen.
- > Met de lancering van een 'charter voor inclusie in de boeken- en letterensector' op 1 april 2019 wordt een belangrijke stap gezet. We willen verder kijken dan diversiteit, dat de klemtoon legt op verschillen. Inclusie is een proces, het is in essentie wat je zelf doet om de rijkdom van diversiteit te omarmen. Eind mei hopen we op positief nieuws van Creative Europe, wat zou betekenen dat het VFL voor het eerst (en in een leidende rol) kan deelnemen aan een Europees project rond meer diversiteit en inclusie in kinder- en jeugdliteratuur.

Het VFL heeft in februari 2019 overigens al een eerste hoogtepunt gerealiseerd. Met de slogan 'Flirt Flamand' was Vlaanderen eregast op de Brusselse Foire du Livre. In het kader van het cultureel samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap kreeg de Vlaamse literatuur op een speelse en inhoudelijke manier de bijzondere aandacht en omkadering die ze verdient. Terzelfdertijd konden we bruggen bouwen met onze burens, die dat bijzonder wisten te appreciëren.

Laat er niet de minste twijfel over bestaan: ambitie is én blijft de tweede naam van het VFL.

Daarom zouden we het waarderen als de volgende Vlaamse regering ons ook financieel volwaardig(er) honoreert. Immers, 'koken kost geld'.

Mia Doornaert, voorzitter
Koen Van Bockstal, directeur
31 maart 2019

1 ORGANISATIE

1.1 Structuur

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) is een overheidsinstelling die Vlaamse literatuur steunt in binnen- én buitenland. Voor het buitenland gebeurt dat onder de merknaam Flanders Literature.

Zo ziet de structuur van het VFL er uit:

raad van bestuur dagelijks bestuur		
VFL-team	Adviescommissies (AC's)	Beslissingscollege (BC)
buitenlandwerking (Flanders Literature)	AC PRO (Proza) AC P (Poëzie) AC IKJ (Illustratie, Kinder-en Jeugdliteratuur)	(voorzitters van de AC's + onafhankelijke voorzitter BC)
binnenlandwerking (Vlaams Fonds voor de Letteren)	AC T (Theater) AC LMO (Literaire Manifestaties en Organisaties) AC TIJD (Tijdschriften) AC VERT (Vertalingen in het Nederlands)	Beroepscommissie (onafhankelijk, bestaat uit vier leden en een voorzitter)
algemeen (directie, communicatie, secretariaat, enz.)	AC STRIPS AC AUTLEZ (Auteurslezingen) AC L&S (Letteren & Samenleving) AC NF (Non-Fictie) ad-hoc AD Literair Grensverkeer ad-hoc AC Impulssubsidies	
ZIE ORGANIGRAM OP PAGINA 11.		

Hieronder beschrijven we de bevoegdheden van de verschillende onderdelen van het VFL. Een lijst met de samenstelling van alle entiteiten is als bijlage 1 aan dit jaarverslag toegevoegd.

Het **VFL-bestuur** staat in voor de algemene beleidslijnen, budgetverdeling en -opvolging, de goedkeuring van subsidiereglementen en de aanstelling van commissieleden.

Het bestuur telt minimaal 11 bestuursleden met stemrecht, een regeringscommissaris, de voorzitter van het Beslissingscollege en de directeur van het VFL.

2018 was een bijzonder jaar omdat het VFL een nieuw bestuur kreeg. In de zomer van 2018 werden de zeven politiek benoemde bestuurders aangesteld door de Vlaamse Regering en in december werd het bestuur vervolledigd met de benoeming van vier onafhankelijke bestuurders.

Enkele belangrijke thema's die het VFL-bestuur in 2018 besprak:

- > de jaarrekening 2017 en de begroting 2018;
- > het dossier van de verhuizing (erfpachtovereenkomst met de stad Antwerpen, keuze van een architectenbureau en concretisering van de plannen);
- > wijzigingen in subsidiereglementen;
- > de aanstelling van commissieleden;
- > de bekrachtiging van besluiten van het Beslissingscollege en de Beroepscommissie;

- > aanpassingen aan lopende of opstellen van nieuwe samenwerkingsovereenkomsten in het kader van de overdracht van de provinciale middelen;
- > het opstellen van een charter voor residentiewerking;
- > het opstellen van een nieuw convenant met de Vlaamse Auteursvereniging (VAV);
- > de evaluatie van het leesbevorderingsbeleid en het actieplan leesbevordering;
- > de voorbereiding van Vlaanderen eregast op de Foire du Livre de Bruxelles in 2019;
- > de voorbereiding van een onderzoek naar het literair middenveld;
- > de implementatie van nieuw beleid in de vorm van impulssubsidies en literair grensverkeer;
- > de Vlaams-Nederlandse samenwerking en de middelen voor literatuur bij de Taalunie;
- > de aanlevering van input voor het memorandum van het BoekenOverleg (naar aanleiding van de verkiezingen in mei 2019);
- > de ontwikkeling van de vernieuwde communicatie door het VFL (aanzetten nieuwe website, huisstijl en digitaal aanvraagloket).

De **adviescommissies (AC's)** geven een inhoudelijk advies aan het Beslissingscollege over subsidieaanvragen, projectvoorstellen en beoordelingsprocedures. Het VFL heeft 11 vaste adviescommissies. Elke commissie bestaat uit minimaal vier commissieleden en een voorzitter. De voorzitters van de verschillende adviescommissies maken ook deel uit van het Beslissingscollege. De belangrijkste taak van de adviescommissies bestaat erin adviezen uit te brengen over subsidieaanvragen die het VFL ontvangt in het kader van binnenlandse subsidieregelingen. Het VFL heeft regelingen voor auteurs, uitgevers, (literaire) organisaties, literaire tijdschriften, enz. Daarnaast doet ook het buitenlandsteam regelmatig een beroep op de commissies. Het gaat dan onder meer om advies over aanvragen voor vertaalsubsidies, te promoten titels, nieuwe beleidsinitiatieven enz.

Het **Beslissingscollege (BC)** neemt beslissingen over de subsidieaanvragen, op basis van de adviezen van de adviescommissies en een horizontale kadering over de verschillende commissies heen. Het evalueert periodiek de regelingen en signaleert nieuwe behoeften. Daarnaast ontvangt het Beslissingscollege detailinformatie over de gelimiteerde subsidiebeslissingen genomen door het VFL-team (de zogenaamde 'mandaatbeslissingen'), becommentarieert het deze en legt het jaarlijks de voorwaarden voor deze mandaatregeling vast. Het Beslissingscollege bestaat uit een voorzitter en de 11 voorzitters van de adviescommissies.

De **Beroepscommissie** is een onafhankelijke entiteit die bestaat uit een voorzitter en vier leden. Ze beslist autonoom over door aanvragers ingediende bezwaarschriften tegen beslissingen van het Beslissingscollege. In 2018 behandelde de Beroepscommissie 15 dossiers:

- > werkbeurzen voor literaire auteurs: 5 dossiers, geen herzieningen;
- > auteurslijst: 8 dossiers, 5 herzieningen;
- > auteurslezingen: 1 dossier, 1 herziening;
- > subsidies voor literaire manifestaties: 1 dossier, geen herziening.

Het **VFL-team** bereidt het beleid van het Vlaams Fonds voor de Letteren voor en voert het ook uit. Het verzorgt de administratie, volgt de dossiers op, organiseert projecten in binnen- en buitenland en staat in voor de interne en externe communicatie.

Het VFL-team vertegenwoordigt het VFL bij delegatie van het VFL-bestuur. Het zet proefprojecten op, voert studieopdrachten uit en evalueert de werking en instrumenten. Het onderhoudt intensief contacten met onder meer het Nederlands Letterenfonds, de Taalunie, het BoekenOverleg en de representatieve organisaties uit het boekenvak (de Vlaamse Auteursvereniging, Boek.be, Iedereen Leest en andere).

Het VFL-team wordt geleid door een directeur. Het VFL-bestuur benoemt deze op basis van een externe selectieprocedure. De directeur moet deskundig zijn in bedrijfsbeheer en een brede culturele en literaire interesse hebben.

Eind 2018 telde het VFL-team 21 medewerkers, van wie twee langdurig zieken. In effectieve werktijd worden dat 16,4 voltijdse equivalenten. Tijdens de Jeugdboekenmaand 2018 werd het team versterkt met BIO-banier Lien Heselmans, die zorgde voor een vlotte administratieve verwerking van alle lezingen die toen plaatsvonden en nadien een vervanging deed als onthaalmedewerker..

ORGANIGRAM december 2018			
Algemeen	Directie	Koen Van Bockstal	100%
	Secretariaat	Lien Heselmans	80%
	Boekhouding	Koen De Smedt	100%
	Communicatie	Anja Goyens	80%
	Personeelsbeleid	Lara Rogiers	20%
	Ondersteuning	Yannick Geens	30%
Binnenland	Coördinatie	Lara Rogiers	80%
	Staf	Matthias Dillen	80%
		Noemi De Clercq	100%
		Marieke Roels	40%
		Nanne de Viet	100%
	Ondersteuning	Mies Van Dun	50%
		Stefanie Luppens	80%
		Lore Piers	80%
		Yannick Geens	20%
	Buitenland	Coördinatie	Els Aerts
Staf		Elise Vanoosthuysse	100%
		Marieke Roels	40%
		Patrick Peeters	100%
		Lien Devos	60%
		Lien Devos	20%
Ondersteuning		Karen Thys	100%
		Rein De Smet	70%
		Yannick Geens	50%
			1640%

1.2 Missie en waarden

Het VFL is een Vlaamse Openbare Instelling (VOI), opgericht op 30 maart 1999 en actief sinds 1 januari 2000. Dit is zijn **missie**:

‘Het VFL draagt via een geïntegreerd letterenbeleid zorg voor een dynamisch en divers letterenveld, waarbij de auteur en de lezer centraal staan. Het wil een breed toegankelijk literair landschap mogelijk maken en de Vlaamse literatuur meer zichtbaarheid geven in binnen- en buitenland. Samenwerking met sterke partners, in het letterenveld én over beleidsdomeinen heen en met respect voor de eigenheid van elke speler, is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde. Daarbij lopen kwaliteit, professionaliteit en diversiteit steeds als een rode draad door alles wat het VFL doet en waar het VFL voor staat.’

Diversiteit, kwaliteit en professionaliteit vormen de basis voor een beleid dat gericht is op het stimuleren van **ondernemerschap, internationale ambitie** en **duurzaamheid**.

- > **Diversiteit:** Het VFL erkent niet alleen het cruciale belang van diversiteit in genres, een afweging van traditie en vernieuwing en de diversiteit van het boekenaanbod. Het hecht ook veel belang aan de maatschappelijke betekenis van het woord. Het VFL wil als open huis in de realiteit van de superdiverse samenleving staan. Het wil kansen bieden, mogelijkheden creëren en ruimte maken om wat in de marge ontstaat of wat afwijkt van overheersend (westerse) cultuurpatronen een plaats te bieden.
- > **Kwaliteit en professionaliteit:** Onze adviescommissies wegen de inhoudelijke kwaliteit van literair werk aan de hand van duidelijke criteria. Maar het VFL stimuleert ook voortdurend de professionele aanpak van de verschillende spelers in het letterenveld en de manier waarop zij samenwerken en hun functie in de keten kwalitatief invullen: ondernemende auteurs, uitgevers die hun auteurs correct vergoeden en de lezer bereiken via performante promotie en distributie, literaire organisaties met een transparant en gezond budget en een groot publieksbereik, leesbevorderaars met een aantoonbare professionele werking die zich ook richt op kansengroepen, enz. Tot slot gaat het ook om de manier waarop het VFL zelf in het letterenveld wil staan: als een bemiddelaar die alle spelers met elkaar verbindt, met veel aandacht voor kwaliteitsvolle klantenzorg en professionele communicatie.
- > **Ondernemerschap:** Samenwerking en afstemming tussen alle spelers in het literaire veld zijn noodzakelijk om te komen tot een ondernemend, slagkrachtig en dynamisch landschap.
- > **Internationale ambitie:** Het VFL stimuleert en werkt mee aan een bredere verspreiding van literaire creaties, een groter en divers lezersbereik, rijkere artistieke ontwikkeling van het auteurschap, interculturele dialoog en de uitstraling van Vlaanderen in het buitenland. Maar behalve deze belangrijke culturele motieven speelt de economische kant van het verhaal ook een cruciale rol. Om als auteur of uitgever te kunnen overleven, is het vaak niet voldoende om alleen binnen de relatief kleine Nederlandstalige boekenmarkt te blijven, maar is het ook noodzakelijk om buiten de grenzen te kijken.

Tot slot wil het VFL blijven werken aan een **duurzaam beleid**. Er is voortdurend aandacht voor de duurzame effecten op lange termijn van projecten, ondersteuning en samenwerkingen. Het VFL zet in op continuïteit en niet op eenmalig vuurwerk.

1.3 Verhuizing

In de beheersovereenkomst (2016 – 2020) van het VFL met de Vlaamse overheid staat:

‘In het kader van het geïntegreerd letterenbeleid biedt een gezamenlijke huisvesting van het VFL en Iedereen Leest (en eventueel andere organisaties) in een nieuw *Huis van de Letteren* een bijkomende kans tot afstemming en samenwerking aan gemeenschappelijke doelstellingen. Het VFL en Iedereen Leest realiseren dit – binnen de perken van de daartoe in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap ingeschreven kredieten – in 2017 of 2018.’

Zoals in 2017 al aangegeven zal de voorziene timing niet gehaald worden. Inmiddels sloot het VFL – na expliciete goedkeuring door de Vlaamse Regering – een erfpachtovereenkomst voor 35 jaar af met de Stad Antwerpen voor Hotel Dumont (Lange Leemstraat 57). Parallel daarmee kreeg het VFL ook de formele toestemming om als bouwheer op te treden.

Tijdens de zomer van 2018 werd op basis van een uitgebreid lastenboek een oproep uitgeschreven waar negen verschillende bureaus of tijdelijke verenigingen op intekenden. De jury besliste unaniem om in zee te gaan met TV Zoom Architecten & Callebaut Architecten. De gunningsbeslissing werd (vanuit continuïteit van bestuur) genomen door de ontslagnemende raad van bestuur op 24 augustus 2018.

Het gekozen ontwerp bestaat uit vier delen:

- > Een herinrichting en minimale restauratie van het historische gedeelte van Hotel Dumont tot kantoorruimtes voor het VFL, Iedereen Leest en de VAV.
- > De afbraak van een aanbouw uit de jaren zestig en de vervanging ervan door een cirkelvormig, glazen paviljoen dat twee verdiepingen telt (één boven- en één ondergronds). In dat paviljoen komen de gezamenlijke bibliotheek van het VFL en Iedereen Leest en een polyvalente ruimte die zowel kan dienen voor vergaderingen als voor semipubliek gebruik.
- > Een grote groenruimte tussen Hotel Dumont, het paviljoen en de achteruitgang, die zich zal ontwikkelen als een literaire tuin en een groene oase voor de omgeving.
- > Het Vertalershuis zal op termijn zijn intrek nemen in het woonhuis boven de achteruitgang aan de Van Noortstraat.

Sinds 2 oktober 2018 (de startvergadering met de gekozen TV Zoom & Callebaut) werd snel en efficiënt verder gewerkt via wekelijkse tot tweewekelijkse vergaderingen. Op dit moment is het definitieve ontwerp klaar. De volledige omgevingsvergunning is afgerond en kan worden ingediend. Wegens een budgettair onevenwicht heeft de raad van bestuur beslist om de omgevingsvergunning voorlopig niet aan te vragen en het project tijdelijk op pauze te zetten tot er opnieuw een sluitende begroting voor dit project kan opgemaakt worden. In een vergadering op 21 februari 2019 hebben de Stad Antwerpen en het kabinet van minister Gatz aangegeven snel naar een oplossing te zoeken voor het ontbrekende gedeelte van de financiering.

De huidige totaalraming voor het project bedraagt vandaag € 3.000.000. Daarvan heeft ongeveer € 2.600.000 (incl. btw) betrekking op de bouwkosten. Vanuit de Stad Antwerpen is een investering toegezegd van € 1.210.000 en vanuit de Vlaamse overheid een tussenkomst via het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) van € 750.000. Het VFL zelf kan vanuit bestemde reserves € 200.000 investeren in dit project.

De achillespees van het project is de btw, die voor de bouw- en architectenkosten zo'n € 600.000 bedraagt. Als Vlaamse Openbare Instelling kan het VFL die btw niet recupereren. Dat zorgt voor een grote extra financiële last. Er wordt nog naar een oplossing gezocht om dit op te vangen.

Het ontwerpteam staat klaar om – zodra we opnieuw groen licht kunnen geven – het project een snelle heropstart te verschaffen en het uitvoeringsdossier op te maken. Dan kan het volledige bouw dossier ingediend worden ter goedkeuring bij het FoCI, om daarna snel over te gaan tot de publicatie van het dossier op de markt. In het snelste scenario kunnen de werken op het terrein 6 à 7 maanden na de heropstart beginnen. De vermoedelijke opleverdatum van het nieuwe *Huis van de Letteren* wordt geschat op najaar 2020.

2 SUBSIDIES

Een groot gedeelte van het jaarbudget van het VFL gaat rechtstreeks naar auteurs, illustratoren, vertalers, uitgevers, organisatoren en tijdschriften in de vorm van subsidies. Financiële steun verlenen aan literaire creaties blijft een hoofdplicht. De nadruk ligt daarbij op het begin en het einde van de waardeketen: het ondersteunen van het creatieproces (werkbeurzen voor (strip)auteurs, illustratoren en vertalers) leidt tot een divers aanbod aan literatuur, dat het VFL tot bij de lezer (in binnen- en buitenland) wil brengen.

Behalve een beleid dat gericht is op de professionalisering en de ondersteuning van de creatie en de productie van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk en van vertalingen van literair werk in en uit het Nederlands, vormen de presentatie en de omkadering van de Vlaamse letteren evenwaardige doelstellingen. Zo ondersteunt het VFL het literaire middenveld aanzienlijk, als belangrijke verbindingsfactor tussen auteur en lezer. Ook leesbevordering en aandacht voor inclusie en diversiteit zijn daarbij essentieel.

De belangrijkste subsidielijnen van 2018 in cijfers:

Subsidietoekenningen 2015-2018	2018	2017	2016	2015
Werkbeurzen literaire auteurs	761.800	780.000	800.000	802.500
Stimuleringsbeurzen literaire auteurs	46.000	29.000	19.000	22.500
Werkbeurzen non-fictieauteurs	161.200	163.800	100.000	---
Werkbeurzen stripauteurs	137.800	161.200	107.500	175.000
Projectbeurzen literair vertalers	133.350	68.185	91.325	87.900
Stimuleringssubsidies literair vertalers	7.000	10.500	9.900	4.700
Literaire tijdschriften	218.250	235.825	206.000	203.500
Productiesubsidies voor uitgevers	57.725	42.975	44.100	31.400
Doelgroepgerichte literaire publicaties	17.980	29.900	28.100	---
Organisaties	1.095.000	1.095.000	985.000	960.225
Auteursgenootschappen	4.500	5.250	4.500	5.250
Manifestaties	108.000	81.740	96.995	118.850
Projecten leesbevordering	249.100	101.900	204.825	172.100
Iedereen leest *	937.650	937.650	937.650	984.650
Impulssubsidies voor literaire initiatieven	44.250	---	---	---
Literair grensverkeer	64.350	---	---	---
Auteurslezingen **	819.491	738.954	737.127	607.611
Overdracht provinciale middelen	464.470	---	---	---
Translation grants	193.573	157.363	109.114	176.197
Poetry grants	70.736	20.457	49.222	41.430
Grants for illustrated books	66.589	63.050	88.745	65.680
Travel grants	21.058	19.697	24.614	19.705

vervolg op de volgende pagina

Projectsubsidie fragmentvertalingen uit het Nederlands	0	11.250	11.250	11.250
Vertalershuis ***	19.912	21.662	18.807	20.080
Auteursresidenties (via Passa Porta)****	0	0	100.000	100.000
Writers in residence	117	1.312	0	288
TOTAAL	5.699.901	4.776.669	4.773.774	4.610.815

* In 2015 is behalve de subsidie voor het toenmalige Stichting Lezen ook €47.000 voor Leesweb meegerekend. In het hoofdstuk 'Leesbevordering' (3.5) leest u meer over Iedereen Leest.

** De bedragen voor auteurslezingen zijn de optelsom van de VFL-subsidie en het geld dat het VFL uit de markt haalt.

*** Dit bedrag is enkel het leefgeld dat vertalers ontvangen. In het hoofdstuk 'Literair vertalers' (3.3) leest u alles over de werking (en de overige kosten) van het Vertalershuis.

**** Passa Porta ontvangt geen apart budget meer voor de residentiewerking; dat bedrag zit vanaf 2017 in de meerjarensubsidie voor de volledige werking van Passa Porta (€500.000). Zie ook hoofdstuk 2.19.2.

Voor de meeste regelingen lezen en beoordelen adviescommissies de aanvraagdossiers. De voorzitters van deze adviescommissies formuleren een advies voor het Beslissingscollege. Conform het huishoudelijk reglement heeft de raad van bestuur aan het VFL-team de bevoegdheid gedelegeerd om in plaats van het Beslissingscollege besluiten te formuleren over de subsidieaanvragen voor auteurslezingen en auteursgenootschappen en over de subsidieregelingen voor buitenlandpromotie, toegelicht onder 2.16 t.e.m. 2.19.

2.1 Werkbeurzen

Een werkbeurs geeft auteurs en illustratoren de kans om een gedeelte van het jaar tijd te kopen om te kunnen werken aan hun literaire creaties. Het VFL kent werkbeurzen toe aan auteurs van proza, kinder- en jeugdliteratuur, illustratie, theater, poëzie, strips en non-fictie. Voor die laatste twee genres zijn er specifieke reglementen. Dat is ook de reden waarom ze hieronder apart worden behandeld.

Over de genres heen geldt:

- > Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in twee tot acht eenheden en geldt voor één of meerdere jaren.
- > In 2018 kwam een eenheid overeen met € 2.600.
- > Er geldt een inkomensgrens van €40.800 individueel netto belastbaar inkomen. Boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Dat betekent dus dat auteurs het toegekende bedrag niet altijd integraal ontvangen.
- > Voor Belgische rijksingezetenen is een werkbeurs vrij van inkomstenbelasting.

2.1.1 Werkbeurzen literaire auteurs

98 ontvankelijke aanvragen
83 toekenningen
€ 761.800 toegekend (293 eenheden)
€ 731.536,80 uitbetaald

Auteurs die minstens twee literaire boekpublicaties hebben bij een professionele uitgeverij kunnen één keer per jaar een werkbeurs aanvragen. Auteurs met nog maar één publicatie kunnen een beroep doen op de regeling voor stimuleringsbeurzen (zie 2.2).

Het belangrijkste beoordelingscriterium voor de toekenning van een werkbeurs is de literaire kwaliteit van het recent gepubliceerde werk van de auteur.

Auteur		Genre(s)	Aantal eenheden
Jef	Aerts	kinder- en jeugdliteratuur	4
Michael	Bijnens	proza, theater	5
Stefan	Boonen	kinder- en jeugdliteratuur	2
An	Candaele	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	2
Barbara	Claes	theater	2
Paul	Claes	proza	4
Sabien	Clement	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	6
Yannick	Dangre	proza	3
Johan de	Boose	proza	3
Saskia	de Coster	proza, kinder- en jeugdliteratuur	5
Ann	De Craemer	proza	2
Jess	De Gruyter	poëzie	3
Jan	De Leeuw	kinder- en jeugdliteratuur	2
Mattias	De Leeuw	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	5
Paul	De Moor	kinder- en jeugdliteratuur	2
Yves	De Pauw	theater	2
Marita	de Sterck	kinder- en jeugdliteratuur	3
Evelien	De Vlieger	kinder- en jeugdliteratuur	3
Julie	Delrue	theater	2
Stijn	Devillé	theater	4
Kristien	Dieltiens	proza, kinder- en jeugdliteratuur	2
Fikry	El Azzouzi	proza	3
Annemarie	Estor	poëzie	5
Pieter	Gaudesaboos	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	6
Siska	Goeminne	kinder- en jeugdliteratuur	2
Koenraad	Goudeseune	proza	2
Max	Greyson	theater	2
Luuk	Gruwez	poëzie, proza	5
Peter	Holvoet-Hanssen	poëzie, proza	6
Maarten	Inghels	poëzie	3
Greet	Jacobs	theater	2
Thomas	Janssens	theater	2
Jolien	Janzing	proza	2
Hazim	Kamaledin	proza	3

vervolg op de volgende pagina

Bart	Koubaa	proza	4
Marc	Kregting	proza	4
Benjamin	Leroy	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	5
Jacques	Maes	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	4
Sylvie	Marie	poëzie	2
Freek	Mariën	theater	4
Melvin	(Wout Schildermans)	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	3
Bart	Meuleman	proza	4
Carmien	Michels	proza, theater	2
Bruno	Mistiaen	theater	3
Bart	Moeyaert	kinder- en jeugdliteratuur	6
Els	Moors	poëzie, proza	4
Marleen	Nelen	kinder- en jeugdliteratuur	3
David	Nolens	proza	5
Leonard	Nolens	poëzie	6
Beatrijs	Peeters	kinder- en jeugdliteratuur	2
Elvis	Peeters	proza, kinder- en jeugdliteratuur	4
Yves	Petry	proza	6
Bart	Plouvier	poëzie	2
Fatinha	Ramos	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	3
Marc	Reugebrink	proza	5
Pjeroo Roobjee	(Dirk De Vilder)	proza	3
Aline	Sax	kinder- en jeugdliteratuur	3
Tom	Schamp	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	8
Gaea	Schoeters	proza, theater	2
Roderik	Six	proza	3
Aleksandr	Skorobogatov	proza	4
Peter	Terrin	proza	7
Jeroen	Theunissen	proza, non-fictie	5
Peter	Theunynck	poëzie, proza en kinder- en jeugdliteratuur	3
Suzan	T'Hooft	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	2
Marc	Tritsmans	poëzie	2
Tom	Van de Voorde	poëzie	4
Herman	van de Wijdeven	theater, kinder- en jeugdliteratuur	2
Karl	Van den Broeck	proza	2
Yerna	Van den Driessche	poëzie	2
Sebastiaan	Van Doninck	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	3
Lies	Van Gasse	poëzie, illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	4
Willem	van Zadelhoff	proza	5
Joost	Vandecasteele	proza	4
Hilde	Vandermeeren	proza	2
Margot	Vanderstraeten	proza	4
Kathleen	Vereecken	proza, kinder- en jeugdliteratuur	4
Klaas	Verplancke	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	6
Paul	Verrept	theater, proza, illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	5
Alain	Verster	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	4
Geert	Vervaeke	illustratie en kinder- en jeugdliteratuur	4
Erik	Vlaminck	proza	4
Bart	Vonck	poëzie	2
TOTAAL			293

2.1.3 Werkbeurzen non-fictieauteurs

24 ontvankelijke aanvragen
18 toekenningen
€ 161.200 toegekend (62 eenheden) en uitbetaald

Sinds 2016 kunnen ook non-fictieauteurs een werkbeurs ontvangen om tijd vrij te maken voor het schrijven van kwalitatief hoogstaand non-fictiewerk (literaire, narratieve en/of auteursgedreven non-fictie in boekvorm; essay; biografie; egodocumenten, zoals autobiografieën, memoires, dagboeken, briefwisselingen; enz.).

De belangrijkste criteria zijn de kwaliteit van het gepubliceerde werk en het werkplan waarvoor de auteur een werkbeurs aanvraagt.

Auteur		Aantal eenheden
Jan	Antonissen	2
Tinneke	Beeckman	3
Piet	de Moor	3
Matthijs	de Ridder	6
Veerle	de Vos	2
Matthias M.R.	Declercq	3
Leen	Huet	2
Rudi	Meulemans	4
Tom	Naegels	5
Rudiger	Rotthier	4
Lieven	Saerens	2
Dirk	Steenhaut	2
Stefan	Van den Bossche	2
Luk	Van Haute	4
Bart	Van Loo	5
Hans	Vandecandelaere	3
Dieter	Vandenbroucke	4
Pascal	Verbeken	6
TOTAAL		62

2.1.4 Werkbeurzen voor stripauteurs

Startbeurzen: 5 ontvankelijke aanvragen, 3 toekenningen

Scheppingsbeurzen: 24 ontvankelijke aanvragen, 17 toekenningen

€ 137.800 toegekend (53 eenheden)

€ 134.944,96 uitbetaald

Beginnende stripauteurs, die tien stripplaten hebben gepubliceerd in diverse media, kunnen een startbeurs aanvragen. Die bedraagt een of twee eenheden en kan worden gekoppeld aan een mentoraat door een ervaren stripauteur.

Stripauteurs die al een of meer stripalbums hebben gepubliceerd bij een professionele uitgeverij kunnen een scheppingsbeurs aanvragen, die qua doelstellingen overeenkomt met de werkbeurzen voor literaire auteurs.

Stripauteur		Aantal eenheden
STARTBEURZEN		
Yannick	Pelegrin	1
Mathias	Van den Berge	2
Frederik	Van den Stock	2
TOTAAL		5
SCHEPPINGSBEURZEN		
Luc	Cromheecke	2
Pieter	De Poortere	2
Maarten	De Saeger	2
Ben	Gijsemans	3
Inne	Haine	2
Jeroen	Janssen	3
Wauter	Mannaert	3
Michaël	Olbrechts	2
Randall	Casaer	4
Simon	Spruyt	4
Gerolf	Van de Perre	3
Dieter	Van der Ougstraete	3
Maarten	Vande Wiele	2
Judith	Vanistendael	6
Wide	Vercnocke	3
Joris	Vermassen	2
Martha	Verschaffel	2
TOTAAL		48

2.2 Stimuleringsbeurzen literaire auteurs

25 ontvankelijke aanvragen
12 toekenningen
€ 46.000 toegekend en uitbetaald

Gedebuteerde schrijvers kunnen een stimuleringsbeurs aanvragen, die hen extra moet motiveren om nieuwe literaire schrijfprojecten te realiseren. Het toegekende bedrag van minimaal € 3.500 en maximaal € 10.000 is een duwtje in de rug voor talentvolle auteurs om een tweede boek of toneeltekst te schrijven.

Het belangrijkste beoordelingscriterium voor de adviescommissies is de literaire kwaliteit van het debuut. Het ingediende werkplan kan een indicatie zijn of de literaire belofte die uit het debuut spreekt, verder kan worden waargemaakt in het tweede literaire werk.

Auteur	Titel en uitgeverij debuut	Subsidie
POËZIE		
Joost Decorte	<i>Stalker</i> (Poëziecentrum)	3.500
Moya De Feyter	<i>Tot iemand eindelijk</i> (Vrijdag)	3.500
Dominique De Groen	<i>Shop Girl</i> (het balanseer)	3.500
PROZA		
Hans Bogaert	<i>Echo</i> (De Bezige Bij)	3.500
Patricia Jozef	<i>Glorie</i> (De Geus)	4.500
Bert Moerman	<i>Niet dat het iets uitmaakt</i> (Polis)	3.500
Lenny Peeters	<i>Dochter</i> (Prometheus)	5.000
Sien Volders	<i>Noord</i> (Hollands Diep)	4.000
KINDER- EN JEUGDLITERATUUR		
Silke Groffy	<i>Verloren sokken en andere problemen</i> (Vrijdag)	3.500
Charlotte Peys	<i>Soms ben ik een ontdekkingsreiziger</i> (Lannoo)	4.500
Pen Stewart	<i>Wintercode</i> (Quasis)	3.500
THEATER		
Anna Carlier	<i>KRUIN</i> (De Nieuwe Toneelbibliotheek)	3.500
TOTAAL		46.000

2.3 Projectbeurzen literair vertalers in het Nederlands

44 ontvankelijke aanvragen
44 toekenningen
€ 133.350 toegekend en uitbetaald

Literair vertalers die al minstens twee literaire vertalingen in boekvorm publiceerden, komen in aanmerking voor een projectbeurs. Deze subsidie moet hen de kans bieden te werken aan de vertaling van een anderstalig literair werk in het Nederlands met het oog op een publicatie in boekvorm of de opvoering door een professioneel theatergezelschap.

Bij de beoordeling van de aanvraag is de kwaliteit van het recente vertaalwerk het hoofdcriterium. Daarnaast wordt bij de evaluatie van de aanvraag ook rekening gehouden met de volgende aspecten: de literaire kwaliteit van het huidige project; de omvang, het genre, de haalbaarheid, de moeilijkheidsgraad en de kwaliteitsverwachting; de mate waarin vroegere vertaalwerkplannen werden gerealiseerd.

Aanvragen 2017 met beslissing in 2018			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Marijke Arijs	Amélie Nothomb, <i>Frappe-toi le coeur</i> , Xander Uitgevers	Frans	1.500
Marijke Arijs	Erik Orsenna, <i>Deux étés</i> , Uitgeverij Vleugels	Frans	1.700
Katelijne De Vuyst	Olivier Rolin, <i>Veracruz</i> , Uitgeverij Vleugels	Frans	1.700
Rokus Hofstede	Bruno Latour, <i>Où atterrir? Comment s'orienter en politique</i> , Uitgeverij Octavo	Frans	3.150
Rokus Hofstede	Charles-Ferdinand Ramuz, <i>La Grande Peur dans la montagne</i> , Uitgeverij Van Oorschot	Frans	5.150
Kris Lauwerys	Hugo Horiot, <i>L'empereur, c'est moi</i> , Uitgeverij Oevers	Frans	675
Lies Lavrijsen	Adam Silvera, <i>They Both Die at the End</i> , Clavis	Engels	3.125
Jan H. Mysjkin	Mihail Sebastian, <i>Femei</i> , Uitgeverij Vleugels - Bleiswijk	Roemeens	3.000
Tine Poesen	Adam Silvera, <i>They Both Die at the End</i> , Clavis	Engels	2.350
Isabelle Schoepen	Hugo Horiot, <i>L'empereur, c'est moi</i> , Uitgeverij Oevers	Frans	1.350
Els Snick	Joseph Roth & Stefan Zweig, <i>Jede Freundschaft mit mir ist verderblich. Briefwechsel 1927-1938</i> , Arbeiderspers	Duits	7.000
Huib Stegeman	Timothy Morton, <i>Dark Ecology. For a Logic of Future Coexistence</i> , Uitgeverij Boom	Engels	2.600
Bart Vonck	Federico García Lorca, <i>Epistolario Completo</i> , De Arbeiderspers/ Privé Domein/Amsterdam	Spaans	5.700
TOTAAL			39.000

Aanvragen 2018			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Marijke Arijs	Alice Zeniter, <i>L'Art de perdre</i> , De Arbeiderspers	Frans	4.100
Annelies de hertogh	Ayesha Harunna Attah, <i>The hundred wells of Salaga</i> , Uitgeverij Orlando	Engels	1.900
Annelies de hertogh	Isabel Waidner, <i>Gaudy Bauble</i> , Leesmagazijn	Engels	800
Annelies de hertogh	Paul Shapiro, <i>Clean meat</i> , Van Halewyck	Engels	1.600
Katelijne De Vuyst	Sylvain Tesson, <i>Un été avec Homère</i> , Athenaeum - Polak & Van Gennepe	Frans	2.750
Katelijne De Vuyst	Louis Aragon, <i>Le Voyage de Hollande</i> , Uitgeverij Vleugels	Frans	3.150
Joëlle Feijen	Olga Grjasnowa, <i>Gott ist nicht schüchtern</i> , De Bezige Bij	Duits	2.300
Iannis Goerlandt	Sheila Heti, <i>Motherhood: A Novel</i> , Signatuur	Engels	5.200
Rokus Hofstede	Michel Leiris, <i>La règle du jeu: Fourbis</i> , Uitgeverij Vleugels	Frans	2.500
Kris Lauwerys	Milena Michiko Flasar, <i>Herr Kato spielt Familie</i> , Uitgeverij Cossee	Duits	1.300
Kris Lauwerys	Sorj Chalandon, <i>Profession du père</i> , Atlas-Contact	Frans	3.900
Kris Lauwerys	Alexander Schimmelbusch, <i>Hochdeutschland</i> , Prometheus	Duits	2.200
Kris Lauwerys	Géraldine Schwarz, <i>Les Amnésiques</i> , Atlas-Contact	Frans	7.000
Lies Lavrijsen	Adam Silvera, <i>History is all you left me</i> , Clavis	Engels	2.900
Sofie Maertens	Bjørn Andreas Bull-Hansen, <i>Jomsviking</i> , Meulenhoff	Noors	6.600
Sofie Maertens	Karl Ove Knausgård, <i>Så mye lengsel på så liten flate</i> , Athenaeum - Polak & Van Gennepe	Noors	2.100
Sofie Maertens	Bjørn Sortland, <i>Kepler 62 - Pionerer</i> , Clavis	Noors	350
Jan H. Mysjkin	Max Blecher, <i>Vizuina luminata</i> , Vleugels-Blijswijk	Roemeens	3.500
Jan H. Mysjkin	Kurt Schwitters, <i>Die literarischen Werke (selectie)</i> , Vleugels-Blijswijk	Duits	1.600
Tine Poesen	Adam Silvera, <i>History is all you left me</i> , Clavis	Engels	2.400
Isabelle Schoepen	Milena Michiko Flasar, <i>Herr Kato spielt Familie</i> , Uitgeverij Cossee	Duits	2.550
Isabelle Schoepen	Sorj Chalandon, <i>Profession du père</i> , Atlas-Contact	Frans	1.950
Isabelle Schoepen	Alexander Schimmelbusch, <i>Hochdeutschland</i> , Prometheus	Duits	1.100
Isabelle Schoepen	Géraldine Schwarz, <i>Les Amnésiques</i> , Atlas-Contact	Frans	3.500
Huib Stegeman	Fabian Scheidler, <i>Das Ende der Megamaschine. Geschichte einer scheiternden Zivilisation</i> , Uitgeverij Lemniscaat	Duits	5.300
Huib Stegeman	Hans Joas, <i>Die Macht des Heiligen. Eine alternative zur Geschichte von der Entzauberung</i> , Uitgeverij Lemniscaat	Duits	7.350
Katrien Vandenbergh	Lutz Bassmann, <i>Les aigles puent</i> , Uitgeverij Vleugels	Frans	3.150
Michiel Vanhee	Bjørn Andreas Bull-Hansen, <i>Jomsviking</i> , Meulenhoff	Noors	6.600
Michiel Vanhee	Karl Ove Knausgård, <i>Så mye lengsel på så liten flate</i> , Athenaeum - Polak & Van Gennepe	Noors	2.100
Michiel Vanhee	Bjørn Sortland, <i>Kepler 62 - Pionerer</i> , Clavis	Noors	350
Bart Vonck	Pierre-Yves Soucy, <i>Neiges. On ne voit que dehors</i> , Uitgeverij P	Frans	2.250
		TOTAAL	94.350

2.4 Stimuleringssubsidies literair vertalers in het Nederlands

6 ontvankelijke aanvragen
4 toekenningen
€ 7.000 toegekend en uitbetaald

Een beginnende Vlaamse literair vertaler kan een stimuleringssubsidie aanvragen nadat hij of zij een eerste literaire vertaling heeft gepubliceerd (in boekvorm of in een cultureel-literair tijdschrift en/of verzamelbundel). Ook niet in boekvorm gepubliceerde vertalingen van theaterteksten, opgevoerd door een professioneel theatergezelschap, komen in aanmerking. Deze subsidie moet de vertaler de financiële slagkracht en extra motivatie geven om zich verder te bekwamen in het vak van het literair vertalen en zo zijn of haar positie op de literaire uitgeversmarkt te versterken.

Een stimuleringssubsidie bedraagt maximaal € 5.000. Bij de bepaling van het subsidiebedrag wordt rekening gehouden met de kwaliteit van de vertaling in relatie tot de gerealiseerde vertaalinspanning, waarbij de literaire kwaliteit van de brontekst, het genre, de moeilijkheidsgraad en de omvang van het project van belang zijn.

Aanvragen 2017 met beslissing in 2018			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Pieter Boulogne	Vsevolod Petrov, <i>De Manon Lescaut van Tourdeille. Kroniek van een liefde</i> , Leesmagazijn	Russisch	1.250
Tom Van de Voorde	Michael Palmer, <i>De beloftes van glas</i> , Poëziecentrum	Engels	2.000
TOTAAL			3.250

Aanvragen 2018			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Joris Capenberghs	David Le Breton, <i>Ode aan het wandelen</i> , Milinda Uitgevers	Frans	2.000
Joëlle Feijen	Jacob Taubes, Ad Carl Schmitt. <i>Tegenstrijdige overeenstemming</i> , Editie Leesmagazijn	Duits	1.750
TOTAAL			3.750

2.5 Subsidies voor literaire tijdschriften

10 ontvankelijke aanvragen
10 toekenningen
€ 218.250 toegekend en uitbetaald

In 2016 lanceerde het VFL een nieuw reglement voor literaire tijdschriften voor de periode 2017-2020. In dat reglement wordt de klemtoon gelegd op de creatieve output van deze tijdschriften. Door te focussen op de vergoedingen aan auteurs, illustratoren en vertalers wil het VFL op een transparante en eenduidige manier waardevolle, kwalitatieve tijdschriften met een literaire inhoud ondersteunen. Dat betekent onder andere dat de

honoraria en redactiekosten doorslaggevend zijn bij de bepaling van het subsidiebedrag.

Tijdschrift	Subsidie
<i>De Reactor</i>	18.000
<i>Deus ex Machina</i>	20.000
<i>DW B</i>	45.000
<i>G.</i>	10.000
<i>Het Liegend Konijn</i>	6.000
<i>Kluger Hans</i>	18.500
<i>nY</i>	35.750
<i>Pulp deLuxe</i>	8.500
<i>Stripgids</i>	45.000
<i>Zacht Lawijd</i>	11.500
TOTAAL	218.250

Een subsidie bedraagt maximaal € 30.000 en werd toegekend voor de vierjarige periode 2017-2020.

Voor drie tijdschriften – *nY*, *DW B* en *Stripgids* – die in de jaren voor de introductie van het nieuwe reglement konden rekenen op subsidies van het VFL en die gebruikmaakten van subsidiemiddelen voor het betalen van professionele krachten, werd een afbouwscenario voorzien waarbij ze gedurende drie jaar kunnen rekenen op een subsidiebedrag dat hoger ligt dan de grens van € 30.000.

2.6 Productiesubsidies voor uitgevers

31 ontvankelijke aanvragen (waarvan 2 ingetrokken)
21 toekenningen
€ 57.725 toegekend

Professionele (Vlaamse of Nederlandse) uitgevers van literair werk van Vlaamse auteurs of vertalers kunnen productiesubsidies krijgen om weinig commerciële maar waardevolle en bijzondere publicaties mee mogelijk te maken. In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkooppotentieel, waarvoor een marktcorrigerende financiële bijdrage wenselijk is. De volgende genres komen in aanmerking voor een productiesubsidie: poëzie, theater, geïllustreerde boeken, strips, non-fictie, luisterboeken en tekstedities van literair erfgoed.

Een productiesubsidie bedraagt maximaal €4.000 en kan bovendien maximaal 50% van de directe productiekosten bedragen. Voor kleinere, onafhankelijke uitgeverijen die minder dan 15 titels per jaar uitgeven en geen beroep kunnen doen op centrale diensten van een groter concern kan de productiesubsidie maximaal 75% van de directe productiekosten bedragen.

Uitgeverij	Titel manuscript	Auteur/illustrator/bewerker/ samensteller	Subsidie
BIOGRAFIE			6.000
Uitgeverij Polis	<i>Hendrik De Man. Een man met een plan</i>	Jan Willem Stutje	3.000
Uitgeverij Vrijdag	<i>Schrijven in de Grauwzone - J.M.H. Berckmans, de biografie</i>	Chris Ceustermans	3.000
ESSAY			1.725
Poëziecentrum	<i>Serendipity</i>	Paul Claes	1.725
KINDER- EN JEUGDLITERATUUR			5.850
Ludion	<i>Schilderen over geheimen</i>	Paul De Moor	3.000
Singel Uitgeverijen en Querido	<i>Op zoek naar Stella</i>	Gerda Dendooven	2.850
NON-FICTIE			9.800
Lannoo	<i>Een krachtig geluk</i>	Stijn Streuvels en Antoon Coolen, bezorgd door Stijn Vanclooster	3.300
Singel Uitgeverijen (Uitgeverij Emanuel)	<i>Nu is later vroeger - Een boek over tijd</i>	Joke van Leeuwen	4.000
Uitgeverij Polis	<i>De klank van de stad. Een cultuurgeschiedenis van Venetië</i>	Eric Min, Gerrit Valckenaers	2.500
POËZIE			3.000
Poëziecentrum	<i>Ondoorgrond. Verzamelde gedichten</i>	Jozef Deleu	3.000
STRIPS			19.000
Ballon Media	<i>Aldo</i>	Yannick Pelegrin	1.500
Bries / Breeze	<i>Shady B*tch</i>	Brecht Vandenbroucke	2.500
Bries / Breeze	<i>De Maelstroom</i>	Céline Hudréaux	2.500
Dargaud Benelux	<i>Yasmina en de aardappeleters</i>	Wauter Mannaert	1.000
Editions Dupuis	<i>Portret van een zuipschuit</i>	Olivier Schrauwen, Florent Ruppert en Jérôme Mulot	2.000
Editions Dupuis	<i>Deathfix</i>	NIX	1.500
Oogachtend	<i>Het amusement</i>	Brecht Evens	4.000
Oogachtend	<i>Doel 2</i>	Jeroen Janssen	4.000
THEATER			7.300
Bebuquin	<i>De Grieken - Bloed</i>	Johan Boonen	3.300
Bebuquin	<i>We waren klaar</i>	Bart Moeyaert	4.000
VERTALING IN HET NEDERLANDS			5.050
Uitgeverij het balanseer	<i>Hellblau</i>	Thomas Meinecke + diverse vertalers	4.000
Uitgeverij Oevers	<i>De keizer, dat ben ik</i>	Hugo Horiot (auteur), Kris Lauwerys en Isabelle Schoepen (vertaling)	1.050
TOTAAL			57.725

2.7 Subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties

6 ontvankelijke aanvragen

4 toekenningen

€ 17.980 toegekend

Het VFL staat achter een kwalitatief, met zorg uitgegeven aanbod van literaire werken voor specifieke doelgroepen. Om de creatie en ontsluiting mee mogelijk te maken kunnen organisaties een subsidie voor doelgroepgerichte literaire publicaties aanvragen. Met die subsidie wil het VFL een professionele aanpak stimuleren op het vlak van redactionele begeleiding, contractuele overeenkomsten, promotie en verspreiding. Als het initiatief inspeelt op een hiaat en een voorbeeldrol op zich neemt bij de ontwikkeling van een nieuw product voor een specifieke doelgroep, kan bovendien een deel van de subsidie ook worden ingezet in functie van product- en talentontwikkeling (bijvoorbeeld de ontwikkeling van een app, de coaching van auteurs, enz.).

Een subsidie voor een doelgroepgerichte publicatie bedraagt per project maximaal € 6.000.

Organisatie	(Werk)titel publicatie	Auteur/illustrator/ bewerker/samensteller	Subsidie
Doof Vlaanderen Vorming	<i>Vertaling kinderboekje in VGT</i>	Bart Van Looveren (vertaler)	2.980
Eenvoudig communiceren	<i>Hertaling 'Een ontgoocheling'</i>	Astrid Elbers (hertaler)	3.000
Luisterpuntbibliotheek	<i>Auteurs lezen voor en wel in uw oor</i>	Diverse auteurs	6.000
Vrije basisschool Sint Salvator	<i>Een reis langs gevoelens</i>	Laïla Koubaa (auteur), Laura Janssens (illustrator), Vero Beauprez (stripillustrator)	6.000
TOTAAL			17.980

2.8 Subsidies voor literaire organisaties

5 ontvankelijke aanvragen
5 toekenningen
€ 1.095.000 toegekend

Literaire organisaties vormen een verbinding tussen auteurs en lezers. Ze kunnen zorgen voor de ontwikkeling, creatie, verspreiding en presentatie van en reflectie over literatuur in al haar genres. Ze geven literatuur een plek in de maatschappij en maken haar toegankelijk voor zoveel mogelijk mensen. In die zin zijn de literaire organisaties een belangrijke speler binnen de Vlaamse letteren. Zij kunnen meerjarige steun ontvangen voor de periode 2017-2020 en dienen jaarlijks een actieplan in.

De literaire organisaties die het VFL ondersteunt hebben een permanente en (semi-)professionele werking. Hun betekenis en bereik is bovenlokaal. Ze beschikken over expertise en knowhow in het literaire veld en zorgen voor dynamiek in dit veld of een specifiek onderdeel ervan. Ze zijn van cruciaal belang om literatuur te presenteren, de lezer/bezoeker te informeren, over literatuur te reflecteren, nieuwe literaire vormen te stimuleren, literair talent podiumkansen te geven, een kritische stem te laten horen, vernieuwing, dynamiek en diversiteit aan te moedigen, expertise te delen enz.

Literaire organisatie	Subsidie
Passa Porta	500.000
PEN Vlaanderen	40.000
Poëziecentrum	315.000
Villa Verbeelding	90.000
VONK & Zonen	150.000
TOTAAL	1.095.000

Iedereen Leest

€ 937.650 toegekend

Iedereen Leest is de grootste organisatie die het VFL ondersteunt, met leesbevordering als specifieke doelstelling. Meer informatie over haar jaarwerking vind je in hoofdstuk 3.5.

2.9 Subsidies voor auteursgenootschappen

6 ontvankelijke aanvragen
6 toekenningen
€ 4.500 toegekend

Auteursgenootschappen zijn gericht op de bekendmaking, de actualisering en de studie van de persoon en het werk van een Vlaamse literair auteur. Ze kunnen een subsidie van € 750 aanvragen. De subsidie wordt toegekend als het auteursgenootschap voldoet aan een aantal basisvoorwaarden, zoals het organiseren van minimaal één ledenactiviteit en het uitgeven van een eigen publicatie.

Auteursgenootschap	Basissubsidie
Ernest Claes Genootschap	750
Felix Timmermans Genootschap	750
Guido Gezellekring	750
Louis Paul Boon Genootschap	750
Reynaertgenootschap	750
Willem Elsschot Genootschap	750
TOTAAL	4.500

2.10 Subsidies voor literaire manifestaties

34 ontvankelijke aanvragen
24 toekenningen
€ 108.000 toegekend

De manifestaties die het VFL ondersteunt zijn literaire evenementen met een bovenlokaal karakter en publieksbereik. De manifestatie getuigt van dynamiek, heeft een unieke uitstraling en een eigen gezicht. Een literaire manifestatie kan over verschillende momenten verspreid zijn of passen in een reeks gelijkaardige activiteiten.

Het VFL moedigt manifestaties aan die aandacht hebben voor diversiteit, zowel wat betreft het doelpubliek als de inhoudelijke invulling van het evenement. Aandacht voor (publieks)participatie door kansengroepen (bijv. mensen in armoede of mensen met een migratie-achtergrond) is belangrijk. Een ander subsidie criterium is het programmeren van literaire genres die (economisch) kwetsbaar zijn en/of minder vaak aan bod komen (zoals graphic novels, illustratie, kinder- en jeugdliteratuur, poëzie, non-fictie, toneelliteratuur, literaire vertalingen in het Nederlands, enz.) en van nieuwe literaire genres of nieuwe vormen van literatuur.

Organisatie	Manifestatie	Locatie	Subsidie
RIETEPETITE	André Sollie @ The Park - Het ijzelt in juni	Antwerpen	geen subsidie
Boekenweekend Hamme vzw	Boekenweekend Hamme	Hamme	1.000
Geruis & Weergalm vzw	Dans! Dichter! Dans! - Urban Sessions	Gent	1.000
Het zoekend hert ° The searching deer	Denkers van de intieme inkeer	Berchem	2.500
Het Groene Boek vzw	ECOPOLIS	Brussel	5.500
Strippgids (Strip Turnhout vzw)	Expo De Schitterende Schat	Turnhout	geen subsidie
Strippgids (Strip Turnhout vzw)	Expo winnaar Bronzen Adhemar	Turnhout	10.000
Jeux Interdits vzw	GRAFIXX 2018	Antwerpen	12.500
Gemeente Kruibeke	Gregie Fietst	Kruibeke en Bazel	6.500
Willemsfonds vzw	Het Betere Boek	Gent	5.500
LE WOLF - La Maison de la littérature de jeunesse vzw	In het bos staat een huisje, vol met boeken	Brussel	geen subsidie
Dienst Vrije Tijd Laarne	Koppen in de Keistraat	Laarne	geen subsidie
Limerick Boekhandel	KORT Een avond met en over het korte verhaal	Gent	2.000
Stichting IJsberg vzw	Kunstenfestival Watou	Watou	12.500
Kluger Hans vzw	Literair Reservaat	Antwerpen	2.500
Cultuurkapel De Schaduw vzw	Literaire Living	Ardoeie	1.250
Mayanaise vzw	Mensen Zeggen Dingen België	Antwerpen en Gent	2.000
VC Geuzenhuis	Nacht van de vrijdenker	Gent	2.500
Gemeenschapscentrum Pianofabriek vzw	Outspoken - LBGTQ+, Gender & Interculturaliteit	Sint-Gillis	4.200
Picturale vzw	Picturale en Verhalen in de stad	Ronse	2.500
Minderhedenforum vzw	Piet en Sint en een heel slim kind	Brussel	geen subsidie
Poëziebus vzw	Poëziebus 2018	diverse locaties in Vlaanderen en Nederland	geen subsidie
Cultural Bridges in Belgium vzw	Russische Stemmen	Mechelen	1.800
Jeugd en Poëzie vzw	SPEAK OUT LOUD	Antwerpen	4.000
Strippgids (Strip Turnhout vzw)	Strippgids Expo	Brussel en Turnhout	geen subsidie
Strippgids (Strip Turnhout vzw)	Strippgids Salon	Turnhout, Antwerpen en Mechelen	2.000
Roofoptiger vzw	Toren van Babel	Antwerpen	5.000
Het Beleefde Genot vzw	Vers Per Vers	Zedelgem, Aartijke, Loppem en Veldegem	geen subsidie
Bibliotheek Kortrijk	Voortraject Memento Wordfestival Kortrijk 2019	Kortrijk	4.000
DE DAGEN vzw	Winteruur Live & Winteruur Leesclub	Antwerpen	geen subsidie
We are Wonderweekend vzw	Wonderboekenfestival	Meise	geen subsidie
WoordZee vzw	WoordZee woord- en boekfestival 2018	Oostende	7.500
A.Kult.E vzw	WORD WA(a)R Battle Theater	Antwerpen	7.500
Herman Teirlinckhuis	Zomerland in het huis van Teirlinck. Streuvels tijdgenoot.	Beersel	2.250
TOTAAL			108.000

2.11 Subsidies voor projecten leesbevordering

34 ontvankelijke aanvragen

14 toekenningen

€ 249.100 toegekend

Projecten die werken rond leesbevordering willen mensen aanzetten om te beginnen met lezen of hen laten kennismaken met boeken die ze nog niet kennen. Bij de toekenning van subsidies leesbevordering wordt prioriteit gegeven aan projecten voor/van kansengroepen, met specifieke aandacht voor interculturaliteit en participatie van personen in armoede. De voorkeur gaat uit naar projecten met een bovenlokale uitstraling en/of projecten die als experiment worden opgezet. De betrokkenheid en actieve participatie van de doelgroep en de aansluiting bij de leefwereld van de doelgroep zijn belangrijke aandachtspunten.

Een subsidie voor een project leesbevordering bedraagt maximaal € 20.000.

Organisatie	Project	Subsidie
Arteveldehogeschool	(Voor)lezen en leesplezier bevorderen bij kwetsbare kinderen en hun vaders... in een voetbalstadion!	geen subsidie
ASSjeblijf vzw	SAmen lezen we sterk!	geen subsidie
Athena Campus Drie Hofsteden Kortrijk	Sprookjesmobiel, rondtrekkende verhalencaravan	10.600
Basisschool Lucerna Anderlecht	Leesbevordering	geen subsidie
Bibliotheek Evergem	Taalpunt Nederlands	4.700
Bibliotheek Geraardsbergen	(Voor)lezen met kansarmen en anderstaligen	geen subsidie
Bibliotheek Ukkel	Bibkids	geen subsidie
BuSO Tongelsbos	Boekepedia	3.000
Cultuurcentrum De Kimpel	Woordfabriek, een verbeeldend project rond taalkracht	geen subsidie
Cultuuroverleg Meetjesland	De waanzinnige zoektocht in je lichaam: Meetjeslandse roadshow	10.000
DE DAGEN vzw	Gebundelde aanvraag 2018	100.000
DE DAGEN vzw	Books & Business	geen subsidie
DE DAGEN vzw	Elke Dag Lezen We Ergens	14.300
DE DAGEN vzw	Lezers voor Lezers & Inclusie	20.000
DE DAGEN vzw	Literaire Toeleiding	geen subsidie
DE DAGEN vzw	Netwerk Samen Lezen	geen subsidie
DE DAGEN vzw	Samen Babel Lezen	geen subsidie
De Nwe Tijd	De Leesclub/Literaire Helden	geen subsidie
De Scriptomanen vzw	CLASH!	geen subsidie
FMDO vzw	DiVerzen	20.000
Gemeentebestuur Kampenhout	Meer (voor)lezen, beter in taal!	geen subsidie
IMVOWA Basisschool De Bladwijzer vzw	Leesbevorderingsproject t.e.m. 2de graad	geen subsidie
LINC vzw	Polly & Pluizer: Diversiteit en meertaligheid	geen subsidie

vervolg op de volgende pagina

Link in de Kabel vzw	Digitale leesclubs bis	9.000
Link=Brussel vzw	Een boek, een verhaal, wij kennen het allemaal	geen subsidie
Lokaal Cultuurbeleid District Deurne vzw	Samenlezen met laaggeschoolde anderstaligen in Taalpunten Nederlands	12.000
Narrata vzw	BOOK@HOME	geen subsidie
Palhik Mana vzw	MoederTongen2	20.000
Polynikis vzw	MATI - LASERBLIK	14.000
Portus Berkenboom	Voorleesproject: verhalen - grenzeloze liefde	3.000
Samen Voor Morgen vzw	Boekenclub 'De leesmusketiers'	8.500
UC Leuven - Limburg vzw	Leesbevordering als opstap naar een grotere Kwaliteit Van Leven (KVL) voor kinderen met een verstandelijke beperking	geen subsidie
Walpurgis	'Wij, de verdronkenen', een 10-daagse samenleesreis	geen subsidie
TOTAAL		249.100

2.12 Impulssubsidies voor literaire initiatieven

20 aanvragen
7 toekenningen
€ 44.250 toegekend

In 2018 werd een regeling voor impulssubsidies gelanceerd, die specifieke literaire initiatieven de kans moet geven om zich gedurende een korte periode (maximaal 3 jaar) te ontwikkelen. Het gaat om projecten die een pioniersfunctie op zich nemen en een opstap bieden aan opkomend talent en/of nog onbetreden paden in het literaire veld willen verkennen. Of het betreft initiatieven die wegens hun vernieuwende, grens- of genre-overschrijdende karakter moeilijker aansluiting vinden bij de bestaande subsidiekanalen van het VFL. Prioriteit wordt gegeven aan projecten die expliciet aandacht hebben voor diversiteit, vernieuwing en/of (professionele) ontwikkeling.

Een impulssubsidie voor een literair project bedraagt minimaal €1.500 en maximaal €7.500.

Aanvrager	Project	Subsidie
An-Sofie Bessemans	Boeken Toe	5.000
Moussement Antwerpen	Moussement Repertoire	7.500
Tom Helmer - Barbara Van Lindt	Theatertekstkritiek.be/nl (werktitel)	3.250
ART.E vzw	Akrostis	7.500
Limerick Boekhandel	La lettre A	7.000
TIPTOE Books vzw	TIPTOE Books	7.000
ZINK vzw	ZINK	7.000
TOTAAL		44.250

2.13 Subsidies voor literair grensverkeer

19 aanvragen
9 toekenningen
€ 64.350 toegekend

De Taalunie, het Nederlands Letterenfonds en het VFL sloten in 2018 een samenwerkings-overeenkomst af over literaire prijzen en literair grensverkeer. Daarin werd onder meer afgesproken dat de Taalunie € 65.000 ter beschikking stelt voor subsidies voor literair grensverkeer in 2018. Het VFL nam de praktische organisatie van deze eerste subsidieronde op zich.

Subsidies voor literair grensverkeer ondersteunen leesbevorderende en/of literaire projecten en initiatieven die de uitwisseling van kennis en expertise in het letterenveld stimuleren tussen de verschillende delen van het Nederlandse taalgebied. Bijzondere aandacht gaat naar projecten en initiatieven die het grensoverschrijdende potentieel van de Nederlandstalige literatuur vergroten doorheen het taalgebied en/of de professionele samenwerking tussen verschillende delen van het taalgebied versterken.

Een subsidie voor een project literair grensverkeer bedraagt minimaal € 5.000 en maximaal € 12.500.

Organisatie	Project	Locatie	Subsidie
Explore The North	BCC - een artistieke blind date	Leeuwarden	7.000
Boek.be	Boekenweek over de grens	Vlaanderen	10.000
Whyilovethisbook	Book&Club verlegt grenzen	Nederland en Vlaanderen	geen subsidie
Dramastricht	Conferentie van Maastricht	Maastricht	3.350
De Reactor	Dag van de Literatuurkritiek	Amsterdam	geen subsidie
DE DAGEN	De Lage Landen Lezen Samen	Antwerpen, Brussel en Amsterdam	12.500
Jeugd en Poëzie	De Taaltoeristen	Nederland en Vlaanderen	8.000
School der Poëzie	Educatie en optredens bij de Grote Poëzieprijs	Amsterdam, Antwerpen, Gent en Rotterdam	5.000
BOG Collectie	Een man die slaapt	Vlaanderen en Nederland	geen subsidie
De Nieuwe Garde	Grand Tour Nederland-Vlaanderen voor beginnende essayisten	Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen en Gent	geen subsidie
Perdu	Hans Groenewegen-lezing en Essayprijs	Amsterdam en Gent	6.000
Wintertuin	Het Verhalenhuis	Arnhem, Eindhoven, Denderleeuw, Brussel en Curaçao	geen subsidie
August Vermeylenfonds Gent	Literair zomerlief - burenliefde	Gent en Rotterdam	geen subsidie
Poëziecentrum	Poëzieweek	Vlaanderen en Nederland	6.500
CPNB	Poëzieweek 2019	Nederland en Vlaanderen	6.000
Oogland Film	Postume Paniek	Antwerpen	geen subsidie
De Gids	Samenwerking De Gids en deBuren inzake literaire non-fictie	Amsterdam en Brussel	geen subsidie
Schrijversfestival Steenwijk	Weldaad aan beide zijden	Merksplas en Frederiksoord	geen subsidie
Creatief Schrijven	Write Now! Vlaanderen	Antwerpen, Gent en Leuven	geen subsidie
TOTAAL			64.350

2.14 Subsidies voor auteurslezingen

2.820 gesubsidieerde lezingen
141.000 bezoekers
gemiddeld 51 bezoekers per lezing
481 auteurs geven minimaal 1 lezing
gemiddeld 6 lezingen per auteur
€ 282.450 subsidie
€ 537.040,61 vanuit de markt via het VFL naar de auteurs

Scholen, bibliotheken, boekhandels en sociale en culturele organisaties met een maatschappelijke zetel in België kunnen een subsidie aanvragen voor het organiseren van lezingen door Vlaamse auteurs, vertalers, illustratoren, slam-, visuele- en klankdichters. Ook lezingen van Nederlandse auteurs in België komen in aanmerking. Organisatoren kunnen het hele jaar door een gemotiveerde aanvraag indienen via www.auteurslezingen.be.

Voor iedere auteurslezing die zowel de auteur als het VFL goedkeurt, voorziet het VFL €100 subsidie. Organisatoren en auteurs kunnen per jaar elk maximaal 15 gesubsidieerde lezingen organiseren of geven.

De meeste aanvragen worden ingediend door scholen en bibliotheken. Twee derde van de lezingen wordt georganiseerd voor kleuters, kinderen en jongeren; een derde voor volwassenen. De Jeugdboekenmaand in maart blijkt steeds de meest populaire periode, met ongeveer duizend lezingen. Andere piekmomenten zijn de Poëzieweek, Toast Literair en de Voorleesweek.

Nieuwe auteurs op de auteurslijst

146 aanmeldingen
80 nieuwe auteurs op de auteurslijst
In totaal 773 auteurs op de auteurslijst

Om gesubsidieerde lezingen te kunnen geven, moet een auteur zijn opgenomen op de auteurslijst van het VFL. Auteurs kunnen online een aanvraag indienen via de website www.auteurslezingen.be. De adviescommissie Auteurslezingen toetst elke kandidaatsstelling af aan enkele formele criteria: de auteur schrijft Nederlandstalig literair of non-fictiewerk, woont in België en publiceert minstens één literair werk dat verscheen bij een reguliere uitgeverij.

In 2018 kwamen voor het eerst ook visuele- en klankdichters in aanmerking voor de auteurslijst. Aanvragen werden beoordeeld op basis van de literaire kwaliteit van ingezonden werk, relevante podiumervaring en professionaliteit op het vlak van voordracht of expositie.

Auteur	Genre
Anggita Soeryanto	illustratie
Anke De Potter	illustratie
Axel Janssens	illustratie
Charlotte Severeijns	illustratie
Dieter De Schutter	illustratie
Emma Thyssen	illustratie
Jacques Maes	illustratie
Jan Van Lierde	illustratie
Lise Braekers	illustratie
Marie Van Praag	illustratie
Soraya Namavar	illustratie
Alice Reijs	kinder- en jeugdliteratuur
Ariane Sonck	kinder- en jeugdliteratuur
Ariane Van Vliet	kinder- en jeugdliteratuur
Geert Klaasen	kinder- en jeugdliteratuur
Haryanti Frateur	kinder- en jeugdliteratuur
Humeyra Cetinel	kinder- en jeugdliteratuur
Inge Umans	kinder- en jeugdliteratuur
Isabelle Gielen	kinder- en jeugdliteratuur
Karen Rastelli	kinder- en jeugdliteratuur
Rein Janssens	kinder- en jeugdliteratuur
Sarah Devos	kinder- en jeugdliteratuur
Sayria Maruf	kinder- en jeugdliteratuur
Sofie De Moor	kinder- en jeugdliteratuur
Sophia Honggokoesomo	kinder- en jeugdliteratuur
Anaïs Van Ertvelde	non-fictie
Angelique Van Ombergen	non-fictie
Bleri Lleshi	non-fictie
Btisam Akarkach	non-fictie
Etienne Van den Steen	non-fictie
Frank Seberechts	non-fictie
Geert Schuermans	non-fictie
Jamila Channouf	non-fictie
Jan De Deken	non-fictie
Johan Braeckman	non-fictie
Luckas Vander Taelen	non-fictie
Manu Claeys	non-fictie
Mathieu Vanhaleweyn	non-fictie
Monika Triest	non-fictie
Peter Derie	non-fictie
Steven Stroeykens	non-fictie
Thomas Smolders	non-fictie
Vincent Scheltiens	non-fictie

Annemie Deckmyn	poëzie
Dominique De Groen	poëzie
Floortje De Backer	poëzie
Leen Pil	poëzie
Luc Fierens	poëzie
Moya De Feyter	poëzie
Stijn Praet	poëzie
Tom Driessen	poëzie
Ellen Verstrepen	proza
Eva De Groote	proza
Hannah Roels	proza
Hannelore Bedert	proza
Herlinde Vandewynckel	proza
Karolien Joossens	proza
Lenny Peeters	proza
Marc Buelens	proza
Miguel Boutry	proza
Nadia Dala	proza
Pascale Pérard	proza
Patricia Jozef	proza
Sien Volders	proza
Steven Bogaerts	proza
Vincent Merckx	proza
Willy Bogaerts	proza
Esohe Weyden	slampoëzie
Gert Vanlerberghe	slampoëzie
Kevin Amse	slampoëzie
Samira Saleh	slampoëzie
Sven Staelens	slampoëzie
Tania Verhelst	slampoëzie
Yannick Moyson	slampoëzie
Yusra Benfquih	slampoëzie
Brecht Vandenbroucke	strip
Conz	strip
Michaël Olbrechts	strip
Vero Beauprez	strip
Wide Vercnocke	strip
Totaal aangemeld voor lijst	146
Totaal opgenomen op lijst	80

2.15 Subsidies overdracht provinciale middelen

17 organisaties/initiatieven

€ 464.470 toegekend

Het VFL kreeg in 2018 de opdracht om de ondersteuningsmaatregelen voor de letterensector over te nemen die tot en met 2017 door de provincies werden opgenomen. In 2018 en 2019 geldt een overgangsmaatregel, waarbij de vroegere provinciale middelen via het VFL aan de betrokken organisaties betaald worden. In de loop van 2019 bekijkt het VFL hoe het de middelen vanaf 2020 zal inzetten.

Voor deze overdracht werd een addendum afgesloten bij de beheersovereenkomst 2016-2020 tussen het VFL en de Vlaamse Gemeenschap. Daarin worden deze extra taken en doelstellingen voor het VFL omschreven:

- > projectmatige subsidies toekennen aan bovenlokale projecten in verband met literatuur, leesbevordering en auteurslezingen op basis van de bestaande subsidiereglementen van het VFL;
- > continueren van de werkingssubsidies van de organisaties die tot en met 2017 van de provincies werkingmiddelen ontvingen;
- > organisatie van twee literaire prijzen: Herman de Coninckprijs en Debuutprijs;
- > organisatie van het residentiebeleid in het Stijn Streuvelshuis via het continueren van de lopende overeenkomst met Passa Porta en via een afsprakenkader met het Letterenhuis dat beheerder wordt van het Lijsternest;
- > ondersteuning van Boekstart door een bijkomende subsidie aan Iedereen Leest;
- > opmaak van een afsprakenkader met de KANTL over de ondersteuning van auteursgenootschappen.

Organisatie	Werking/project	Subsidie
Behoud de Begeerte	Herman de Coninckprijs	20.000
De Wolven van La Mancha	Werkingsmiddelen 2018	1.785
Deus ex Machina	Werkingsmiddelen 2018	2.000
Emile Verhaeren Museum	Werkingsmiddelen 2018	80.000
Filip De Pillecyn Comité	Werkingsmiddelen 2018	1.650
Iedereen Leest	Werkingsmiddelen 2018	270.000
Internationale Vriendenkring Anton van Wilderode	Werkingsmiddelen 2018	5.000
Kluger Hans	Werkingsmiddelen 2018	1.135
Koninklijke Hoofdkamer van Retorica "De Fontaine"	Werkingsmiddelen 2018	750
Koninklijke Vereniging van Limburgse Schrijvers	Werkingsmiddelen 2018	750
Louis Paul Boon Genootschap	Werkingsmiddelen 2018	1.650

Maurice Maeterlinck Stichting	Werkingsmiddelen 2018	750
nY	Werkingsmiddelen 2018	2.000
Passa Porta NL	Residentiewerking Lijsternest	35.000
Poëziecentrum	Werkingsmiddelen 2018	30.000
Reynaertgenootschap	Werkingsmiddelen 2018	2.000
Willemsfonds	Bronzen Uil - Debuutprijs	10.000
TOTAAL		464.470

2.16 Subsidies voor vertalingen uit het Nederlands

134 toekenningen
€ 330.898 toegekend
€ 2.469,39 gemiddeld per project

Flanders Literature helpt literatuur uit Vlaanderen op de wereldkaart te zetten en doet dat onder meer via subsidies voor uitgevers. Het ondersteunt buitenlandse uitgeverijen die literair werk van Vlaamse auteurs, stripauteurs of illustratoren uitgeven met een vertaalsubsidie. Voor theaterteksten, geïllustreerde boeken (prentenboeken en strips) en poëzie gelden bijzondere voorwaarden.

Een subsidie bedraagt nooit meer dan € 8.000.

Bij de beoordeling van de aanvragen wordt rekening gehouden met de relevantie en literaire kwaliteit van het te vertalen werk, de positie van de uitgever in de plaatselijke markt en zijn fondslijst, de kwaliteit van de vertaling zelf (zo nodig wordt een proefvertaling gevraagd) en een voor het betrokken land gebruikelijke vergoeding voor de vertaler.

Flanders Literature heeft in 2018 een recordaantal vertalingen gesteund. Bijna de helft daarvan waren werken die in een aantal belangrijke wereldtalen vertaald werden, wat ervoor zorgt dat die boeken ook toegankelijk worden voor andere taalgebieden: Frans (22), Duits (20), Engels (15) en Spaans (13).

Taal/genre	Fictie	Poëzie	Non-fictie	Kinder- en jeugdliteratuur		Theater	Strips	Totaal
				Fictie	Prenten-boeken			
Frans	6	9	1		3		3	22
Duits	4	8	1	2	5			20
Engels	5	5	2		1		2	15
Spaans	5	2	1	2	3			13
Italiaans	1		1	1	4			7
Pools	3				1	1	1	6
Arabisch	2	1			1	1		5
Turks					5			5
Russisch			2		1	1		4
Bulgaars	1				1	1		3
Litouws	1				2			3
Roemeens		3						3
Tsjechisch	2				1			3
Vereenvoudigd Chinees			3					3
Bosnisch	2							2
Catalaans	2							2
Grieks	1				1			2
Koreaans			1		1			2
Kroatisch	2							2
Lets					2			2
Portugees	1				1			2
Zweeds	1	1						2
Albanees		1						1
Hebreeuws	1							1
Mongools	1							1
Noors	1							1
Servisch		1						1
Sloveens	1							1
Totaal 2018	43	31	12	5	33	4	6	134
Totaal 2017	37	8	13	3	41	4	7	113
Totaal 2016	26	16	12	6	37	5	13	115
Totaal 2015	38 (+2)	16	9	9	35	4	15	126 (+2)
Totaal 2014	33 (+10)	10 (+1)**	10 (+2)	8	49	5	16	131 (+13)
Totaal 2013	23 (+7)	4 (+4)	9 (+1)	8	34	1	12 (+1)	91 (+13)
Totaal 2012	18 (+3)	10 (+1)	9	11 (+2)	29	6	9	92 (+6)
Totaal 2011	19 (+3)	10 (+4)	7 (+1)	23	18	12	14	103 (+8)
Totaal 2010	35 (+8)	8 (+2)	5 (+2)	10	26	9	9	102 (+12)
Totaal 2009	28 (+9)	19 (+2)	3 (+1)	14 (+1)	18*	6 (+2)	9	97 (+15)
Totaal 2008	24 (+2)	12	6	5 (+16)		11	1 (+4)	59 (+22)
Totaal 2007	24	9	1	11		7	0	52
Totaal 2006	12	15	1	9		3	1	41
Totaal 2005	19	10	3	7		4	-	43
Totaal 2004	17	6	3	5		1	-	32
Totaal 2003	12	9	4	11		3	-	39
Totaal 2002	14	4	7	8		-	-	33
Totaal 2001	8	1	4	11		1	-	25
Totaal 2000	13	4	1	16		1	-	35

* Nieuw sinds 2009: aparte subsidieregeling voor geïllustreerde boeken.

** Nieuw sinds 2014: aparte subsidieregeling voor poëzie.

Vertaalprojecten waarvoor ook een productiesubsidie werd toegekend, zijn tussen haakjes vermeld.

2.16.1 Translation grants

64 toekenningen
43 romans, 12 non-fictietitels,
5 kinder- en jeugdromans, 4
theaterteksten
€ 193.573 toegekend
€ 3.024,58 gemiddeld per project

Een translation grant of vertaalsubsidie is bedoeld om het economische risico te verminderen van buitenlandse uitgevers die investeren in het vertalen van Vlaamse literatuur. Vertaalsubsidies kunnen worden aangevraagd voor de genres proza, non-fictie, theater en jeugdliteratuur. De subsidie kan maximaal 60% van de reële vertaalkosten bedragen. Voor uitgevers uit landen in economische moeilijkheden kan de subsidie tot maximaal 80% van de reële vertaalkosten opgetrokken worden. Van klassiekers worden in principe de volledige vertaalkosten gesubsidieerd om dit moeilijker verkoopbare genre extra te ondersteunen. Theaterauteurs en -gezelschappen kunnen een vertaalsubsidie aanvragen voor opvoeringen in het buitenland en/of presentaties van dramaturgen op internationale festivals of op professionele ontmoetingen van theatermakers.

Auteur	Titel brontekst	Genre	Vertaler(s)	Uitgever (Land)	Subsidie
Albanees					
Erik Vlamincx	<i>Suikerspin</i>	proza	martin Prenoj	Ejal Publishing Albania (AL)	IB
Arabisch					
Jan Caeyers	<i>Beethoven. Een biografie</i>	non-fictie	khaled Tobar	Sphinx Agency (EG)	IB
Jan Fabre	<i>Drie monologen</i>	theater	hazim Kamaledin	Dar Fadaat Publishing House (JO)	1.095
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	proza	amina Abed	Al-Karma Publishers (EG)	4.085
Dimitri Verhulst	<i>De laatkomer</i>	proza	mohammed Osman Khalifa	Al-Arabi Publishing & Distributing (EG)	1.030
Bosnisch					
Saskia de Coster	<i>Held</i>	proza	maja Weikert	Buybook (BA)	805
Griet Op de Beeck	<i>Kom hier dat ik u kus</i>	proza	goran Saric	Buybook (BA)	2.860
Bulgaars					
Stefan Hertmans	<i>Kopnaad + Mind the Gap (1 volume)</i>	theater	tsveta Velinova	Black Flamingo Publishing (BG)	1.020
Stefan Hertmans	<i>De bekeerlinge</i>	proza	aneta Dantcheva-Manolova	IK Persey EOOD / Perseus Publishing House (BG)	2.550
Catalaans					
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	maria Rosich Andreu	Ara Llibres (ES)	2.880
Peter Terrin	<i>Monte Carlo</i>	proza	maria Rossich Andreu	Rayo Verde / Raig Verd (ES)	627
Duits					
Jan De Leeuw	<i>Babel</i>	kinder- en jeugdliteratuur	rolf Erdorf	Verlag Freies Geistesleben (DE)	6.020
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	gregor Seferens, Isabel Hessel	DuMont Buchverlag (DE)	4.560
Jonathan Robijn	<i>Congo blues</i>	proza	jan-Frederik Bandel	Edition Nautilus (DE)	2.040
Aline Sax	<i>Grensgangers</i>	kinder- en jeugdliteratuur	eva Schweikart	Urachhaus (DE)	6.505
Bart Somers	<i>Samen leven</i>	non-fictie	gerd Busse	Verlag C.H. Beck (DE)	2.860
Margot Vanderstraeten	<i>Mazzel tov</i>	proza	christiane Burkhardt	Piper Verlag (DE)	5.055
Annelies Verbeke	<i>Dertig dagen</i>	proza	andreas Gressmann	Residenz Verlag (AT)	4.630

[vervolg op de volgende pagina](#)

Engels					
Hubert Lampo	<i>De komst van Joachim Stiller</i>	proza	paul Vincent	Valancourt Books (VS)	8.000
Marcel Mariën	<i>Théorie de la révolution mondiale immédiate</i>	non-fictie	ian Thompson	Verso Books (VK)	1.630
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	david Colmer	Pushkin Press (VK)	7.090
Felix Timmermans	<i>Schemeringen van de dood</i>	proza	paul Vincent	Valancourt Books (VS)	5.662
Karel van de Woestijne	<i>De boer die sterft</i>	proza	paul Vincent	Snuggly Books (VS)	1.600
Bob Van Laerhoven	<i>Terug naar Hiroshima</i>	proza	brian Doyle	Crime Wave Press (HK)	5.220
Jan Verplaetse	<i>Bloedroes</i>	non-fictie	andy Brown	Reaktion Books (VK)	5.340
Frans					
Stefan Brijs	<i>Maan en zon</i>	proza	daniel Cunin	Editions Héloïse d'Ormesson (FR)	3.650
Chris De Stoop	<i>Dit is mijn hof</i>	non-fictie	Micheline Goche	Christian Bourgois Editeur (FR)	3.630
Stefan Hertmans	<i>De bekeerlinge</i>	proza	isabelle Rosselin	Gallimard (FR)	4.720
Jolien Janzing	<i>Audrey & Anne</i>	proza	brigitte Zwerwer-Berret, Yvonne Pétrequin	Éditions de l'Archipel (FR)	4.590
Tom Lanoye	<i>Zuivering</i>	proza	alain Van Crugten	Le Castor Astral (FR)	5.450
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	françoise Antoine	Éditions Stock (FR)	4.092
Paul van Ostaijen	<i>Claire, Camembert, Le Général et autres Grottesques</i>	proza	jan H. Mysjkin, Pierre Gallissaires	Samsa Editions (BE)	5.704
Grieks					
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	proza	margarita Bonatsou	Kastaniotis Editions (GR)	2.400
Hebreeuws					
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	proza	irit Bouman	Tchelet Books (IL)	3.840
Italiaans					
Johan Ickx	<i>De oorlog en het Vaticaan. Geheim verzet na de brand van Leuven in 1914</i>	non-fictie	Cecilia Tavanti	Edizioni Cantagalli (IT)	2.280
Bart Moeyaert	<i>Mansoor</i>	kinder- en jeugdliteratuur	laura Pignatti	Sinnos (IT)	270
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	david Santoro	Edizioni E/O (IT)	2.275
Koreans					
Jan Caeyers	<i>Beethoven. Een biografie</i>	non-fictie	hong Eun Jung	Ghil Publisher (KR)	8.000
Kroatisch					
Rachida Lamrabet	<i>Kortverhaal Ammetis, de slaper + fragment De man die niet begraven wilde worden ter publicatie in Tema Literary Magazine</i>	proza	Romana Percinec	Hrvatsko Društvo Pisaca (HR)	288
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	proza	maja Weikert	HENA COM Publishing House (HR)	2.560
Litouws					
Griet Op de Beeck	<i>Vele hemels boven de zevende</i>	proza	jolita Urnikyte	Alma littera (LT)	1.04
Mongools					
Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	proza	oyunchimeg Bayarsaikhan	Nepko Publishing (MN)	1.500
Noors					
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	proza	hedda Vormeland	Cappelen Damm (NO)	8.000
Pools					
Stefan Hertmans	<i>De bekeerlinge</i>	proza	alicja Oczko	Wydawnictwo Marginesy (PL)	1.270
Stefan Hertmans	<i>Antigone in Molenbeek</i>	theater	jerzy Koch	Malta Foundation (PL)	240
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	proza	lukasz Zebrowski	Wydawnictwo Marginesy (PL)	2.310
Margot Vanderstraeten	<i>Mazzel tov</i>	proza	malgorzata Diederer-Wozniak	Czarne (PL)	1.690

Portugees					
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	proza	arie Pos	Publicações Dom Quixote (PT)	1.824
Russisch					
Jan Fabre	<i>Ik ben een fout</i>	theater	irina Leek, Ekaterina Astakhova	Stanislavsky Theatre Foundation (RU)	1.000
Jan Fabre	<i>Nachtboek 1978-1984</i>	non-fictie	irina Leek Trofimova	Eksmo (RU)	2.325
David Van Reybrouck	<i>Tegen verkiezingen</i>	non-fictie	irina Bassina, Ekaterina Astakhova	Ad Marginem Press (RU)	1.700
Sloveens					
Christophe Van Gerrewey	<i>Op de hoogte</i>	proza	mateja Seliskar Kenda	Sodobnost International (SI)	1.220
Spaans					
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	Veronika ter Harmsel Havlíková	Odeon (Euromedia) (CZ)	3.020
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	proza	Adéla Elbel	Host Brno (CZ)	1.950
Jean-Claude van Rijckeghem, Pat van Beirs	<i>Jonkvrouw</i>	kinder- en jeugdliteratuur	Lenka Strnadová	Triton Books (CZ)	1.960 (2016)
Turks					
Hugo Claus	<i>De Metsiers</i>	proza	antonio Cruz Romero	Ravenswood Books Editorial (ES)	IB
Fikry El Azzouzi	<i>Drarrie in de nacht</i>	proza	micaela van Muylem	Clase Turista (AR)	2.600
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	proza	gonzalo Fernández	Anagrama (ES)	3.265
Bart Moeyaert	<i>Het is de liefde die we niet begrijpen</i>	kinder- en jeugdliteratuur	goedele De Sterck	Ediciones SM Mexico (MX)	1.070
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	proza	marta Arguilé Bernal	Seix Barral (ES)	2.700
Aline Sax	<i>Grensgangers</i>	kinder- en jeugdliteratuur	maria Rosich Andreu	Ediciones SM Mexico (MX)	3.330
Peter Terrin	<i>Monte Carlo</i>	proza	maria Rossich Andreu	Rayo Verde / Raig Verd (ES)	630
Sven Tuytens	<i>Las mamás belgas</i>	non-fictie	julio Grande Morales	El Mono Libre / Gonita Filmaccion (ES)	2.525
Kris Van Steenberge	<i>Woesten</i>	proza	gonzalo Fernández Gómez	Acantilado - Quaderns Crema (ES)	3.300
Peter Venmans	<i>Amor Mundi</i>	non-fictie	laura Alonso Padula	Eduvim / Editoria Universitaria Villa María (AR)	IB
Tamil					
Dimitri Verhulst	<i>Problemski Hotel</i>	proza	pon. Dhanasekaran	Kalachuvadu Publications (IN)	IB
Tsjechisch					
Griet Op de Beeck	<i>Het beste wat we hebben</i>	proza	radka Smejkalová	Host (CZ)	1.275
Christophe Van Gerrewey	<i>Op de hoogte</i>	proza	adela Elbel	Vetrné Mlyny (CZ)	1.100
Vereenvoudigd Chinees					
Chris De Stoop	<i>Dit is mijn hof</i>	non-fictie	jian Jia Hui	Shanghai 99 Readers' Culture (CN)	1.630
David Van Reybrouck	<i>Congo. Een geschiedenis</i>	non-fictie	wang Xingdong	Shanghai Wipub Books Co. (CN)	4.080
Paul Verhaeghe	<i>Identiteit</i>	non-fictie	zhaoxia Zhang	Flower City Publishing House (CN)	1.530
Zweeds					
Hugo Claus	<i>De hondsdagen</i>	proza	per Holmer	Lindskog Förlag (SE)	3.500
TOTAAL					193.573

IB = in behandeling

2.16.2 Poetry grants

31 toekenningen
€ 70.736 toegekend
€ 2.281,48 gemiddeld per project

Een poetry grant of poëziesubsidie bedraagt 100% van de reële vertaalkosten en tot 25% van de directe productiekosten voor de eerste twee vertalingen van werk van dezelfde auteur bij dezelfde buitenlandse uitgeverij. Voor een derde respectievelijk vierde titel bedraagt de subsidie maximaal 75% en 60% van de vertaalkosten en 25% van de productiekosten, met een maximum van € 1.400.

POETRY GRANTS				
Auteur	Titel brontekst	Vertaler	Uitgever (land)	Subsidie
Albanees				
Hugo Claus	<i>Bloemlezing uit het poëziewerk</i>	Gentian Cocoli	Aleph Klub (AL)	3.790
Arabisch				
Annemarie Estor	<i>De oksels van de bok</i>	Hazim Kamaledin	Dar Fadaat Publishing House (JO)	2.730
Duits				
Paul Bogaert	<i>Zo kan het niet langer</i>	Stefan Wieczorek	Haus für Poesie (DE)	455
Andy Fierens	<i>Voor V.V.</i>	Stefan Wieczorek	Poetenladen Verlag (DE)	62
Stefan Hertmans	<i>7 gedichten uit Onder een koperen hemel</i>	Gregor Seferens	manuskripte-Literaturzeitschrift (AT)	471
Maarten Inghels	<i>Tijd doden</i>	Stefan Wieczorek	Poetenladen Verlag (DE)	62
Maarten Inghels	<i>Contact (selectie VERSOPOLIS festival)</i>	Stefan Wieczorek	Hausacher LeseLenz (DE)	738
Maarten Inghels	<i>Volksbevraging, Honger</i>	Stefan Wieczorek	Wallstein Verlag (DE)	440
Ruth Lasters	<i>Lichtmeters</i>	Stefan Wieczorek	Parasitenpresse. Verlag für neue Literatur (DE)	1.940
Max Temmerman	<i>Vaderland, Bijna een Amerika, Zondag Acht Dagen, Huishoudkunde</i>	Stefan Wieczorek	Leipziger Literaturverlag (DE)	3.305
Engels				
Maarten Inghels	<i>De Eenzame Uitvaart</i>	Jonathan Reeder, David Colmer	Arc Publications (VK)	3.000
Charlotte Van den Broeck	<i>Kameleon, Nachtroer</i>	David Colmer	Bloodaxe Books (VK)	4.755
Lies Van Gasse	<i>Droog woud, Een binnenplaats</i>	Rosalind Buck	StAnza: Scotland's Poetry Festival (VK)	153
Maud Vanhauwaert	<i>Disclaimer, Maden, De eerste kamer, De tweede kamer</i>	David Colmer	StAnza: Scotland's Poetry Festival (VK)	172
Maya Wuytack	<i>Ontbreekbaarheid</i>	Judith Wilkinson	WA Poets Inc. (AU)	2.620

Frans				
Hadewijch	<i>Liederen</i>	Daniel Cunin	Albin Michel Editions (FR)	8.000
Maarten Inghels	<i>7 gedichten</i>	Jan Mysjkin	Complexul National Muzeal ASTRA (RO)	418
Roland Jooris	<i>Sculpturen</i>	Katelijne De Vuyst	Tétras Lyre (BE)	3.910
Erik Spinoy	<i>Dode kamer</i>	Katelijne De Vuyst, Pierre Geron, Danielle Losman, Bart Vonck	Tétras Lyre (BE)	1.750
Michaël Vandebril	<i>New Romantics</i>	Jan H. Myskin, Pierre Gallissaires	l'Arbre à Paroles (BE)	2.325
Charlotte Van den Broeck	<i>Nachtroer</i>	Kim Andringa	L'Arbre de Diane (BE)	3.200
Lies Van Gasse	<i>Wenteling</i>	Kim Andringa	Tétras Lyre (BE)	2.835
Paul van Ostaijen	<i>Het Sienjaal</i>	Jan H. Mysjkin, Pierre Gallissaires	Le Taillis Pré Editions (BE)	4.120
Bart Vonck	<i>Teloor, Zalig</i>	Daniel Cunin	Les éditions Le Cormier (BE)	2.575
Grieks				
Willem M. Roggeman	<i>Wat alleen schilders zien. Selectie gedichten 2000-2017</i>	Sara Thilikou	Vakxikon Publications (GR)	geen
Italiaans				
Charles Ducal	<i>Alsof ik er haast ben</i>	Chiara De Luca	Edizioni Kolibris (IT)	geen
Roemeens				
Maarten Inghels	<i>7 gedichten</i>	Jan Mysjkin, Doina Ioanid	Complexul National Muzeal ASTRA (RO)	418
Paul van Ostaijen	<i>Het Sienjaal</i>	Jan H. Mysjkin, Doina Ioanid	Casa de Editura Max Blecher (RO)	3.798
Paul van Ostaijen	<i>Bezette Stad</i>	Alexandra Livia Stoicescu	Fundatia pentru Harm Reduction (RO)	3.475
Servisch				
Charlotte Van den Broeck	<i>Nachtroer</i>	Nevena Ilic	Treci TRG (RS)	3.564
Spaans				
Paul Snoek	<i>Bloemlezing uit het poëziewerk</i>	Antonio Cruz Romero	Ravenswood Books Editorial (ES)	530
Charlotte Van den Broeck	<i>Kameleon</i>	Ronald Brouwer	De Conatus Publicaciones (ES)	2.050
Zweeds				
Leonard Nolens	<i>Selectie gedichten uit: Manieren van leven. Gedichten 1975-2011</i>	Lasse Söderberg	Bokförlaget Tranan (SE)	3.075
TOTAAL				70.736

2.16.3 Grants for illustrated books

39 toekenningen
33 prentenboeken, 6 strips
€ 66.589 toegekend
€ 1.707,41 gemiddeld per project

De grant for illustrated books of vertaalsubsidie voor geïllustreerde boeken is er voor buitenlandse uitgevers die een vertaling van een prentenboek of een strip willen uitbrengen. Bij deze boeken liggen de vertaalkosten wegens de beperkte tekstomvang meestal erg laag in verhouding tot de overige kosten. Daarom subsidieert Flanders Literature bovenop (een deel van) de vertaalkosten ook 15% van de productiekosten, en dit met een maximum van €2.800.

STRIPS					
Auteur	Illustrator	Titel	Vertaler	Uitgever (Land)	Subsidie
Engels					
Serge Baeken	Serge Baeken	<i>Sugar</i>	Michele Hutchison	Soaring Penguin Press (VK)	726
Max de Radiguès	Wauter Mannaert	<i>Weegee: Serial Photographer</i>	Aleshia Jensen	Conundrum Press (CA)	1.045
Frans					
Wauter Mannaert	Wauter Mannaert	<i>Yasmina en de aardappeleters</i>	Laurent Bayer	Dargaud Benelux (BE)	3.185
Olivier Schrauwen	Olivier Schrauwen, Jérôme Mulot en Florent Ruppert	<i>Portret van een zuipschuit</i>	Olivier Schrauwen*	Editions Dupuis (BE)	2.075
NIX	NIX	<i>Deathfix</i>	Marnix Verduyn*	Editions Dupuis (BE)	980
Pools					
Brecht Evens	Brecht Evens	<i>Panter</i>	Agnieszka Bienias	Timof Comics (PL)	805
TOTAAL					8.816

*enkel productiesteun, geen vertaalkosten gesteund

PRENTENBOEKEN					
Auteur	Illustrator	Titel	Vertaler	Uitgever (Land)	Subsidie
Arabisch					
Laila Koubaa	Mattias De Leeuw	<i>Azizi en de kleine blauwe vogel</i>	Hanadi Mazboudi (uit het Engels)	Dar al Moualef (LB)	630
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>Appelmoes</i>	Khaled Tobar (uit het Engels)	Sphinx Agency (EG)	IB
Bulgaars					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Tijdljn</i>	Aneta Dantcheva	Timelines Store Publishing House Ltd (BG)	1.455
Duits					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Rivieren</i>	Birgit Erdmann	Beltz & Gelberg Literatur (DE)	3.615
Toon Tellegen	Ingrid Godon	<i>Ik moet</i>	Birgit Erdmann	Mixtvision Verlag (DE)	2.108
Bart Rossel	Medy Oberendorff	<i>Het wonderlijke insectenboek</i>	Eva Schweikart	Gerstenberg (DE)	775
Mathilda Masters	Louize Perdieu	<i>321 superslimme dingen die je moet weten voor je 13 wordt</i>	Stefanie Ochel	Hanser (DE)	8.000
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Een huis voor Harry</i>	Rolf Erdorf	Aracari Verlag (CH)	1.345
Engels					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Rivieren</i>	Bill Nagelkerke	Gecko Press (NZ)	3.935
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>Nopjes</i>	A.V. Sreekumar	DC Books	IB
Frans					
Bart Moeyaert	Gerda Dendooven	<i>De gans en zijn broer</i>	Daniel Cunin	Editions La Joie de Lire (CH)	2.125
Aline Sax	Caryl Strzelecki	<i>De kleuren van het getto</i>	Maurice Lomré	Editions La Joie de Lire (CH)	1.370
Siska Goeminne	Alain Verster	<i>Ik zie jou, zie jij mij?</i>	Marie Hooghe	Editions Versant Sud Jeunesse (BE)	980
Grieks					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Tijdljn</i>	Margarita Bonatsou	Patakis (GR)	2.155
Italiaans					
Brunhilde Borms	Pieter Gaudesaboos	<i>Land in zicht!</i>	Laura Pignatti	Sinnos (IT)	1.060
Jaap Robben	Benjamin Leroy	<i>Plasman</i>	Laura Pignatti	Sinnos (IT)	655
Mathilda Masters	Louize Perdieu	<i>321 superslimme dingen die je moet weten voor je 13 wordt</i>	Laura Pignatti	Rizzoli (IT)	5.040
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Een huis voor Harry</i>	Laura Pignatti	Il Castoro (IT)	840
Koreans					
Dimitri Leue	Sabien Clement	<i>Boom-boom</i>	Jin Young Choi	Jiyangsa (KR)	1.385
Lets					
Kathleen Vereecken	Eva Mouton	<i>Ik heeft Jan en ben niets bijzonders</i>	Martins Erminass	Madris Publishing House (LV)	580
Michael De Cock	Judith Vanistendael	<i>Rosie en Moussa</i>	Inese Paklone	Petergailis (LV)	990
Litouws					
Sylvia Vanden Heede	Thé Tjong-Khing	<i>Tot kijk, Vos en Haas</i>	Birute Aviziniene	Alma littera (LT)	285
Sylvia Vanden Heede	Thé Tjong-Khing	<i>Vos en haas</i>	Birute Aviziniene	Alma littera (LT)	230

vervolg op de volgende pagina

Malayalam					
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>Nopjes</i>	A.V. Sreekumar	DC Books	IB
Perzisch					
Anna Castagnoli	Carll Cneut	<i>De gouden kooi</i>	Amir Salehi Taleghani	NAHL Publications (IR)	IB
Edward van de Vendel	Ingrid Godon	<i>Kleinvader</i>	Leila Habibzadeh	NAHL Publications (IR)	IB
Tine Mortier	Kaatje Vermeire	<i>Mare en de dingen</i>	Yasaman Yassipour Tehrani	NAHL Publications (IR)	IB
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>Appelmoes</i>	Leila Habibzadeh	NAHL Publications (IR)	IB
Pools					
Tom Schamp	Tom Schamp	<i>Feest in de wolken</i>	woordloos	Mamania (PL)	2.800
Portugees					
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Garage Gust</i>	Arie Pos	HarperCollins Ibérica Kids (ES)	1.175
Russisch					
Mathilda Masters	Louize Perdieu	<i>321 superslimme dingen die je moet weten voor je 13 wordt</i>	Irina Leek Trofimova	Mann, Ivanov and Ferber (RU)	3.660
Spaans					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Rivieren</i>	Marta Arguilé Bernal	Ediciones Maeva (ES)	3.630
Jacques & Lise	Jacques & Lise	<i>Duif</i>	Diego Puls	Adriana Hidalgo Editora (AR)	680
Edward van de Vendel	Anton Van Hertbruggen	<i>Het hondje dat Nino niet had</i>	Micaela van Muylem	Limonero (AR)	775
Tsjechisch					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Rivieren</i>	Veronika ter Harmsel Havlíková	Kniha Zlin (CZ)	2.545
Turks					
Sassafras De Bruyn	Sassafras De Bruyn	<i>Cleo</i>	Gizem Kara Öz	MEAV Gayrimenkul Yatirim (TR)	255
Jean Reidy	Leo Timmers	<i>En dat doen we dus/ Busy Builders, Busy Week</i>	Cigdem Kaplangi (uit Engels)	Marsik Yayincilik (TR)	305
Edward van de Vendel	Anton Van Hertbruggen	<i>Het hondje dat Nino niet had</i>	Nursen Kaya	Final Kültür Sanat Yayinlari (TR)	895
Leen van den Berg	Kaatje Vermeire	<i>De vraag van olifant</i>	Nursen Kaya	Final Kültür Sanat Yayinlari (TR)	920
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>De appel van Magritte</i>	Gülseren Özlen	Marsik Yayincilik (TR)	575
TOTAAL					57.773

IB = in behandeling

2.17 Auteursbezoeken in het buitenland

65 toekenningen

€ 21.569 toegekend

€ 333,37 gemiddeld per project

Buitenlandse organisatoren (literaire festivals, buitenlandse uitgeverijen, media en lectoraten Nederlands in het buitenland) die schrijvers, vertalers, illustratoren of stripauteurs uit Vlaanderen uitnodigen, kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de reiskosten, met een maximum van €500 per subsidie. De lezing, de presentatie van de vertaling of de deelname aan een literaire manifestatie moet betrekking hebben op een publicatie die beschikbaar is in de taal van het gastland, en de beoogde doelgroep moet een algemeen (en geen academisch) lezerspubliek zijn. Met deze regeling wil het VFL het directe contact van de vertaalde Vlaamse auteur met de buitenlandse lezers, de media en het literaire milieu bevorderen.

Auteur		Plaats	Project/festival	Subsidie
Serge	Baeken	Leeds (VK)	Thought Bubble	350
Michael	Bijnens	Frankfurt (DE)	Tweetalige lezing uit <i>Cinderella</i> in het kader van de reeks <i>Niederländische Sprache & Kultur</i>	160
Paul	Bogaert	Berlijn (DE)	ZEBRA Poetry Film Festival	300
Stefan	Boonen	Ljubljana en andere steden (SI)	Workshops with the project <i>Our Little Library (OLL)</i>	157
Brunhilde	Borms	Mantova (IT)	Festivaletteratura: Terra in vista!	139
Inge	Braeckman	Criel Sur Mer, Eu, Tréport (FR)	Peupler la poésie #2	63
Geert	Buelens	Berlijn (DE)	Boekpresentatie en gesprek in het kader van de <i>Europäische Autorengipfel</i> door <i>Blaues Sofa</i> en als onderdeel van de <i>European Heritage Year Summit</i> in Berlijn	168
Shamisa	Debroey	Londen (VK)	ELCAF, East London Comics & Arts Festival	105
Saskia	de Coster	Sarajevo (BA)	Bookstan. No East, No West: International Literature Festival Sarajevo 2018	441
Bram	Dehouck	Hyères, La Ciotat en Toulon (FR)	Twee signeersessies en lezing	312
Jan	De Kinder	Potschefstroom, Pretoria, Stellenbosch, Cape Town (ZA)	Aardklop festival: book discussion; book launches, workshop, scholenbezoek, expo	500
Jan	De Leeuw	Tirana (AL)	Boekvoorstelling <i>Babel</i>	400
Mattias	De Leeuw	Palermo (IT)	Una marina di libri 2018	500
Thijs	Desmet	Berlijn (DE)	Exhibition 'Comics, Marx und Tränen - Neue Comics aus Le Monde diplomatique'	189
Mimoza	Dino	Tirana (AL)	Boekvoorstelling <i>Babel</i>	400
Charlotte	Dumortier	Londen (VK)	ELCAF, East London Comics & Arts Festival	81
Fikry	El Azzouzi	Buenos Aires (AR)	FILBA 2018	500
Brecht	Evens	Moskou (RU)	Third Art Book Fair	427
Miss Elli	(Elisabeth Severino Fernandes)	Rome (IT)	Racconti d'Europa	148
Richard	Foqué	Parijs (FR)	Marché de la Poésie	411
Pieter	Gaudesaboos	Mantova (IT)	Festivaletteratura: Terra in vista!	296
Pascal	Gielen	Kiev (UA)	Culture: The Base of Civil Society. Answers by Pascal Gielen	312
Ingrid	Godon	Keulen (DE)	Radio interview Deutschlandfunk	127
Peter	Goes	Madrid (ES)	Ilustrísima, Drawing and Illustration Salon	500

[vervolg op de volgende pagina](#)

Astrid	Haerens	Halfeti, Gobeklitepe (TR)	Gobeklitepe Poetry Readings	301
Maarten	Inghels	Wintertuhr (CH)	Meet the Artist Maarten Inghels	118
Maarten	Inghels	Praag (CZ)	Den Poezie	75
Maarten	Inghels	Bremen (DE)	Poetry on the Road	500
Bart	Jaques	Windhoek (NA)	Windhoek Woordfees 2018	500
Gulcan	Kahraman	Halfeti, Gobeklitepe (TR)	Gobeklitepe Poetry Readings	301
Rachida	Lamrabet	Zagreb, Rijeka (HR)	17th Festival of the European Short Story	178
Tom	Lanoye	Brussel (BE)	Boekpresentatie <i>Zuivering</i> op Foire du Livre de Bruxelles	500
Benjamin	Leroy	Milano, Varese, Monza, Firenze, Fucecchio, Roma (IT)	A journey in illustration	185
Wauter	Mannaert	Toronto, Ontario (CA)	Toronto Comic Arts Festival	456
Philip	Meersman	Mexico-Stad (MX)	Circuito Nacional Poetry Slam MX	749
Sarah	Meuleman	New York (VS)	Interview (start promotiecampagne <i>Find me gone</i>) + signeersessie tijdens Book Expo America	500
Carmien	Michels	Nicosia (CY)	2nd Poetry Slam Cyprus 2018	489
Bart	Moeyaert	Bologna, Conegliano, Cento (IT)	Bart Moeyaert in Conegliano, Vittorio Veneto and Cento	250
Els	Moors	München (DE)	Literaturfest München - forum:autoren - Schönes Babel. Europäische Lektüren	292
Jan H.	Mysjkin	Roman (RO)	Blecherfestival	344
Jeroen	Olyslaegers	Barcelona (ES)	Boekvoorstelling <i>Wil</i>	500
Jeroen	Olyslaegers	Keulen (DE)	Lezing en gesprek Jeroen Olyslaegers <i>Wil/Weil der Mensch erbärmlich ist</i>	110
Jeroen	Olyslaegers	Parijs, Straatsburg (FR)	Rentrée littéraire d'hiver	332
Griet	Op de Beeck	Sarajevo (BA)	Bookstan. No East, No West: International Literature Festival Sarajevo 2018	498
Willem M.	Roggeman	Braila, Galatzi (RO), Cahul (MD)	Europoesia	479
Wout	Schildermans (Melvin)	Ljubljana en andere steden (SI)	Workshops with the project Our Little Library (OLL)	157
Olivier	Schrauwen	Seattle (VS)	Short Run Comix & Arts Festival	500
Enzo	Smits	Montréal, Québec (CA)	Festival BD de Montréal/Montreal Comic Arts Festival	462
Els	Snick	Sarajevo (BA)	Bookstan. No East, No West: International Literature Festival Sarajevo 2018	441
Max	Temmerman	Criel Sur Mer, Eu, Tréport (FR)	Peupler la poésie #2	248
Peter	Terrin	Nettersheim, Eupen, Jülich (DE)	Lezingen in het kader van Euregio literatuurprijs voor scholieren	147
Peter	Terrin	Barcelona (ES)	Promotie <i>Monte Carlo</i>	364
Michael	Vandebril	Chisinău (MD)	International festival Spring of Poets	293
Michael	Vandebril	Istanbul, Beyoglu (TR)	2nd International Istanbul Offline Poetry Festival	347
Michaël	Vandebril	Halfeti, Gobeklitepe (TR)	Globeklitepe Poetry Readings	301
Charlotte	Van den Broeck	Göttingen (DE)	Poetree Lyrikfestival	248
Charlotte	Van den Broeck	Segovia (ES)	Festival of Segovia	299
Margot	Vanderstraeten	Warschau, Krakau (PL)	Literary evenings with J.S. Margot	500
Maud	Vanhauwaert	Kuala Lumpur, George Town (MY)	George Town Literary Festival / Debatavond Kuala Lumpur	762
Miriam	Van Hee	Sofia (BG)	Voorstelling Bulgaarse uitgave bloemlezing uit het werk	199
Dimitri	Verhulst	Bloemfontein (ZA)	Free State Literature Festival	500
Lukas	Verstraete	Berlijn (DE)	Exhibition 'Comics, Marx und Tränen - Neue Comics aus Le Monde diplomatique'	189
Stijn	Vranken	Criel Sur Mer, Eu, Tréport (FR)	Peupler la poésie #3	206
Stijn	Vranken	Halfeti, Gobeklitepe (TR)	Gobeklitepe Poetry Readings	301
Ward	Zwart	Montréal, Québec (CA)	Festival BD de Montréal/Montreal Comic Arts Festival	462
Klaas	Verplancke	Bologna (IT)	Questa non è una mostra, signor Magritte!	368
TOTAAL				21.569

2.18 Projectsubsidie fragmentvertalingen uit het Nederlands

In 2018 vond uitzonderlijk geen aanvraagronde plaats voor projectsubsidies voor fragmentvertalingen uit het Nederlands – wat de drie voorgaande jaren wel het geval was. De voornaamste reden daarvoor is dat het VFL de regeling wil evalueren alvorens ze voort te zetten. Daarbij wil de organisatie bekijken of ze de regeling vooral ten dienste kan stellen van beginnende vertalers. Daarnaast speelde ook mee dat in 2018 veel druk op het budget van het VFL stond. In 2019 wordt deze regeling wellicht opnieuw opgepikt.

2.19 Residenties

2.19.1 Vertalershuis

28 vertalers
€ 19.912,50 leefgeld

Het VFL heeft het Vertalershuis in Antwerpen onder zijn hoede. Daar verblijven het hele jaar door minstens twee vertalers per maand om te werken aan de vertaling van een Nederlandstalig literair werk in een andere taal. Het verblijf is kosteloos en de vertalers komen in aanmerking voor een forfaitair leefgeld van € 885 per maand (pro rata). Gedetailleerde informatie over het Vertalershuis in 2018 is te vinden onder 3.3.1.

2.19.2 Auteursresidenties

Passa Porta

4 residenties in het buitenland
6 auteurs op residentie

Het VFL besteedt zijn residentiebeleid voor auteurs grotendeels uit aan internationaal literatuurhuis Passa Porta. Die organisatie zet de eigen residentiewerking expliciet in om mogelijkheden te creëren voor Vlaamse auteurs in het buitenland. Zij krijgen de kans om zich geconcentreerd aan een nieuw boek te wijden, maar ook om zich te verdiepen in de cultuur van hun gastland en er hun eigen werk onder de aandacht te brengen van buitenlandse lezers, uitgevers, vertalers en literaire professionals.

Elk jaar schrijven het VFL en Passa Porta samen een open oproep uit die Vlaamse auteurs uitnodigt zich kandidaat te stellen voor een verblijf in het buitenland. Bij de selectie wordt rekening gehouden met de motivering van de auteur, het project waaraan hij of zij werkt, eventueel eerdere residenties en diversiteit in de brede zin van het woord.

In 2018 kregen drie schrijvers een buitenlands schrijfverblijf van een maand aangeboden, en één schrijverstrio een residentieverblijf van twee weken:

- > **Randall Casaer** verbleef een maand (1/02 tot 1/03) in het Literarisches Colloquium in Berlijn, waar hij werkte aan zijn graphic novel *40 vazen*.
- > Drie theaterschrijfsters, **Sofie Palmers, Jessa Wildemeersch en Sien Eggers**, reisden naar Sint-Petersburg en Moskou (16/05 tot 31/05). Daar bekeken ze een week de cultuur van hedendaags Rusland door de bril van Tsjechovs *De Drie Zusters*. Hun onderzoek in deze residentie is de basis voor een eigen stuk, *Den Beer Heeft Mij Gezien*, dat in het voorjaar van 2019 door Vlaanderen toert.
- > **Koen Peeters** werkte in de Academia Belgica (3/09 tot 1/10) aan een essayistisch prozaverhaal over de catacomben van Rome. Dit verhaal is bestemd voor een verhalenbundel waarin Peeters de magie van plaatsen beschrijft. Hij omschreef zijn ervaringen in Rome in de Frans Kellendoncklezing van 2019. De lezing werd door uitgeverij Vantilt uitgegeven als *Romeins Dagboek*. Een fragment werd gepubliceerd in *De Standaard der Letteren* (23/2/2019).
- > **Jeroen Olyslaegers** trok naar Amsterdam (1/10 tot 1/12). Hij deed er onderzoek naar de zestiende-eeuwse kunst in het kader van zijn nieuwe historische roman waarin het Berlijn, Rome en Amsterdam van de zestiende eeuw een belangrijke rol spelen. Daarnaast gaf hij een serie publieke lezingen en interviews.

Naast een verblijf in het buitenland kunnen Vlaamse auteurs ook in eigen land een verblijf opnemen. Er is de mogelijkheid om in het Streuvelshuis in Ingoogem, de KANTL in Gent of bij Zuidpool in Antwerpen te werken, of om een werkplek te huren bij Passa Porta (Brussel). Passa Porta ontvangt daarnaast gemiddeld acht buitenlandse auteurs per jaar voor een residentieverblijf in Brussel. Passa Porta betreft de buitenlandse auteurs actief in het Belgische cultuurleven, in het internationale netwerk van literaire organisaties en in de uitgebreide activiteitenkalender van het eigen literatuurhuis.

Writers in residence

1 auteur op residentie
€ 117 vervoersonkosten

De Taalunie werkt samen met het Nederlands Letterenfonds en het VFL om een Writers in Residence-programma mogelijk te maken. Bij dit gastschrijversprogramma reist een Nederlandstalige auteur naar een buitenlandse universiteit met een afdeling Nederlands, waar hij of zij als resident verblijft, doceert of workshops geeft, optreedt voor het plaatselijke publiek, enzovoort. Het VFL neemt de reiskosten van de auteur uit Vlaanderen op zich.

In februari 2018 reisde **Stefan Hertmans** als gastdocent naar de Sorbonne in Parijs. Hertmans gaf onder meer enkele mastercolleges, waarbij *Oorlog en terpentijn*, maar ook zijn essays en poëzie aan bod kwamen.

3 PROJECTEN

Het VFL is meer dan alleen maar een subsidieverstrekker. Het is ook medeorganisator en katalysator van een hele reeks projecten.

Zo brengt het VFL verschillende spelers in Vlaanderen én internationaal rond de tafel in netwerken zoals het BoekenOverleg en ENLIT. In de projectmatige werking van het VFL gaat bijzondere aandacht naar **auteurs** en **literair vertalers**, twee van zijn belangrijkste doelgroepen. De **promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland** gebeurt via internationale netwerkbezoeken, het organiseren van presentaties in het buitenland, van publishers tours naar Vlaanderen, enz. Het VFL maakt ook allerlei projecten mee mogelijk rond **auteurslezingen** en **leesbevordering**, en heeft daarbij bijzondere aandacht voor het genre **poëzie** en voor **diversiteit**. In 2018 bracht het VFL dat laatste thema in het bijzonder onder de aandacht tijdens de internationale conferentie 'Elk verhaal telt. Samen voor een inclusieve boekensector'.

Hieronder vindt u een overzicht van de projecten in 2018:

Projecten 2018	
Netwerken	13.000
Vlaamse Auteursvereniging (VAV)	42.000
Toneelschrijfprijs	20.231
Vertalershuis*	29.754
Expertisecentrum Literair Vertalen	15.000
Litteraire Vertaaldagen	5.411
Vertalersprijzen	7.104
Vertalersvakschool	10.000
Internationale netwerkbezoeken	36.499
Publishers tours	21.424
Focus buitenlandpromotie op Duitsland	65.170
Focus buitenlandpromotie op Frankrijk	74.768
Focus buitenlandpromotie op de UK	1.407
Focus buitenlandpromotie theater	5.372
Foire du livre de Bruxelles	21.962
Leesbevordering**	43.100
Conferentie 'Elk verhaal telt'	19.872
Poëziepromotie	2.307
TOTAAL	434.381

* In dit bedrag is het leefgeld van de vertalers niet opgenomen (zie tabel subsidies, hoofdstuk 2). Het gaat dus enkel om de huur van het pand en de werkingskosten.

** In dit bedrag wordt de subsidie voor Iedereen Leest niet meegeteld (zie tabel subsidies, hoofdstuk 2).

3.1 Netwerken

BUDGET: € 13.000

BoekenOverleg

In 2018 kwam de kerngroep van het BoekenOverleg zeven keer samen. Spelers in het boekenvak werken in dat overlegplatform aan een overkoepelend langetermijnbeleid.

Daarnaast zat het forum (de bredere ledengroep) in juni 2018 samen met Inclusive Minds, een organisatie uit het Verenigd Koninkrijk met veel expertise rond diversiteit en inclusie in het boekenvak. Deze ontmoeting diende ter voorbereiding van de conferentie 'Elk verhaal telt' in de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) in september en ter inspiratie voor een Vlaams diversiteits- en inclusie charter (zie ook hoofdstuk 5.3).

Op 22 mei 2018 vond een uitzonderlijk overleg plaats met de pedagogische begeleiders van de onderwijskoepels in functie van de verankering van leesplezier en leesmotivatie in de eindtermen van het secundair onderwijs.

Rond de hervorming van het secundair onderwijs bleef het even intensief lobbyen als in 2017. Hoewel de termen 'leesplezier' en 'leesmotivatie' uiteindelijk niet letterlijk werden behouden, kwam er wel een meer generieke omschrijving voor deze thematiek in de eindtermen terecht, die vergelijkbare mogelijkheden en kansen biedt.

Eind augustus nam het BoekenOverleg afscheid van Leen Van Dijck als voorzitter. Op 1 september werd Jos Geysels unaniem voorgedragen als nieuwe voorzitter voor een periode van twee jaar.

Dit stond in 2018 op de agenda van de kerngroep:

- > open gesprek met Boek.be over de toekomst van de Boekenbeurs en hun vraag naar een grotere betrokkenheid van alle organisaties van het BoekenOverleg;
- > terugkoppeling van alle gesprekken met politieke partijen over het Memorandum *Kies voor Leesplezier in uw gemeente* naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018;
- > lancering van het bibliotheekcharter op 19 januari 2018 in het Vlaams Parlement en opvolging van de stand van zaken;
- > stand van zaken van de literaire prijzen (verdwijnen van Fintro Literatuurprijs, zachte herlancering Boekenleeuw en Boekenpauw, overdracht Herman de Coninckprijs aan Behoud de Begeerte en samengaan van Debuutprijs met de Bronzen Uil);
- > toelichting en discussie met de VRT over het leesbevorderingsproject 'Lang zullen we lezen' en de moeizame samenwerking;
- > afspraken over het memorandum voor de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen in 2019, timing vastleggen, werkgroep samenstellen en bepalen van de belangrijkste prioriteiten;
- > stand van zaken i.v.m. de invoering en eerste effecten van de gereguleerde boekenprijs en opvolging/monitoring van de oplossing voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > opvolging van de generieke boekencampagne door Boek.be met extra financiering door het ministerie van Cultuur;

- > reactie op het ontwerpdecreet voor het deeltijds kunstonderwijs en meer bepaald in verband met de problematiek van de vergoeding van experts;
- > standpuntbepaling in verband met de zeer lage leenvergoeding (in vergelijking met onze buurlanden) en de eventuele vrijstelling van leenrecht voor schoolbibliotheken;
- > voorbereiding en terugkoppeling in verband met het jaarlijkse scholenprogramma op de Boekenbeurs van Antwerpen;
- > vastleggen datum, plaats en inhoudelijke thematiek voor de Staat van het Boek (april 2019);
- > overleggen met de onderwijskoepels over leesplezier en leesmotivatie in de eindtermen. Daarnaast ook overleg met educatieve uitgevers in functie van leesplezier in de eindtermen, leerplannen en toekomstige, nieuwe handboeken;
- > toelichting van het 'Flirt Flamand'-programma op de Foire du Livre te Brussel (februari 2019) en uitnodiging aan alle partners van het BoekenOverleg tot deelname aan de professionele dag op vrijdag 15 februari 2019;
- > bespreken van de krijtlijnen van het charter voor inclusie/meer diversiteit in het letteren- en boekenvak. Behalve met de kerngroep zijn er werksessies en terugkoppelmomenten voorzien met auteurs, uitgevers, bibliotheken en literaire organisatoren, en Iedereen Leest;
- > werken aan een update van de bestaande modelcontracten voor auteurs door de Groep Algemene Uitgevers (GAU);
- > briefing door de Erfgoedbibliotheek over de evoluties en stand van zaken binnen de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL).
- > Vragen in verband met bijkomende middelen voor het beleidsdomeinoverschrijdend actieplan leesbevordering bleven grotendeels onbeantwoord ondanks parlementaire druk;

Literair Middenveld

In 2016 werd het Platform Literair Middenveld verzelfstandigd. Het opereert sindsdien onder de naam Overleg Literaire Organisatoren (OLO). Op 1 april 2018 volgde Willem Bongers-Dek (deBuren) Luc Coorevits (Behoud de Begeerte) op als voorzitter. Zijn mandaat loopt tot en met 31 maart 2020 en hij heeft duidelijke ambities:

- > actualiseren van de lijst van alle relevante actoren in het literaire middenveld en in kaart brengen van de verwachtingen van het OLO;
- > uitwerken van een concreet toekomstplan voor het OLO waarbij grotere maatschappelijke inbedding, politieke lobby en spreekbuisfunctie namens de leden natuurlijke ingrediënten zijn;
- > organiseren van inspiratiedagen met het brede middenveld, inclusief ontmoetingen met relevante partijen buiten het literaire middenveld over uitdagingen en kansen voor de sector. Thema's die daarbij aan bod kunnen komen: talentontwikkeling van schrijvers, vertalers én programmamakers; culturele diversiteit in programmering, publiek, personeel en partners; internationale samenwerking, in het bijzonder met Nederland; cultuurcommunicatie en verwante domeinen als digitalisering en archivering;

- > gestructureerd overleggen voorafgaand aan het BoekenOverleg en vlot delen van verslagen na afloop ervan, met name met die leden die aangeven er behoefte aan te hebben.

Daarnaast startte Peter Thoelen in de zomer van 2018 in opdracht van het VFL met een zeer uitgebreid onderzoek dat moet leiden tot een zo volledig mogelijke landschapstekening van het literaire middenveld. De belangrijkste doelstelling is een duidelijker beeld te krijgen van de (al dan niet door het VFL gesubsidieerde) actoren die in het literaire middenveld actief zijn en van hun onderlinge verhouding op het vlak van functies, genres, regionale spreiding, diversiteit, doelgroep en publiek. De resultaten van dit onderzoek worden verwacht tegen de lente van 2019 en kunnen een belangrijke meerwaarde vormen als instrument bij beleidsvoorbereidend en -adviserend werk.

Folio

In 2014 werd na het verdwijnen van de vzw Culturele en Literaire Tijdschriften (CeLT) een nieuw samenwerkingsverband opgericht: Folio vzw. Mede op basis van het subsidiereglement literaire tijdschriften 2017-2020 – waarin de mogelijkheid is voorzien om een tijdschriftenplatform te ondersteunen dat een aantal overkoepelende taken op zich neemt – werd in de loop van 2017 een driejarige overeenkomst afgesloten die de ondersteuning van Folio als samenwerkingsplatform van de Vlaamse culturele, literaire en erfgoedtijdschriften regelt.

De opmaak van de overeenkomst gebeurde in nauwe samenspraak met de afdeling Kunsten en de afdeling Cultureel Erfgoed van het Departement Cultuur, Jeugd en Media en het kabinet Cultuur. Folio maakte vervolgens een meerjarenplan 2017-2019 dat aansluit op de overeenkomst en dat aan de adviescommissie Tijdschriften werd voorgelegd. Op basis van de prioriteiten die Folio in dit plan naar voren schuift, wordt de subsidie toegekend in functie van de realisatie van volgende vier opdrachten:

- > het stimuleren van intern en extern netwerken en uitwisselen;
- > het voeren van een gemeenschappelijke communicatie en promotie;
- > het behartigen van fysieke en online distributie van de tijdschriften;
- > het samenbrengen van zakelijke en administratieve diensten.

Gedurende 3 jaar ontvangt Folio jaarlijks € 50.000 voor de uitvoering van deze opdrachten in het kader van het geïntegreerde tijdschriftenbeleid. De Vlaamse Gemeenschap stelt hiervoor jaarlijks € 37.000 ter beschikking, het VFL draagt € 13.000 bij.

In 2018 organiseerde Folio onder meer deze activiteiten:

- > Op relevante publieksplekken wil Folio de diversiteit aan tijdschriften met cultuur presenteren aan een breder publiek. Op de Antwerpse Boekenbeurs resulteerde dit onder meer in het tijdschriftnummer 'MAN MAN MAN' met bijhorend publiek debat.
- > Folio Kafee#3 (29 november, HETPALEIS Antwerpen): een 25-tal deelnemers wisselden kennis en expertise uit over (nieuwe tendensen in) abonnementswerving.
- > Staten-Generaal van de tijdschriften (7 december, deBuren, Brussel): netwerk- en presentatiemoment met tijdschriften, stakeholders en volksvertegenwoordigers, met op het programma onder meer de presentatie van onderzoeken rond tijdschriften, het memorandum van Folio en het voorstel voor een geïntegreerd tijdschriftenbeleid.

ENLIT

In juni 2017 werd ENLIT (European Network for Literary Translation) opgericht, een Europees netwerk met artistieke en culturele doeleinden:

- > De leden van het ENLIT-netwerk investeren in ondersteuningsprogramma's of subsidies voor vertalingen om hun literatuur zowel in eigen regio of land als internationaal een grotere zichtbaarheid te verlenen.
- > Ze streven naar een divers, dynamisch en laagdrempelig literair landschap binnen Europa en daarbuiten. Ze focussen in hoofdzaak op vertalers, auteurs, uitgevers en lezers (binnen het totale waardenetwerk van het boek) en geven ook ondersteuning aan andere stakeholders.
- > Om deze doelstellingen te realiseren, delen ze informatie en investeren ze in research en gegevensverzameling. De leden zijn actief betrokken in gedeelde lobbying én communicatie en zetten onderling samenwerkingsverbanden op.

Sinds de oprichting deelt het VFL samen met Bärbel Becker van de Frankfurter Buchmesse de secretariaatsfunctie. Op verzoek van de ENLIT-leden neemt de directeur van het VFL het voorzitterschap op zich.

In 2018 waren er vier bijeenkomsten van ENLIT:

- > Twee bijeenkomsten vonden plaats met een kleine(re) kerngroep bestaande uit het Nederlands Letterenfonds, l'Institut Français, Slovenian Book Agency, Frankfurter Buchmesse, Swedish Art Council, Ireland Literature Exchange en het VFL. Beide meetings dienden in essentie als begeleidingstraject voor een uitgebreid onderzoeksrapport naar 'support for international exchange in the area of literature'.
- > De uitgebreide groep kwam ook twee keer samen. In het voorjaar werden de eerste voorlopige resultaten en noodzakelijke bijsturingen aan het onderzoek besproken. Daarnaast werd ook het vertaalprogramma van Creative Europe onder de loep genomen en deelden een aantal leden hun expertise en plannen rond vertalingen en literaire uitwisseling in de Arabische wereld.

In het najaar werd het uitgebreide onderzoek grondig toegelicht en kwamen een aantal goede praktijkvoorbeelden van ledenorganisaties aan bod.

Wanneer alle leden van ENLIT hebben deelgenomen aan het onderzoek, zullen de resultaten ook met de buitenwereld worden gedeeld (wellicht eind 2019). Het onderzoek moet leiden tot een referentiekader waartoe de verschillende leden zich kunnen verhouden.

De belangrijkste onderzochte thema's zijn:

- > de organisatorische structuur en context (legale status, aantal personeelsleden, takenpakket);
- > financiële informatie: globale budget, bron van financiering, verschillende beurssystemen voor vertalingen, aandeel van uitgaven voor vertalingen, evenementen en administratie;
- > de missies van de verschillende leden van het netwerk en de diverse functies die ze vervullen;
- > een analyse van beurzen en prijzen die werden toegekend en uitgekeerd;
- > meer gedetailleerde informatie over internationale promotie, activiteiten en netwerking.

3.2 Auteurs

Vlaamse Auteursvereniging (VAV)

BUDGET: € 42.000

Het VFL en de VAV werken zowel formeel als informeel zeer regelmatig samen. Door de deelname van de VAV aan de kerngroep van het BoekenOverleg en de frequente aanwezigheid van VFL- en VAV-bestuurders op literaire manifestaties of boekvoorstellingen zijn er veel kansen tot gesprek, overleg, uitwisseling van informatie en consultatie. Ook in verband met de auteurslezingen en het al dan niet naleven van het modelcontract voor auteurs (nu een formele voorwaarde voor het ontvangen van werkbeurzen of toelating tot de auteurslijst) is er geregeld contact.

In het voorjaar van 2018 werd een hernieuwd convenant afgesloten tussen het VFL en de VAV waarbij de wederzijdse rechten en plichten werden overeengekomen ter verantwoording van de jaarlijks uitbetaalde werkingssubsidie. Het VFL erkent daarbij de volledige inhoudelijke autonomie van de organisatie.

De VAV heeft in 2018 voor het eerst een betalende workshop georganiseerd als opstart van een nieuwe pijler van de werking. Het is de bedoeling om in de komende jaren drie à vier betalende workshops per jaar te organiseren – divers van opzet en inhoud – en om dit op termijn te laten uitgroeien tot een bescheiden eigen inkomstenbron.

Verder heeft de VAV in het voorbije jaar een nieuw voorkomen gekregen in de vorm van een nieuw logo en een vernieuwde website.

Tot slot heeft de VAV in 2018 de heronderhandelingen voor een aangepaste versie van het modelcontract met de GAU nauwgezet opgevolgd. Deze gesprekken worden in het voorjaar van 2019 afgerond.

Toneelschrijfprijs

BUDGET: € 20.231 projectkosten, incl. € 10.000 prijzengeld
INKOMSTEN: € 5.000 sponsoring door Lira Fonds, € 5.000
sponsoring door Sabam for Culture voor prijzengeld, overige
financiering door de Taalunie

De Toneelschrijfprijs is een jaarlijkse prijs voor de beste Nederlandstalige toneeltekst van het afgelopen seizoen. De prijs, waaraan een bedrag van €10.000 verbonden is, geeft een auteur de kans om zijn of haar schrijverschap verder te ontwikkelen.

De Toneelschrijfprijs was tot en met 2017 bekend als de Taalunie Toneelschrijfprijs. Sinds 2018 is de organisatie in handen van de Taalunie, het Vlaams Fonds voor de Letteren, het Fonds Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds. Na de samenwerkingsovereenkomst van

27 maart 2018 tussen de fondsen en de Taalunie valt de praktische organisatie afwisselend in de handen van het VFL en het Fonds Podiumkunsten samen met het Nederlands Letterenfonds. In 2018 was het VFL aan zet. De prijs wordt gefinancierd door de Taalunie en werd afgelopen jaar gesteund door Sabam for Culture en Stichting Lira.

De oproep voor de Toneelschrijfprijs werd via de kanalen van alle deelnemende partners verspreid. De driekoppige jury (Nico Boon, Judith de Rijke en Rob Vriens) kozen onder leiding van jurysecretaris Steven Peters de winnende tekst uit 69 inzendingen. Op vrijdag 7 september 2018 werd tijdens het Antwerpse TheaterFestival in deSingel de Toneelschrijfprijs 2018 uitgereikt aan Eric de Vroedt voor zijn toneeltekst *The Nation*. De twee andere genomineerden waren *Woestijnjasmijntjes* van George Elias Tobal en *ForsterHuberHeyne* van Willem de Wolf en Rebekka de Wit.

In het kader van een promotieprogramma voor Vlaamse en Nederlandse theaterteksten in het Duitse taalgebied – een initiatief van Dutch Performing Arts, Kunstenpunt en Flanders Literature – las voor het eerst een extern jurylid mee. Katja Herlemann kreeg de drie genomineerde teksten te lezen en selecteerde daaruit één tekst waarvan de opvoeringskansen in het Duitse taalgebied extra gesteund zouden worden. De keuze viel ook hier op *The Nation*.

3.3 Literair vertalers

3.3.1 Vertalershuis

28 vertalers
BUDGET: € 29.754
€ 16.455,18 huur
€ 13.298,82 werkingskosten

Het Vertalershuis is een plek in het centrum van Antwerpen waar twee vertalers rustig kunnen werken aan de vertaling van een Nederlandstalig literair werk in een andere taal. Daarnaast worden ze tijdens hun verblijf ondergedompeld in de Vlaamse cultuur en een lokaal taalbad. Het Vertalershuis brengt de vertalers bovendien dicht bij het VFL-buitenlandteam. Dankzij dit rechtstreekse contact kunnen de VFL-medewerkers snel inspelen op de vragen en noden van de vertalers: ze brengen hen op de hoogte van de nieuwe literaire oogst en regelen desgewenst afspraken met Vlaamse uitgevers, auteurs en/of illustratoren.

Sinds januari 2009 beheert het VFL het Vertalershuis, een volledig uitgerust appartement met twee slaapkamers. Permanent verblijven er twee vertalers uit het Nederlands voor een periode van twee weken, een maand of twee maanden. Het verblijf is kosteloos en de vertalers komen in aanmerking voor een forfaitair leefgeld van € 885 per maand (pro rata).

Tijdens de publishers tour kinder- en jeugdliteratuur organiseerden de VFL-medewerkers voor de internationale bezoekers op dinsdag 29 mei een evenement met vertalers in het Vertalershuis.

Op 22 en 23 mei nam het Vertalershuis Antwerpen deel aan de jaarlijkse meeting van RECIT (Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires), die plaatsvond in het Sofia Literature and Translation House in Bulgarije.

Bovenop de eigen middelen die het VFL voor het Vertalershuis reserveerde, kon het rekenen op een projectsubsidie van € 5.000 van Antwerpen Boekenstad. Het budget van het Vertalershuis bedroeg in 2018 in totaal € 49.667, waarvan € 16.455,18 voor de huur van de kamers en vaste kosten zoals elektriciteit, televisie en internet, € 19.913 leefgeld voor de vertalers en € 13.298,82 werkingskosten, zoals ICT-onderhoud, kantoor materiaal, aanvullingen aan de bibliotheek en schoonmaak (zie ook hoofdstuk 2.19.1).

Vertalershuis 2018				
Maand	Van/tot	Naam	Taal	Leefgeld
Januari	18/01 - 30/01	Tamás Balogh	Hongaars	442,5
	15/01 - 30/01	Stefan Wiczorek	Duits	442,5
Februari	02/02 - 28/02	Stana Anzelj	Sloveens	885
	02/02 - 24/02	Margarita Bonatsou	Grieks	885
Maart	05/03 - 18/03	David Colmer	Engels	442,5
	02/03 - 18/03	Jiahui Jian	Vereenvoudigd Chinees	442,5
	20/03 - 03/04	Françoise Antoine	Frans	442,5
April	19/03 - 15/04	Mireille Cohendy	Frans	885
	04/04 - 18/04	Arlette Ounanian	Frans	geen*
	21/04 - 29/04	Agnieszka Bienias	Pools	442,5
	20/04 - 01/05	Birgit Erdmann	Duits	442,5
Mei	07/05 - 03/06	Jiahui Jian	Vereenvoudigd Chinees	885
	04/05 - 16/05	Andreas Gressman	Duits	442,5
	21/05 - 03/06	Olga Amagliani	Italiaans	442,5
Juni	04/06 - 01/07	Jonathan Reeder	Engels	885
	04/06 - 18/06	Mateja Seliskar Kenda	Sloveens	442,5
	19/06 - 01/07	Michele Hutchison	Engels	442,5
Juli	02/07 - 01/08	Rolf Erdorf	Duits	885
	02/07 - 01/08	Gheorghe Nicolaescu	Roemeens	885
Augustus	03/08 - 02/09	Alexa Stoicescu	Roemeens	885
	03/08 - 01/09	Minya Lin	Complex Chinees	885
September	03/09 - 30/09	Aneta Dantcheva	Bulgaars	885
	04/09 - 01/10	Jane Hedley-Prole	Engels	885
Oktober	03/10 - 04/11	Jolita Urnikyte	Litouws	885
	03/10 - 03/11	Per Holmer	Zweeds	885
November	06/11 - 30/11	Margarita Bonatsou	Grieks	885
December	09/11 - 02/01	Daniel Cunin	Frans	1.770
	04/12 - 17/12	Goedele De Sterck	Spaans	442,5
	19/12 - 02/01	Gülseren Özlen	Turks	442,5
TOTAAL				19.912,50

* Beschikken over een contract met een uitgever voor een vertaalproject is een voorwaarde om in aanmerking te komen voor leefgeld.

3.3.2 Expertisecentrum Literair Vertalen

BUDGET: € 15.000

Sinds 2016 werkt het VFL samen met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) via een geassocieerd partnerschap. Andere partners van het ELV zijn het Nederlands Letterenfonds, de universiteiten van Utrecht en Leuven en de Taalunie. Het VFL voorziet een jaarlijkse bijdrage van € 15.000 voor de werking van het ELV, zetelt in de bestuursvergadering en heeft zo een duidelijke stem bij beslissingen over de jaarplanning en de begroting van het ELV. Op die manier kan het VFL de eigen werking en het eigen beleid rond vertalers beter afstemmen op de activiteiten van het ELV en actief participeren in het beleid en de werking van het ELV. Dit bevordert een meer coherent en consequent vertaalbeleid in samenwerking met de relevante partners in de Lage Landen.

De jaarlijkse Zomercursus Literair Vertalen voor vertalers uit het Nederlands vond plaats van 27 tot 31 augustus 2018 in Antwerpen. De cursus stond open voor vertalers van poëzie in het Engels en voor vertalers in het Hongaars. Onder leiding van moderatoren David Colmer en Judit Gera werkten elf studenten aan vertalingen van o.a. Ester Naomi Perquin, Hugo Claus, Abdelkader Benali en Marieke Lucas Rijneveld.

In 2018 werden de ontwikkelingsbeurzen voor beginnende literair vertalers verder op de rails gezet. De regeling is bestemd voor startende literair vertalers die een cursus bij het ELV of een vergelijkbare opleiding hebben gevolgd. Veelbelovende literair vertalers, voor wie de stap vanuit de opleiding naar een boekvertaling met modelcontract nog te groot is, krijgen via een ontwikkelingsbeurs de kans om zich onder begeleiding van een ervaren collega verder te professionaliseren. Bovendien vergroot dit hun kansen op toegang tot de uitgevermarkt. De vertalers aan wie een ontwikkelingsbeurs wordt toegekend, werken onder begeleiding van een mentor (een ervaren vertaler) aan de vertaling van een zelf gekozen tekst, met als beoogd resultaat een publicatie in een literair tijdschrift of de publicatie van het gekozen boek. De ontwikkelingsbeurs is goed voor maximaal 25 uur begeleiding. Het geldbedrag gaat integraal naar het honorarium van de begeleider. In 2018 werden er 21 aanvragen ingediend (5 door vertalers uit het Nederlands en 16 door vertalers in het Nederlands). Van de 21 aanvragen werden er 13 gehonoreerd (4 uit het Nederlands en 9 in het Nederlands).

Het ELV en het VFL zetten ook gezamenlijk in op coachingstrajecten en mentoraten. Zo werd in 2018 vertaalster Ruth Löbner begeleid door Bettina Bach bij het vertalen van Loeke Zvoniks *Hoe heette de hoedenmaker?*

Literaire Vertaaldagen

BUDGET: € 5.411

Op vrijdag 14 en zaterdag 15 december 2018 vonden de twintigste Literaire Vertaaldagen plaats in Amsterdam. Het thema was 'Nieuwe stemmen, oude stemmen – samenwerking baart kunst'. Relatief nieuwe vertalers en ervaren vertalers – en in één geval een debuterende auteur en een relatief debuterende vertaler – die op enige manier hebben samengewerkt, vertelden over hun samenwerking.

Spreekers waren schrijfster Lize Spit en haar Franse vertaalster Emmanuelle Tardif en de vertalers Emilia Menkveld en Frans Denissen (Italiaans-Nederlands) en Jesse Niemeijer en Frans van Nes (Estisch-Nederlands). Daarnaast was er een optreden van deelnemers aan CELA (Connecting Emerging Literary Artists). Dit is een innovatief, tweejarig Europees talentontwikkelingsprogramma voor jonge schrijvers en vertalers. Suze van der Poll ging in gesprek met drie jonge vertalers en een ervaren vertaler van 'noordse' literatuur die in diverse samenstellingen hebben samengewerkt, met name Marja-Leena Hellings en Sophie Kuiper (Fins-Nederlands) en Sofie Maertens en Michiel Vanhee (Noors-Nederlands).

Naast de gebruikelijke vertaalworkshops (Frans-Nederlands, Duits-Nederlands, Engels-Nederlands, Italiaans-Nederlands, Spaans-Nederlands en Nederlands-Frans, Nederlands-Duits en Nederlands-Engels) werden in 2018 drie bijzondere workshops gehouden: een vertaalworkshop Young Adult-literatuur, een workshop Persklaar maken en een vertaalworkshop Fries-Frans/Duits/Engels.

Het VFL maakt deel uit van het programmatie- en organisatie team van de Vertaaldagen. Vlaamse vertalers die deelnamen aan de Vertaaldagen kregen hun reiskosten vergoed door het VFL.

Vertalersprijzen

BUDGET: € 7.104

Samen met het Nederlands Letterenfonds organiseert het VFL drie vertalersprijzen, die elk tweejaarlijks worden toegekend: de Else Otten Übersetzerpreis voor vertalers Nederlands-Duits, de Prix des Phares du Nord voor vertalers Nederlands-Frans en de Vondel Translation Prize voor vertalers Nederlands-Engels. Aan deze prijzen is telkens een bedrag van € 5.000 verbonden.

In 2018 werden de Vondel Translation Prize en de Prix des Phares du Nord uitgereikt. De Vondel Translation Prize ging naar David McKay voor *War and Turpentine*. Deze Engelse vertaling van *Oorlog en terpentijn* van Stefan Hertmans werd met financiële steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren in 2016 uitgegeven door Harvill Secker in het Verenigd Koninkrijk, door Pantheon Books in de Verenigde Staten en door Text in Australië. De prijs werd op 1 maart 2018 uitgereikt in de British Library in Londen.

Op 16 maart 2018, tijdens Livre Paris, ontving Mireille Cohendy de Prix des Phares du Nord voor *Une heure avant minuit*, haar vertaling in het Frans van de roman *Een dwaze maagd* van Ida Simons. De vertaling verscheen bij uitgeverij Belfond in Parijs met financiële steun van het Nederlands Letterenfonds.

Vertaalpleidooi

In 2018 bundelden de Taalunie, het ELV, het VFL, het Nederlands Letterenfonds en de universiteiten van Utrecht en Leuven de krachten en werkten ze samen aan een tweede vertaalpleidooi met concrete eisen en aanbevelingen in het belang van de (literair) vertaler.

In 2008 publiceerde de Taalunie in samenwerking met het VFL, het Nederlands Letterenfonds en het ELV het eerste vertaalpleidooi *Overigens schitterend vertaald*. Op dat ogenblik bestond er in Vlaanderen en Nederland geen volledige academische opleiding meer tot professioneel (literair) vertaler, terwijl een talentvolle generatie vertalers aan het einde van haar carrière was. Zowel de financiële honorering als de publieke waardering voor dit zo belangrijke beroep bleven duidelijk achterop vergeleken met andere, gelijkaardige beroepen.

Het pleidooi van tien jaar geleden kreeg de steun van de Nederlandse en Vlaamse ministers van Onderwijs en Cultuur. Dit leidde er onder meer toe dat er in 2013 een transnationale Master Literair Vertalen tot stand kwam in een vruchtbare samenwerking tussen de universiteiten van Utrecht en Leuven en met de steun van de Taalunie en het Nederlands Letterenfonds.

Ondanks allerlei initiatieven van het ELV, de twee letterenfonds en de universiteiten van Utrecht en Leuven deden zich de afgelopen tien jaar een aantal ontwikkelingen voor die een bedreiging vormen voor een blijvende, bloeiende vertaalcultuur in Nederland en Vlaanderen.

- > De internationalisering en verregaande globalisering zetten het leren van andere talen dan het Engels en de studie van het Nederlands onder druk.
- > Europese talen verdwijnen daardoor uit het curriculum van universiteiten.
- > De afdelingen Nederlands aan universiteiten buiten het Nederlandse taalgebied zijn inhoudelijk en financieel niet altijd voldoende uitgerust om vertaalonderwijs op niveau aan te bieden.
- > Ondanks het hoge academische niveau waarop literair vertalers werken blijft de financiële en algemene waardering van het vak ondermaats.

Steeds minder vertalers worden in steeds minder talen opgeleid. Daardoor komen de kwantiteit, pluriformiteit en diversiteit van vertalingen onder druk te staan, alsook het vermogen om vanuit Vlaanderen en Nederland adequaat te reageren op de huidige vraag naar vertalers in Europa en daarbuiten. Bovendien zullen door de weinig aantrekkelijke financiële vergoeding steeds minder studenten of vertalers voor literair vertalen kiezen. Tijd dus voor een nieuw pleidooi, dat in mei 2019 wordt voorgesteld.

3.3.3 Vertalersvakschool

BUDGET: € 10.000

In 2018 startte de Vertalersvakschool, naast de opleidingsmogelijkheden voor toekomstige literair vertalers in Amsterdam, met een afdeling in Antwerpen. Op de Vertalersvakschool leren literair vertalers in spe van vooraanstaande vertalers hoe je een literair werk kunt doorgronden, welke basistechnieken je kunt toepassen en hoe je omgaat met verschillende genres. Ook lessen Nederlands over stijl en tekstanalyse staan op het programma. Verder leren cursisten hoe de boekenwereld in elkaar zit en hoe je in die wereld je plek kunt vinden als professioneel vertaler.

In januari 2018 werd gestart met een eerste jaar Engels-Nederlands. In september 2018 begon het tweede jaar. Voor andere talen was er in 2018 helaas nog niet genoeg belangstelling. Het VFL voorzorg cursusruimte in zijn vergaderzaal en investeerde een bedrag van €10.000 voor de opstart van de opleiding in Antwerpen.

3.4 Buitenlandpromotie

3.4.1 Internationale netwerkbezoeken

BUDGET: € 36.499

Flanders Literature had in 2018 een stand op het stripfestival in **Angoulême** (januari) en op de boekenvakbeurzen in **Leipzig** (maart), **Bologna** (april) en **Frankfurt** (oktober), waar het actief nieuwe titels promootte. In Angoulême deelde Flanders Literature zoals steeds een stand met de collega's van het Nederlands Letterenfonds. Onder de noemer 'Dit is wat we delen' presenteerden beide fondsen zich op de Leipziger Buchmesse. In Bologna was de stand van Flanders Literature opnieuw geïntegreerd in een gezamenlijke Vlaamse stand, die in goede banen geleid werd door de Groep Algemene Uitgevers (GAU), met financiële en logistieke steun van Flanders Investment and Trade (FIT).

Ook op de **Frankfurter Buchmesse** sloegen Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds de handen in elkaar voor een gemeenschappelijke stand, dit voor een tweede keer op rij sinds 2016. De zichtbaarheid van deze gezamenlijke aanwezigheid – die terugwijst naar het succesvolle gedeelde gastlandschap in 2016 – werkte goed en is ook erg belangrijk. Om het in 2016 opgebouwde netwerk te versterken, organiseerden we ook in 2018 een netwerkevenement tijdens de Buchmesse. Dat werd druk bezocht door buitenlandse uitgevers, vertalers, auteurs, illustratoren, journalisten, Vlaamse en Nederlandse vertegenwoordigers in Duitsland en andere partners van de fondsen.

Medewerkers van Flanders Literature hadden ook afspraken met internationale uitgevers op de beurzen in **Londen** (maart en september), **Parijs** (maart en juni) en **Montreuil** (november).

Voor de tweede keer gingen twee medewerkers van Flanders Literature naar de **Sharjah International Book Fair** (november) in de Verenigde Arabische Emiraten, de grootste en belangrijkste beurs voor rechtenverkoop van de Arabische wereld. In november reisde een medewerker naar **Barcelona** om uitgevers op kantoor te bezoeken.

3.4.2 Publishers tours

BUDGET: € 21.424

Een van de meest succesvolle instrumenten van Flanders Literature om Vlaamse literatuur internationaal te promoten is de publishers tour, waarbij een tiental uitgevers uit de hele wereld voor een midweek in Vlaanderen wordt uitgenodigd om onze boekenwereld van binnenuit te leren kennen. Een publishers tour heeft veel effect op korte en langere termijn. We leggen tijdens zo'n intense week de basis voor een vertrouwensrelatie, waarbij Flanders Literature zich een inspirerende gids en betrouwbare partner toont. Uit ervaring weten we dat de genodigde internationale uitgevers hun literaire blik graag op Vlaanderen zullen blijven richten.

3.4.2.1 Publishers tour kinder- en jeugdliteratuur

Van 27 tot 31 mei organiseerden Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds een gezamenlijke publishers tour voor kinder- en jeugdliteratuur. Tien internationale uitgevers maakten in Antwerpen en Gent kennis met de rijke geschiedenis en beloftevolle toekomst van het genre uit de Lage Landen:

- > Dorota Hartwich, Format (Polen / Frankrijk)
- > Emily McDonnell, Walker Books (VK)
- > Fadwa Boustany, Boustany (Egypte)
- > Hanna Gyori, Pozsonyi Pagony (Hongarije)
- > Inés Puig, Maeva (Spanje)
- > Loredana Baldinucci, Il Castoro (Italië)
- > Lotta Bergqvist, Bonnier Carlsen (Zweden)
- > Rocío de Isasa, HarperKids Ibérica (Spanje / Portugal)
- > Tuğçe Özdeniz, Can Çocuk Yayınları (Turkije)
- > Yvette Ghione, Kids Can Press (Canada)

De internationale uitgevers werden geïntroduceerd in de wereld van de Vlaamse en Nederlandse kinder- en jeugdliteratuur door journalisten Mirjam Noorduijn en Veerle Vanden Bosch. Daarna ontmoetten ze Vlaamse en Nederlandse uitgevers, leidden diverse auteurs, onder wie Aline Sax, Anna Woltz en Jan De Leeuw, hen rond in het MAS en stelden Bart Moeyaert en Joke Van Leeuwen hun oeuvre voor in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Michael De Cock verzorgde dan weer de inleiding bij de film *Rosie en Moussa*, gebaseerd op de gelijknamige boeken. Verder verzamelden in het KASK in Gent Vlaamse en Nederlandse illustratoren zoals Carll Cneut, Marije Tolman en Ingrid Godon.

Zij toonden in een tekenatelier eigen werk onder het toezicht van Ted van Lieshout. In de Tekentafel van Matthias De Leeuw presenteerden Benjamin Leroy, Bette Westera, Sylvia Weve, Gerda Dendooven en Hans en Monique Hagen bestaand en nieuw werk. De publishers tour werd afgesloten met een bezoek aan de Antwerpse Zoo, waar de uitgevers kennismaakten met Edward van de Vendel, Bibi Dumon Tak, Geert Vervaeke, Jan Paul Schutten en Pieter Gaudesaboos.

3.4.2.2 Publishers tour poëzie

Samen met het Nederlands Letterenfonds organiseerde Flanders Literature een gezamenlijke publishers tour voor poëzie. Van 3 tot 7 december werden 10 Europese uitgevers in Antwerpen, Gent en Amsterdam geïntroduceerd in de Nederlandstalige poëzie:

- > Neil Astley, Bloodaxe Books (Verenigd Koninkrijk)
- > Michael Schmidt, Carcanet Press (Verenigd Koninkrijk)
- > Tony Frazer, Shearsman Books (Verenigd Koninkrijk)
- > Beatriz González, De Conatus (Spanje)
- > Silvia Bardelas, De Conatus (Spanje)
- > Stefan Wieczorek, Edition Virgines / Leipzig Verlag (Duitsland)
- > Francis Dannemark, Le Castor Astral (België / Frankrijk)
- > François Heusbourg, Éditions Unes (Frankrijk)
- > Jonas Ellerström, Ellerströms (Zweden)
- > Erik Bergqvist, Edda (Zweden)

Dirk De Geest maakte de deelnemende uitgevers via een korte inleiding wegwijs in het Vlaamse poëzielandschap. Vervolgens bezochten ze het Gentse Poëziecentrum en namen er deel aan een rechtenmarkt. Tijdens speeddates konden ze kennismaken met Vlaamse uitgevers (Uitgeverij Polis, Uitgeverij Vrijdag, het balanseer, Poëziecentrum). Na afloop namen dichters Els Moors, Inge Braeckman, Delphine Lecompte, Dominique De Groen, Tom Van de Voorde en Arno Van Vlierberghe de bezoekende uitgevers op sleeptouw door de collecties van het MSK en het S.M.A.K.

In de Antwerpse binnenstad organiseerden stadsdichters Maud Vanhauwaert en Maarten Inghels een wandeling langs poëzie in de openbare ruimte. Aangekomen in het Letterenhuis, gaf directrice Nele Hendrickx een inleiding tot de doelstellingen en projecten van de organisatie. Nadien brachten de uitgevers een bezoek aan de permanente collectie van het Letterenhuis. Aan de hand van interventies van Charlotte Van den Broeck, Annemarie Estor, Peter Holvoet-Hanssen, Andy Fierens, Lies Van Gasse en Max Temmerman konden ze de belangrijkste figuren uit de Vlaamse poëzie- en literatuurgeschiedenis ontdekken.

Op woensdagavond reisden de uitgevers door naar Amsterdam, waar ze een aantal Nederlandstalige dichters en literair vertalers ontmoetten. Op vrijdag 7 december sloot de publishers tour af met een rechtenmarkt in het literaire centrum Perdu.

3.4.3 Presentaties

Focus buitenlandpromotie op Duitsland

BUDGET: € 65.170

Ook in 2018, twee jaar na het succesvolle Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse, bleef de Duitse interesse in Nederlandstalige literatuur groot. Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds speelden hierop in door een gezamenlijke beursstand te organiseren op de Frankfurter Buchmesse en op de Leipziger Buchmesse en door presentaties van auteurs in het kader van grote Duitse literaire festivals, zoals Stadt Land Buch en het Internationale Literatuurfestival in Berlijn. Daarbij werkten beide organisaties steeds prima samen met de Nederlandse ambassade en de Vlaamse vertegenwoordiging in Berlijn. Vanzelfsprekend bleven uitgevers en andere festivals ook auteurs uitnodigen om hun Duitse vertaling te promoten of hun werk op het podium te presenteren.

Dit waren de hoogtepunten in 2018:

- > Tijdens de Leipziger Buchmesse van maart 2018 waren er twee medewerkers van Flanders Literature op de beurs aanwezig om uitgeversgesprekken te voeren en het auteursprogramma 'Dies ist was wir teilen. Niederländische und Flämische Autoren auf der Leipziger Buchmesse' te ondersteunen. In de Grote Zaal van het Haus des Buches traden Connie Palmen en Hans-Maarten van der Brink op, terwijl in het Neues Schauspiel Ernest van der Kwast, Peter Terrin, Esther Gerritsen, Michael Bijnens en Karolien Berkvens aan bod kwamen. Het Nederlands Letterenfonds organiseerde nog een avond met nieuw non-fictiewerk van Annemieke Hendriks en Paulien de Bok en sloot af met een avond over de afronding van de volledige Duitse vertaling van J.J. Voskuils *Het bureau*.
- > Tijdens de Stuttgarter Buchwochen van 15 november tot en met 2 december 2018 was er volop aandacht voor Nederlandstalige literatuur. *Kaas* van Willem Elsschot kreeg er een avond lang aandacht in de vorm van een lezing van professor Michael Speer, gecombineerd met een kaasproeverij. De film *Ben X* van Nic Balthazar werd vertoond en Jeroen Olyslaegers werd uitgenodigd om over *Weil der mensch erbärmlich ist* (Wil) te spreken. Op maandag 19 november was Olyslaegers eveneens te gast tijdens de Karlsruher Bücherschau.

Een mooi neveneffect van het succes van Vlaanderen en Nederland als gezamenlijk gastland op de Frankfurter Buchmesse, is dat Duitse organisatoren zelf meer aandacht hebben voor Nederlandstalige literatuur. Ze zetten op eigen houtje meer initiatieven op met (Nederlandse en) Vlaamse auteurs en vragen daarvoor een bijdrage in de reiskosten van de uitgenodigde auteurs. In 2018 kregen volgende projecten op die manier steun van Flanders Literature:

- > Het Haus für Poesie nodigde Paul Bogaert uit op het ZEBRA Poetry Film Festival in Berlijn en Els Moors nam deel aan het Literaturfest in München. Charlotte Van den Broeck nam deel aan het Poetree Lyrikfestival in Göttingen.
- > DuMont Buchverlag, de uitgever van de Duitse vertaling van *Wil* van Jeroen Olyslaegers, organiseerde in Keulen een lezing en gespreksavond over *Weil der Mensch erbärmlich ist*.
- > De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse regering in Duitsland nodigde Geert Buelens uit voor een boekpresentatie en gesprek in het kader van de Europäische Autoren Gipfel door Das Blaues Sofa en als onderdeel van de European Heritage Year Summit in Berlijn.
- > Peter Terrin gaf op vraag van EuregioKultur e.V. drie lezingen in het kader van de Euregio literatuurprijs voor scholieren in Nettersheim, Eupen en Jülich.
- > Le Monde diplomatique organiseerde in Berlijn een tentoonstelling 'Comics, Marx und Tränen – Neue Comics aus Le Monde diplomatique', waaraan stripauteurs Thijs Desmet en Lukas Verstraete deelnamen.

Focus buitenlandpromotie op Frankrijk

BUDGET: € 74.768

In 2018 focusten Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds op de promotie van onze literatuur in het Franse taalgebied, onder de noemer 'Les Phares du Nord'. Op alle belangrijke literatuurfestivals in Frankrijk – en dat voor alle genres – presenteerden Nederlandstalige auteurs hun vertaalde werk.

Dit waren de hoogtepunten:

- > In het huis van de Vlaamse Vertegenwoordiger in Parijs hield Flanders Literature in januari een netwerklunch met in totaal 15 Franse uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur. Illustrator Tom Schamp stelde er zijn favoriete, nog niet in het Frans vertaalde illustratoren voor en twee vertalers pitchten telkens een Vlaamse en een Nederlandse titel.
- > De Phares du Nord campagne werd eind januari 2018 succesvol afgetrapt op het internationale Festival de la Bande Dessinée in Angoulême. Zeven graphic novelists waren hierbij aanwezig, onder wie Brecht Evens, Enzo Smits, Ward Zwart, Simon Spruyt en Herr Seele.
- > In juni vonden in het Centre National du Livre in Parijs uitgeversgesprekken plaats van Franse uitgevers met Vlaamse en Nederlandse uitgevers en medewerkers van Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds, gekoppeld aan een 'Boekenbal'.

- > Er werden contacten gelegd met vijftien festivals om er een Nederlandstalige delegatie een podium te geven. We sommen hieronder de festivals op waar ook een of meerdere Vlaamse auteurs aan deelnamen:
 - > **Festival sur le Post-colonialisme, Lyon** (februari): zeven auteurs werden uitgenodigd, onder wie Lieve Joris
 - > **Livre Paris** (maart): programma met 12 schrijvers en illustratoren, o.a. Annelies Verbeke, Peter Terrin en Lize Spit. Er werd ook een ode gebracht aan Willem Elsschot, wiens werk opnieuw wordt uitgegeven in Frankrijk.
 - > **Maison de la Poésie, Festival café Les Phares du Nord, Parijs** (mei): het belangrijkste literaire podium van Parijs organiseerde een groot meerdaags literair programma met een tiental auteurs, onder wie Lize Spit en Annelies Verbeke.
 - > **La Comédie du Livre, Montpellier** (mei): belangrijk literatuurfestival in het zuiden, dat met gastlanden werkt. Vlaanderen en Nederland waren gastland op de editie van 2018. 30 auteurs en illustratoren werden uitgenodigd, onder wie Stefan Brijs, Pieter Coudyzer, Brecht Evens, Stefan Hertmans, Lieve Joris, Tom Schamp, Lize Spit, Peter Terrin, David Van Reybrouck, Judith Vanistendael en Annelies Verbeke.
 - > **Le livre sur la place, Nancy** (september): Stefan Brijs en Stefan Hertmans namen hieraan deel.
 - > **Toulouse, Le Marathon d'automne** (november): Vlaanderen en Nederland waren er gastland. Met onder meer Lize Spit en Griet Op de Beeck.
 - > **Salon du livre et de la presse jeunesse en Seine-Saint-Denis, Montreuil** (november/december): op de belangrijkste kinderboekenbeurs van Parijs werden Laïla Koubaa, Bart Moeyaert, Gerda Dendooven en Leo Timmers uitgenodigd om er lezingen en/of workshops te geven.

Dit project wordt ook in 2019 voortgezet. Er staan samenwerkingen geprogrammeerd met ongeveer tien festivals, onder meer een gastlandschap op het Festival Le Printemps du Livre in Grenoble (maart) en op het Festival Littératures Européennes in Cognac (november).

Focus buitenlandpromotie op het Verenigd Koninkrijk

BUDGET: € 1.407

Na het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016 (en een focus op Duitsland ook de jaren nadien) en extra aandacht voor de presentatie van Nederlandstalige auteurs op Franse podia in 2018 in het kader van Les Phares du Nord, werd de wenselijkheid en haalbaarheid van een gelijkaardig project in het Verenigd Koninkrijk in 2020 bekeken, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds.

Flanders Literature heeft wegens beperkte budgettaire middelen besloten om niet groots in te zetten op extra zichtbaarheid op festivals in 2020, in tegenstelling tot het Nederlands Letterenfonds. De Engelstalige markt is natuurlijk belangrijk en we blijven ijveren voor extra contacten en zichtbaarheid bij Engelse uitgevers, zonder ons te fixeren op 2020. Daarom werden in 2018 enkele kleinere projecten opgezet om het netwerk van Engelstalige uitgevers uit te breiden, hen te overtuigen om (meer) titels in vertaling uit te brengen en Engelse festivals/toonplekken te overtuigen van de meerwaarde om onze auteurs uit te nodigen wanneer ze een boek in vertaling hebben:

- > De medewerkers proza en non-fictie van Flanders Literature werden door het Nederlands Letterenfonds uitgenodigd om deel te nemen aan het rechtencentrum tijdens een fellowship (wat zowat overeenkomt met onze publishers tour) voor Engelstalige uitgevers in september (proza) en november (non-fictie). In januari 2019 volgt nog een fellowship voor Engelstalige kinder- en jeugdliteratuur. Op deze manier breiden we ons netwerk van Engelstalige uitgevers verder uit. We proberen deze contacten warm te houden op toekomstige beurzen.
- > In Flanders House, het huis van de Vlaamse Vertegenwoordiger in Londen, hield Flanders Literature in juni een netwerklunch met in totaal 13 Engelse uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur. De Britse professor illustratie Martin Salisbury stelde zijn favoriete Vlaamse illustratoren voor en twee vertalers pitchten telkens een Vlaamse en een Nederlandse titel.
- > Het Lakes International Comic Arts Festival Kendal in het VK plant in 2019 een Belgische focus, waarbij vijf Vlaamse stripauteurs worden uitgenodigd. Een medewerker van Flanders Literature reisde in oktober naar het festival voor prospectie en in 2018 werden de plannen alvast uitgetekend, in samenwerking met Flanders House in Londen.

Focus buitenlandpromotie theater

BUDGET: € 5.372

Flanders Literature besliste om vanaf 2018 opnieuw sterker in te zetten op de promotie van theaterteksten van Vlaamse auteurs in het buitenland. In 2018 presenteerden alvast twee auteurs hun werk op het Festival d'Avignon en werden er plannen gesmeed voor een presentatie van Vlaamse theaterteksten op het DramatikerInnenfestival in Graz, Oostenrijk:

- > Flanders Literature ondersteunde de deelname van twee Vlaamse theaterauteurs aan het Forum des Nouvelles Écritures Dramatiques Européennes op het Festival d'Avignon in juli 2018. Het Forum kende eerdere edities in Straatsburg en Brussel en is een samenwerking van het Théâtre National de Strasbourg, ESACT Liège, RITCS Bruxelles, Université Paris Nanterre, Université Libre de Bruxelles en Maison Antoine Vitez. Gedurende twee dagen presenteerden studenten uit de organiserende acteeropleidingen korte fragmenten van hedendaagse Europese theaterteksten voor een professioneel publiek. Na afloop kreeg de auteur de gelegenheid zijn tekst voor te stellen en in gesprek te treden met de studenten. In totaal werden teksten gepresenteerd van tien auteurs uit verschillende Europese landen: Portugal, het Verenigd Koninkrijk, Italië, Polen, Kroatië, IJsland, Spanje, Duitsland en België. Met steun van Flanders Literature namen Michael Bijnens en Carly Wijs deel. Zij presenteerden hun teksten *Aperçu de l'inconnu* en *Wij/Zij*.
- > In juni 2018 reisde een medewerker van Flanders Literature samen met collega's van Kunstenpunt en Dutch Performing Arts naar het DramatikerInnenfestival in Graz, Oostenrijk. Samen met de lokale organisatoren uniT en Schauspielhaus Graz werden plannen gesmeed om theaterteksten uit Vlaanderen en Nederland te presenteren op de volgende editie van het festival (juni 2019).

- > In het najaar van 2018 werden de plannen verder uitgetekend en selecteerden de Oostenrijkse festivalorganisatoren drie Vlaamse en drie Nederlandse theaterteksten voor een presentatie op het festival. Via readings en presentaties zullen ze worden voorgesteld aan een Duitstalig professioneel publiek.
- > In het voorjaar van 2019 nemen theaterauteurs uit Vlaanderen, Nederland en Oostenrijk deel aan een workshop onder leiding van literair vertaler Peter Waterhouse in het Retzhof. Ze verwerven er inzicht in de effecten van een vertaling op een theatertekst en zijn publiek en ontdekken de dramateksten van hun buitenlandse collega's.

Foire du Livre de Bruxelles

BUDGET: € 21.962

Flanders Literature stelde, na eerdere gesprekken met de Foire du Livre de Bruxelles en het kabinet van minister van Cultuur en Brussel Sven Gatz, een realistische begroting op voor de organisatie van Vlaanderen eregast van de Brusselse boekenbeurs. Begin 2018 gaf minister Gatz groen licht en maakte hij € 400.000 vrij.

Flanders Literature stelde daarop een **projectteam** samen, met vooral vaste medewerkers. Daarnaast werd een tijdelijk contract afgesloten met Carla Beeckmans, die de productieleiding op zich nam. Elena Moeremans ondersteunde ons als vrijwilligster bij de (online) communicatie.

Het thema van de eregastpresentatie werd **Flirt Flamand**. Samen met het Antwerpse designbureau Shtick ontwikkelde Flanders Literature een speelse campagne: Vlaamse auteurs flirten met een Franstalig publiek, de Vlaamse boekensector met zijn Franstalige collega's, de Vlaamse literatuur probeert Franstalige lezers te verleiden... Daarbij spelen we met het concept van 'openingszinnen': de eerste zinnen die je op een date gebruikt, maar ook de eerste zinnen van boeken (in het Nederlands en het Frans).

Vijf bureaus stelden zich kandidaat om het **Vlaamse paviljoen** (250m²) te ontwerpen. Gedurende de vier dagen van de beurs presenteren daar een vijftigtal Vlaamse auteurs hun recent in het Frans vertaalde werk aan een tweetalig publiek. Uiteindelijk kozen we voor het ontwerp van Deusjevo: een rond theater, tegelijk open en intiem, waarbij de nodige aandacht wordt geschonken aan een goede akoestiek. Voor de standenbouw ontving Flanders Literature twee offertes, waarbij Exhibit International als beste uit de bus kwam.

Flanders Literature ging met Art Basics for Children (ABC) in zee voor het organiseren van een **uitwisseling tussen twee scholen**. Zij engageerden zich om een literair traject op te zetten met twee Brusselse scholen (een Nederlandstalige en een Franstalige), dat op de Foire du Livre wordt voorgesteld.

Daarnaast werkten we een **scholenprogramma** uit voor donderdag en vrijdag. Op die dagen presenteren we tijdens de schooluren programma's met kinder- en jeugdauteurs. Daarnaast bedachten we nog een actie met happertjes (een origamispelletje) voor alle andere bezoekende kinderen.

Bij dit project vond Flanders Literature het belangrijk om goed samen te werken met **Brusselse partners**. We gingen eerst praten met het internationaal literatuurhuis Passa Porta, maar werken ook samen met Muntpunt, het Stripmuseum, de KVS, Kaaitheter, Bozar, de Pianofabriek, Midis de la Poésie en Palhik Mana. Met deBuren en Visit Brussels werden in de loop van 2018 gesprekken gehouden, maar een samenwerking bleek daar niet vanzelfsprekend. Verder konden we rekenen op de medewerking van organisaties als Iedereen Leest, deAuteurs en Septentrion.

De eerste doelstelling van Vlaanderen eregast is onze Vlaamse literatuur bekend(er) te maken bij een Franstalig publiek. Maar in aanloop naar het evenement werd steeds duidelijker dat het ook een uitdaging zou zijn om **(meer) Nederlandstalig publiek** naar de Foire du Livre te trekken. Daarom zetten we – samen met de Foire du Livre – een campagne op om ook Nederlandstalige Brusselaars (en bij uitbreiding Vlamingen) te verleiden om naar de Foire du Livre te komen.

Zowel de Foire du Livre als Flanders Literature vinden het eregastschap van Vlaanderen de uitgelezen kans om ook de **professionele boekenwereld** uit de twee landsdelen (dichter) bij elkaar te brengen. Daarom organiseren we op vrijdag 15 februari 2019 een professionele namiddag onder de titel B♥B – in het verlengde van onze Flirt Flamandcampagne. We mogen daarvoor gebruik maken van de infrastructuur van het Herman Teirlinckgebouw van de Vlaamse overheid op de Tour & Taxis-site.

Het **budget** in 2018 werd beperkt tot enkele kleinere facturen en werkingskosten. De grootste kostenposten vallen allemaal in 2019, het jaar waarin het eregastschap plaatsvindt.

3.5 Leesbevordering

TOTAAL BUDGET: € 2.106.240,61

AUTEURSLEZINGEN: € 282.450 + € 537.040,61 = € 855.490,61

Iedereen Leest: € 937.650 + € 270.000 = € 1.207.650

PROJECTEN LEESBEVORDERING: € 43.100

3.5.1 Auteurslezingen

Het VFL verzorgt niet alleen de financiële opvolging van auteurslezingen, waarbij **€ 282.450** subsidie rechtstreeks naar auteurs gaat, aangevuld met **€ 537.040,61** vanuit de markt (zie hoofdstuk 2.14). Het staat organisatoren ook dagelijks bij met advies op maat. Via thematische nieuwsbrieven en berichten op de website en de Facebookpagina van Auteurslezingen.be, houdt het VFL organisatoren daarnaast op de hoogte van de nieuwe auteurs die 4 keer per jaar worden opgenomen op de auteurslijst. Ook biedt ze via deze kanalen inspiratie voor het boeken van bepaalde auteurs binnen een specifiek thema of in een specifieke periode (zoals de Jeugdboekenmaand of de Poëzieweek). De medewerkers van Auteurslezingen.be zijn bovendien regelmatig met een stand aanwezig op studiedagen van partners als Iedereen Leest en op de Cultuurdagen die CANON Cultuurcel jaarlijks organiseert voor studenten uit de lerarenopleidingen basis- en secundair onderwijs.

3.5.2 Iedereen Leest

2018 was voor Iedereen Leest (zie ook hoofdstuk 2.8) het derde jaar van de beleidsperiode 2016-2020, waarvoor de organisatie met het VFL een beheersovereenkomst afsloot voor de uitvoering van het beleid rond leesbevordering. Gedurende dat derde jaar pakte Iedereen Leest heel wat uitdagingen aan die in het actieplan van 2018 werden vooropgesteld.

Zo kreeg Iedereen Leest in 2018 voor het eerst via het VFL een extra subsidie van € 270.000 van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz voor de verspreiding van Boekstart over heel Vlaanderen. Het betekende een hoogtepunt in de jaarwerking van Iedereen Leest, dat verbindingen maakte over campagnes en trajecten heen om de boodschap 'zo vroeg mogelijk starten met leesplezier' vanuit verschillende perspectieven onder de aandacht te brengen.

De lancering van de nieuwe organisatiewebsite – een kennisplatform over leesbevordering en leesplezier – was een belangrijke stap in de evolutie van Iedereen Leest als referentieorganisatie voor leesbevordering. Visieontwikkeling over leesplezier en expertiseopbouw over leesbevordering staan daarbij voorop.

De nieuwe website past in de digitale strategie die de organisatie de komende jaren verder uittekent. Bovendien profileert Iedereen Leest zich op deze manier als aanspreekpunt en maakt het haar expertise zichtbaarder voor stakeholders, doelgroepen en spelers uit meerdere beleidsdomeinen. Daarnaast zette Iedereen Leest haar rol voort als coördinator van campagnes en programma's op Vlaams niveau (Jeugdboekenmaand, Kinder- en Jeugdjury, Voorleesweek,...).

Iedereen Leest versterkte in de loop van 2018 haar samenwerking met verschillende domeinen. Zo speelt de organisatie een steeds grotere rol bij de professionalisering van leerkrachten en docenten, bibliotheekmedewerkers, begeleiders in de kinderopvang enz.

Een volledig overzicht van de activiteiten van Iedereen Leest in 2018 is te vinden in het gedetailleerde jaarverslag van de organisatie zelf op www.iedereenleest.be.

3.5.3 Vlaams actieplan Leesbevordering

Op de Staat van het Boek van 24 april 2017 in het Vlaams Parlement presenteerde Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz het actieplan Leesbevordering aan alle stakeholders van het boeken- en letterenvak. Dit plan omvat acties die in 2017 én 2018 worden opgezet om het leesklimaat in Vlaanderen positief te beïnvloeden en daarbij leesplezier als centraal begrip naar voren te schuiven.

Het actieplan benadrukt **drie speerpunten**. Er is nood aan:

- > meer synergie en afstemming en meer structurele samenwerking rond leesbevordering over de beleidsdomeinen heen, zowel op het beleidsdomein zelf als in de operationele vertaling. De oprichting van sector- en disciplineoverschrijdende expertisenetwerken leesbevordering op Vlaams en op lokaal niveau moeten leiden tot meer duurzame resultaten;
- > meer inzicht in het belang en de effecten van leesbevordering. Spelers uit de departementen Cultuur, Welzijn en Onderwijs moeten bewust gemaakt worden van het belang, de impact en de kansen die lezen en leesbevordering kunnen bieden voor de ontwikkeling van culturele, sociale en andere competenties. Hierbij dient bijzondere aandacht te zijn voor kansengroepen en specifieke doelgroepen;

- > verdere professionalisering en inhoudelijke versterking van leesbevorderaars. Vormingen en trainingen van professionals en vrijwilligers die werken rond leesbevordering of leesbegeleiding (bijv. projecten rond voorlezen en samen lezen) stimuleren een kwaliteitsvolle visie- en deskundigheidsbevordering.

Het actieplan focust ook op **specifieke actieterreinen** waarbinnen concrete leesbevorderingsacties en -trajecten kunnen worden ontwikkeld:

- > voorschoolse tijd (0 tot 3 jaar);
- > onderwijs en lerarenopleidingen;
- > vrijetijdsparticipatie;
- > lokale besturen en lokaal beleid;
- > onderzoeksgroepen van universiteiten, hogescholen en expertisecentra.

Op aangeven van en met concrete ondersteuning uit de sector schoof minister Gatz voor de periode 2017-2018 deze **prioritaire acties** naar voren:

- > Boekstart verspreiden over heel Vlaanderen;
- > via Iedereen Leest en de VVBAD een 'train de trainer'-aanbod en vormingsaanbod organiseren;
- > lokale overheden sensibiliseren over het belang en nut van leesbevordering;
- > via twee proeftrajecten in twee regio's leesbevorderingsnetwerken uitbouwen;
- > de mogelijkheid onderzoeken van auteursresidenties op school;
- > een proeftraject opzetten met literair erfgoed in de geestelijke gezondheidszorg;
- > onderzoek doen naar de structurele erkenning en financiering van leesbevorderingsorganisaties met een doelgroepgerichte benadering;
- > binnen de Centra voor Basiseducatie meer aandacht schenken aan leesplezier via de implementatie van een structureel leesbevorderingsbeleid voor laaggeletterden dat focust op leesplezier;
- > leesplezier verankeren in de ontwikkelingsdoelen, eindtermen en leerplannen en in het leesbeleid in de lerarenopleidingen.

3.5.4 Auteursresidenties scholen

In het kader van het actieplan Leesbevordering en het actieplan Cultuur-Onderwijs 'Samen voor meer en beter' werden in 2017 een aantal proeftrajecten opgestart met schrijvers die gedurende een aantal maanden in een school resideren. De bedoeling is om een duurzaam traject op te zetten waarbij de interactie tussen de auteur en de school(omgeving) centraal staat. Het VFL, Iedereen Leest en CANON Cultuurcel investeerden gezamenlijk middelen in deze residentiewerkingen.

In 2018 werkte auteur Fikry El Azzouzi aan een schrijftraject met de jongeren van de Spectrumschool in Deurne. Dat kende een apotheose wanneer de jongeren op 3 oktober 2018 hun teksten – door EPO in boekvorm uitgebracht – voorstelden in zaal de Roma in Borgerhout. Eerder brachten zij op 17 september 2018 enkele van hun teksten op de conferentie 'Elk Verhaal Telt' en op 30 oktober 2018 deelden ze hun schrijfervaringen en -resultaten op de Boekenbeurs.

3.5.5 Boek 'n Toer: Scholenprogramma op de Boekenbeurs

80 auteurs, dichters, illustratoren en striptekenaars
1.679 leerlingen uit de derde graad van het lager onderwijs
1.094 leerlingen uit de eerste graad van het secundair onderwijs
273 deelnemers aan het jongerenprogramma

Kinderen en jongeren op een leuke, interactieve manier laten kennismaken met boeken en leesplezier: dat is het doel van de Boek 'n Toer, voorheen bekend als het Scholenprogramma, op de Boekenbeurs in Antwerpen.

Net als de voorbije jaren werkte het VFL samen met Boek.be, CANON Cultuurcel en Iedereen Leest een programma uit voor 10- tot 16-jarigen. Op 8 en 9 november konden de scholieren, onderverdeeld in kleine groepjes, deelnemen aan een 'toer' op de Boekenbeurs. Dit parcours leidden hen, onder begeleiding van hun eigen leerkracht, langs twee verschillende auteursontmoetingen. Elke ontmoeting duurde 15 minuten en mocht vrij worden ingevuld door de deelnemende auteur, illustrator of dichter.

Tussen de ontmoetingen met de auteurs en illustratoren door, konden de scholieren de beurs ontdekken aan de hand van een opdrachtenbundel, samengesteld in samenwerking met de standhouders. In totaal was iedere groep twee uur onderweg. Voorafgaand aan de beurs ontvingen de deelnemende klassen een inspiratiegids en informatiepakket, samen met portretten van de auteurs en illustratoren die ze zouden ontmoeten, zodat ze goed voorbereid aan de Toer konden beginnen.

Via deze voorbereiding, de auteursontmoetingen en de opdrachtenbundel konden de deelnemers aan de Boek 'n Toer op een inhoudelijke en tegelijkertijd interactieve manier kennismaken met het recente boekenaanbod.

Op 9 november 2018 werd er binnen de 'Boek 'n Toer' net als in 2017 een apart programma uitgewerkt voor leerlingen uit de tweede en derde graad van het middelbaar onderwijs. De jongeren ontmoetten hierbij een stripauteur of illustrator en een auteur van 'PEN Polyfoon' voor een speeddate. Dat is een project van PEN Vlaanderen, onderdeel van PEN International, een internationale schrijversorganisatie die zich inzet voor de vrijheid van meningsuiting, samenwerking tussen schrijvers overal ter wereld en literatuur als intercultureel bindmiddel.

In een aparte vleugel op de beurs, de Boek-O-Drôme, kregen de leerlingen de kans om een verdiepend gesprek te voeren met de geëmigreerde schrijvers van PEN en om kennis te maken met verschillende tekentalenten.

Bovenop de financiële ondersteuning werkte het VFL ook inhoudelijk mee aan de organisatie van de auteurslezingen en het contact met de auteurs.

3.5.6 Voorleestoer Sint-Niklaas

Organisatoren die verschillende kort opeenvolgende auteurslezingen plannen met een of meerdere auteurs (bijv. een auteurstournee) kunnen een overkoepelende aanvraag indienen voor de verschillende lezingen samen. De adviescommissie Auteurslezingen beoordeelt de aanvraag. In 2018 werd de Voorleestoer in Sint-Niklaas op deze manier ondersteund. Het Instituut Heilige Familie Sint-Niklaas en de bibliotheek van Sint-Niklaas organiseerden op 23 april 2018 voor de vijfde keer een voorleestoer voor jongeren van het tweede jaar van alle richtingen en netten van de secundaire scholen uit Sint-Niklaas. Op die dag zetten meer dan 1.600 14-jarigen met hun leerkrachten en 52 auteurs/illustratoren/vormgevers/stripkenenaars en cartoonisten de stad Sint-Niklaas op literaire stelten. De auteurs ontvingen een honorarium van € 150 euro per dagdeel, € 300 per dag. Het VFL droeg per deelnemende auteur € 200 subsidie bij.

3.5.7 Dynamische canon

Het VFL zette in 2018 zijn samenwerking met de KANTL rond de literaire canon voort. De 'dynamische canon van de Nederlandstalige literatuur vanuit Vlaams perspectief' werd in 2015 gelanceerd en bestaat uit 51 werken. Er werd een website gelanceerd (www.litterairecanon.be) en een canonboek waarin de geselecteerde auteurs en werken werden voorgesteld. Een revisie van de canon gebeurt vijfjaarlijks, de volgende keer in 2020.

Jaarlijks werkt de KANTL aan de verbreding en verdieping van het canonproject met als doelstelling 'dode' Nederlandstalige literatuur op zoveel mogelijk creatieve manieren weer 'levend' te maken. Net als de voorbije jaren stelde de KANTL ook in 2018 publieksparticipatie, de relatie met (secundair) onderwijs, diversiteit, inclusie en duurzaamheid centraal.

De KANTL organiseerde in 2018 de volgende acties rondom de canon:

- > Publieksevenementen rond de literaire canon, zoals een leessessie over *De Oostakkerse gedichten* van Hugo Claus door Georges Wildemeersch, een lezingenreeks over de canon in de bibliotheek van Merelbeke, een canoneditie van Fatena's Poëziesalon met Arabische en Nederlandstalige canonteksten, het jaarlijks zomerfestival van de KANTL in Beauvoorde over Bredero en een meerdaags programma op Theater Aan Zee in Oostende.
- > Op 24 oktober vond een inspiratiedag plaats voor (toekomstige) leerkrachten met als titel 'Alle poëzie dateert van vandaag – literaire helden in de klas'. De dag probeerde een antwoord te bieden op de volgende vragen: "Hoe ga je als leerkracht creatief aan de slag met poëzie? Hoe komen onze poëzieklassiekers tot leven?" Dit uitverkochte evenement met ruim 100 geïnteresseerden bestond uit workshops en lezingen van o.a. Sylvie Marie, Jordi Casteleyn, Carmien Michels, Yannick Dangre, Charles Ducal, Jan Van Coillie en Giovanni Baudonck.
- > De website www.litterairecanon.be werd aangevuld met informatie over de 51 canonwerken en allerlei promotiemateriaal (de Daniël-cartoons als posters en postkaarten) werd verspreid, onder meer binnen onderwijsinstellingen. De website wordt bovendien vertaald in het Engels.

3.6 Conferentie ‘Elk verhaal telt’

BUDGET: € 19.872

Aandacht voor diversiteit is een van de kernwaarden in de missie van het VFL. De internationale conferentie ‘Elk verhaal telt. Samen voor een inclusieve boekensector’ vormde op 17 september 2018 een orgelpunt in de werking van het VFL rond dit thema. Lees er alles over in hoofdstuk 5.3.

3.7 Poëziepromotie

BUDGET: € 2.307

3.7.1 Wereld van de poëzie in kaart

Onder de verzamelnaam *Wereld van de poëzie in kaart* zal om de twee jaar een dichter een enthousiasmerende tekst schrijven over poëzie, een sporentocht die de wereld van de poëzie exploreert en beschikbaar maakt. De dichter werkt samen met een illustrator, die op een eigenzinnige manier de wereld van de poëzie verbeeldt. Een verkorte versie van de tekst wordt in gedrukte vorm uitgegeven.

De volledige tekst wordt daarnaast digitaal beschikbaar gemaakt op wereld.paukeslag.be met verrijkte inhoud. De tekst van de auteur wordt geïllustreerd met audiovisueel materiaal dat het geheel aantrekkelijker maakt en verschillende doelgroepen kan bekoren.

Peter Holvoet Hanssen en Brecht Evens beten in 2017 de spits af. In 2018 werd bekendgemaakt dat Charlotte Van den Broeck en Ward Zwart de tweede aflevering voor hun rekening zullen nemen.

3.7.2 Poëzietafel

De poëzietafel is een Nederlands-Vlaams orgaan waarin een aantal spelers geregeld overleg plegen over agendapunten rond poëzie en de Poëzieweek. De vergaderingen vinden twee à drie maal per jaar plaats in de kantoren van de CPNB in Amsterdam.

3.7.3 Poetry International Web

Het VFL ging een aantal jaren geleden een partnerschap aan met Poetry International Foundation voor Poetry International Web (PIW) en lanceerde de Belgische domeinnaam belgium.poetryinternational.org. Het vult die site jaarlijks aan met actuele poëzie-informatie en nieuwe vertalingen van gedichten van dichters uit Vlaanderen. Inmiddels staan er meer dan veertig dichters uit Vlaanderen op de website. In 2018 werden aan de website profielen en vertalingen toegevoegd van Dominique De Groen, Arno Van Vlierberghe, Runa Svetlikova, Xavier Roelens en Max Temmerman. In tegenstelling tot vorige jaren, vond dit jaar geen bijeenkomst van de webredacteurs plaats tijdens het Poetry International Festival.

3.7.4 Lyrikline

Lyrikline.org is een internetplatform waarop gedichten beschikbaar zijn om te beluisteren en te lezen, in hun oorspronkelijke talen en in verschillende vertalingen. De website lijkt nog het meest op een concert in verzen, gesproken door de stemmen en in de talen van de auteurs.

Lyrikline.org presenteert momenteel 862 dichters, 7.844 gedichten in 58 moedertalen en 10.660 vertalingen in 55 talen. Flanders Literature is een partner en verantwoordelijk voor de presentatie van Nederlandstalige dichters uit België. In 2018 onderging de website een grondige make-over waardoor een wachtlijst ontstond voor nieuwe publicaties.

Op de bijeenkomst van de webredacteuren tijdens het Poesie Festival Berlin stelde Flanders Literature het project 'Wereld van de poëzie in kaart' voor aan de deelnemers.

3.7.5 Uitwisselingsproject

Op verzoek van de Croatian Writers Organisation trad Flanders Literature op als gastheer voor een bezoek van de dichters Martina Vidaić en Silvestar Vrljić. Zij wensten kennis te maken met het huidige poëzieklimaat in Vlaanderen. De dichters werden begeleid tijdens een bezoek aan Brussel, aan het Poëziecentrum in Gent waar een vertaalworkshop plaatsvond en aan Antwerpen waar onder meer een lezing werd gehouden in de Tuin der Poëten. In ruil konden twee dichters uit Vlaanderen, Inge Braeckman en Xavier Roelens, tijdens een bezoek aan Zagreb kennismaken met de Kroatische hedendaagse poëziescene.

4 COMMUNICATIE

4.1 Nota strategische communicatie

In de loop van 2018 werkte het VFL-team een nota uit over een strategische communicatie voor de organisatie, gebaseerd op het communicatiebeleidsplan van 2016. In die nota staat, kort samengevat:

- > Van louter subsidieorgaan evolueerde het VFL naar inspirator, katalysator en bewaker van een geïntegreerd en integraal letterenbeleid.
- > De communicatie in Vlaanderen moet meer aansluiten bij de organisatie die het VFL op dit moment is.
- > Een duidelijke communicatiestrategie is nodig om doelgroepen en opiniemakers doeltreffend te bereiken, inhoudelijk te voeden en waar mogelijk te sturen.
- > Met een aantal nieuwe en verbeterde communicatie-initiatieven kan het VFL zijn missie, visie en doelstellingen veel duidelijker uitstralen en alle beoogde doelgroepen gerichter en meer op maat bereiken en bespelen.
- > Het VFL is een organisatie met een sterke en unieke identiteit. Dat eigen gezicht ontbreekt echter nog in de communicatie. Hierdoor lijkt de werking, voor wie deze nog niet kent, eerder ontoegankelijk en worden niet alle beoogde doelgroepen bereikt.
- > Diverse doelgroepen vragen om een diverse benadering. Het VFL wil actiever, gerichter en breder communiceren en zich duidelijk positioneren zowel bij het professionele publiek en de publieke opinie in het binnenland als bij professionele spelers in het buitenland.
- > De werking van het VFL-team kun je gerust omschrijven als effectief, efficiënt, consistent, authentiek, relevant en opvallend. Dezelfde waarden moeten helder en duidelijk zichtbaar worden in de communicatie van het VFL.
- > De huidige communicatiemiddelen laten niet toe het verhaal van de organisatie te vertellen. Het team botst op grenzen bij het uitvoeren van het beleid en het bereiken van zijn doelgroepen.
- > Door de communicatiemiddelen grondig te evalueren en aan te passen zal de organisatie zich ook in de communicatie kunnen tonen als een open huis met een dynamische, professionele, ambitieuze en duurzame uitstraling. Die stap is noodzakelijk om het inhoudelijke beleid verder in de praktijk te vertalen, de huidige grenzen weg te werken en beter aan te sluiten bij de noden en wensen van de verschillende doelgroepen in de veranderende maatschappij.

Op basis van deze strategische beleidsnota gaf de raad van bestuur het VFL-team groen licht om:

- > een mogelijke nieuwe merknaam voor de werking in Vlaanderen te onderzoeken, vergelijkbaar met 'Flanders Literature' voor de buitenlandpromotie;
- > een nieuw logo en een nieuwe huisstijl uit te werken die de visie en waarden van de organisatie uitdragen;
- > een nieuwe Nederlandstalige website te ontwikkelen, gekoppeld aan een digitaal aanvraagloket.

4.2 Beleidsplan in de praktijk

4.2.1 Ontwikkeling nieuwe huisstijl

In 2017 lanceerde het VFL een nieuwe huisstijl voor zijn buitenlandwerking. Sindsdien promoot de organisatie Vlaamse literatuur in het buitenland onder de merknaam 'Flanders Literature'. Er werden een nieuw logo, een nieuwe visuele identiteit en een nieuwe website ontwikkeld, gekoppeld aan deze merknaam.

In 2018 werd gewerkt aan de integratie van deze huisstijl in een globale visuele identiteit voor het VFL. Die moet weerspiegelen waar de organisatie voor staat in al zijn verschillende rollen en in de communicatie naar alle verschillende doelgroepen. Daarbij werd ook nagedacht over een wijziging van de naam 'Vlaams Fonds voor de Letteren'. Sinds haar ontstaan, bijna twintig jaar geleden, is de functie van de organisatie immers sterk veranderd, zodat de term 'fonds' niet meer de hele lading dekt. Die evolutie moet zichtbaar worden in de nieuwe huisstijl en in de (merk)naam.

In het najaar van 2018 startte de samenwerking met Dog & Pony voor het ontwikkelen van de nieuwe huisstijl. Dit ontwerp bureau creëerde ook de visuele identiteit van Flanders Literature. Het is de bedoeling dat de nieuwe huisstijl in de tweede helft van 2019 gelanceerd wordt.

4.2.2 Ontwikkeling nieuwe Nederlandstalige website

De website van het VFL is al een tijdje aan vernieuwing toe. Hij is voor zowel gebruikers als beheerders gebruiksvriendelijk en sluit qua *look-and-feel* helemaal niet (meer) aan bij de waarden van de organisatie. In plaats van dynamiek en openheid ademt hij vooral een stoffig, ouderwets en administratief imago uit. Samen met de nieuwe huisstijl moet de nieuwe website van het VFL zorgen voor een duidelijk herkenbare identiteit die het mogelijk maakt om effectief, efficiënt, consistent, authentiek, relevant en opvallend te communiceren over het geheel van de werking.

Voor de ontwikkeling van de nieuwe Nederlandstalige website werd op 21 augustus 2018 een bestek uitgestuurd naar drie websitebouwers: Tobania, Volta en Weni. Van Volta en Weni ontvingen we een offerte; Tobania ging niet in op de uitnodiging. Weni kwam als beste kandidaat naar voren. Zij ontwikkelden eerder al – tot grote tevredenheid – de website voor Flanders Literature, maar toonden in hun voorstel voor de Nederlandstalige website ook duidelijk hun voeling met de complexiteit en de eigenheid van dit nieuwe project. De eerste overlegmomenten met Weni vonden eind 2018 plaats. Het is de bedoeling om de nieuwe website, samen met de nieuwe huisstijl, in het najaar van 2019 te lanceren.

4.2.3 Ontwikkeling digitaal aanvraagloket

Het VFL wil de administratieve verwerking van subsidieaanvragen efficiënter laten verlopen door aanvragers hun dossier, in plaats van op papier, digitaal te laten indienen en te zorgen voor een vlotte interne opvolging van de aanvragen. Nu gaat nog veel tijd verloren met het in de databank invoeren van subsidiegegevens die op papier worden aangeleverd. Met een digitaal aanvraagloket kan het VFL zijn serviceverlening optimaliseren, voor zowel aanvragers als commissieleden en eigen medewerkers.

In het voorjaar van 2018 maakte het VFL een bestek op dat aan drie mogelijke externe IT-partners werd verstuurd, met de vraag om een gebruiksvriendelijk digitaal aanvraagloket te ontwikkelen dat gekoppeld kan worden aan het interne dossieropvolgingssysteem dat het VFL gebruikt. De opdracht werd gegund aan AXI NV, dat ook het bestaande dossieropvolgingssysteem ontwikkelde en beheert. In het najaar van 2018 startte het VFL samen met deze partner de concrete analyse en ontwikkeling. Het is de bedoeling om het digitaal aanvragen in de loop van 2019 en 2020 gefaseerd (per subsidieregeling) in te voeren.

Voor het digitale aanvraagloket worden een aantal vereisten in acht genomen:

- > Alle betrokken partijen (aanvragers en VFL-medewerkers) moeten beveiligde toegang krijgen tot het loket en hun profielgegevens kunnen beheren;
- > De leden van de VFL-adviescommissies moeten toegang krijgen tot het portaal om de digitale aanvragen te raadplegen;
- > De toegang moet worden beperkt tot de aanvraagdossiers waarover de leden van een specifieke adviescommissie op dat moment een advies moeten formuleren;
- > Een goede beveiliging van het systeem is uiterst belangrijk;
- > Aangezien in subsidieaanvragen persoonlijke gegevens opgevraagd en meegedeeld worden, is het belangrijk dat het e-loket de richtlijnen van de General Data Protection Regulation (GDPR) respecteert.

4.3 Online communicatie

4.3.1 Websites

Het VFL beheert drie websites:

- > **www.vfl.be:** Op deze Nederlandstalige website is alle informatie te vinden over de subsidieregelingen van het VFL, maar ook over de andere onderdelen van de werking. Er worden geregeld nieuwsberichten geplaatst om specifieke regelingen of activiteiten in de kijker te zetten. Eind 2018 werd van start gegaan met de ontwikkeling van een nieuwe Nederlandstalige website (zie 4.2.2).
- > **www.flandersliterature.be:** Met deze Engelstalige website promoot het VFL Vlaamse literatuur in het buitenland.
- > **www.auteurslezingen.be:** Deze website is in de eerste plaats een digitaal aanvraagloket waar organisatoren een subsidie kunnen aanvragen voor een auteurslezing. Je vindt er profielen van alle auteurs die gesubsidieerde lezingen kunnen geven en er worden geregeld nieuwsberichten geplaatst.

4.3.2 Sociale media

Het VFL beheert vier Facebookpagina's:

- > **Vlaams Fonds voor de Letteren – 2.918 volgers op 31/12/18 (t.o.v. 2.451 op 1/1/18)**
Met deze Nederlandstalige pagina richt het VFL zich vooral op professionelen in de Nederlandstalige boekenwereld: van auteurs, illustratoren en uitgevers tot organisatoren van literaire manifestaties en pers.
- > **Flanders Literature – 4.937 volgers op 31/12/18 (t.o.v. 4.888 op 1/1/18)**
Deze Engelstalige pagina is bedoeld voor een internationaal professioneel boekenvakpubliek. Er wordt content gedeeld die relevant is voor de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland (bijvoorbeeld de aanwezigheid van Flanders Literature op buitenlandse beurzen, een Vlaamse auteur die een belangrijke prijs wint).
- > **Vertalershuis Antwerpen – 444 volgers op 31/12/18 (t.o.v. 417 op 1/1/18)**
Deze Nederlandstalige pagina richt zich in de eerste plaats op vertalers uit het Nederlands. Er wordt gecommuniceerd over de werking van het Vertalershuis, maar ook over andere thema's die relevant kunnen zijn voor de doelgroep.
- > **Auteurslezingen.be – 928 volgers op 31/12/18 (t.o.v. 808 op 1/1/18)**
Deze Nederlandstalige pagina is bedoeld voor organisatoren van auteurslezingen en auteurs die auteurslezingen geven. We delen hier bijvoorbeeld berichten over nieuwe auteurs op de auteurslezingenlijst, informatie over tijdelijke initiatieven zoals de Jeugdboekenmaand, foto's van auteurslezingen die het VFL heeft ondersteund.

Sinds het voorjaar van 2018 beheert het VFL ook twee Instagramprofielen. Die hebben tot doel om bepaalde content in de kijker te zetten die niet of minder goed past binnen de andere communicatiekanalen, maar wel zichtbaar gemaakt mag worden.

- > **Vlaams Fonds voor de Letteren (1.153 volgers op 5/3/19¹)**
Via dit Nederlandstalige profiel geven we geïnteresseerden een blik achter de schermen van het VFL, gaande van het dagelijkse reilen en zeilen op kantoor tot beelden van evenementen die het VFL (mee) organiseert.
- > **Flanders Literature (710 volgers op 5/3/19¹)**
Op dit Engelstalige profiel plaatsen we foto's van vertalingen van Vlaamse boeken die met onze steun zijn gerealiseerd. Zo tonen we concrete resultaten van onze buitenlandpromotie.

1. Instagram laat niet toe om statistieken te maken over een bepaalde periode, bijvoorbeeld kalenderjaar 2018. Daarom worden hier de cijfers van maart 2019 getoond.

4.3.3 Elektronische nieuwsbrieven

Het VFL verstuurt drie soorten nieuwsbrieven en doet dit via het programma eemeel (Campaign Monitor).

- > De **Nederlandstalige nieuwsbrief**, uit naam van het Vlaams Fonds voor de Letteren, biedt voornamelijk informatie over (deadlines voor) binnenlandse subsidieregelingen; projecten die het VFL ondersteunt of waarbij het VFL (een van de) initiatiefnemer(s) is; wie er in het Vertalershuis Antwerpen verblijft; literaire evenementen in binnen- en buitenland en activiteiten of resultaten van de internationale promotie van Vlaamse literatuur door het VFL. In 2018 verstuurde het VFL 11 Nederlandstalige nieuwsbrieven.
- > **Engelstalige newsflashes**, uit naam van Flanders Literature, worden verstuurd naar aanleiding van boekennieuws dat van belang kan zijn voor buitenlandse uitgevers of ter voorbereiding van buitenlandse beurzen waarop Flanders Literature vertegenwoordigd zal zijn. Een week voor de beurs in Londen, Bologna en Frankfurt kregen de uitgevers met wie Flanders Literature ter plekke een afspraak had een vooruitblik op de nieuwe titels die onze medewerkers in de verf zetten. Daarnaast werd in maart een extra mailing uitgestuurd naar aanleiding van het tienjarig overlijden van Hugo Claus. Deze mailings gebeuren steeds op maat van de ontvangers, zij krijgen enkel informatie over de genres die hen interesseren. Ze worden ook steeds doorverwezen naar de website, waar nog meer informatie te vinden is over de titels en auteurs die in de nieuwsflashes worden uitgelicht.
- > **Nieuwsbrieven om auteurslezingen te promoten** vertrekken uit naam van auteurslezingen.be. De doelgroep bestaat in de eerste plaats uit organisatoren van auteurslezingen, maar ook uit auteurs die gesubsidieerde lezingen geven. Vier keer per jaar versturen we een nieuwsbrief om de nieuwe auteurs op de auteurslijst bekend te maken. Daarnaast zetten we dit communicatiemiddel in om te informeren over bijvoorbeeld nieuwe brochures over auteurslezingen of wijzigingen in de subsidiereglementen. In 2018 werden er zes nieuwsbrieven verstuurd.

4.3.4 General Data Protection Regulation (GDPR)

Naar aanleiding van de invoering van de General Data Protection Regulation (GDPR – ook Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) genoemd) op 25 mei 2018 nam het VFL een aantal stappen om zijn digitale communicatie conform te maken.

- > Voor de Nederlandstalige nieuwsbrief en de nieuwsbrief auteurslezingen werden de verzendlijsten volledig herbekeken. Na 25 mei 2018 werden deze nieuwsbrieven alleen nog verstuurd naar wie zich hiervoor actief (opnieuw) had aangemeld.
- > Voor de verschillende websites die het VFL beheert werd het gebruik van cookies herbekeken. De verzamelde statistische gegevens worden zoveel mogelijk beperkt en waar mogelijk geanonimiseerd.
- > Het VFL werkt nog volop voort aan de vertaling van de GDPR naar de realiteit van zijn concrete organisatie, onder meer door het aanstellen van een Data Protection Officer (DPO), het opstellen en bijhouden van een register van verwerkingsactiviteiten, enz.

4.4 Pers

Het Vlaams Fonds voor de Letteren verstuurd in 2018 de volgende persberichten:

- > 16/1/18: Prix des Phares du Nord naar vertaler Mireille Cohendy*
- > 20/2/18 : VFL en Iedereen Leest onder één dak in Antwerpen
- > 25/2/18: Vlaanderen volgend jaar eregast Foire du Livre de Bruxelles
- > 21/3/18: Charlotte Van den Broeck en Ward Zwart maken 'Wereld van de poëzie in kaart 2'
- > 2/5/18: € 900.000 toegekend aan Vlaamse auteurs voor de creatie van nieuw werk
- > 4/7/18: Onderzoek bevestigt genderonevenwicht in de literatuur
- > 27/8/18: Genomineerden Toneelschrijfprijs 2018 bekend*
- > 7/9/18: Eric de Vroedt wint Toneelschrijfprijs 2018*
- > 19/9/18: De Vlaamse boekensector engageert zich voor een inclusievere aanpak
- > 1/10/18: Vlaams Fonds voor de Letteren heeft voorlopige voorzitter en dagelijks bestuur
- > 4/10/18: Achttien auteurs ontvangen non-fictiebeurs
- > 9/10/18: Elf auteurs ontvangen een beurs voor hun debuut
- > 27/10/18: Flirt Flamand motto van Vlaanderen als eregast Foire du Livre in Brussel
- > 4/12/18: Else Otten Übersetzerpreis 2018 voor Ira Wilhelm*
- > 17/12/18: Voordracht voorzitter VFL

Een asterisk (*) na de titel betekent dat het persbericht samen met het Nederlands Letterenfonds werd verstuurd.

4.5 Publicaties

Naast de onlinecommunicatie verschijnen jaarlijks ook enkele papieren VFL-publicaties, die ook online te raadplegen zijn. In 2018 waren dat de volgende:

- > **Jaarverslag 2017:** een van de belangrijkste en omvangrijkste publicaties van het VFL. Het jaarverslag biedt een gedetailleerd overzicht van de subsidietoekenningen, de gerealiseerde projecten, de lopende onderzoeken en alle initiatieven en inspanningen voor de promotie van de literatuur uit Vlaanderen in binnen- en buitenland. Het is erg uitgebreid en dat is bewust. Het VFL streeft immers een maximale transparantie na. Het jaarverslag 2017 werd op 120 exemplaren gedrukt en verzonden naar het kabinet van minister Gatz, commissie- en bestuursleden van het VFL, leden van de Commissie Cultuur en belangrijke partners van het VFL.
- > **Elk verhaal telt: samen voor een inclusieve boekensector / Every story matters: making books more inclusive:** het programmaboekje van de internationale conferentie over diversiteit en inclusie die het VFL samen met een aantal partners organiseerde op 17 september 2018.
- > **Frankfurt Book Fair Special:** naar aanleiding van de Frankfurter Buchmesse in oktober 2018 maakten we twee folders met titels die we bij buitenlandse uitgevers onder de aandacht wilden brengen. Eén ervan was volledig gewijd aan kinder- en jeugdliteratuur, de andere bundelde titels uit de genres fictie, non-fictie en strips.
- > **Postkaarten Flirt Flamand:** om het project 'Vlaanderen eregast op de Foire du Livre de Bruxelles in 2019' te promoten, verspreidden we postkaarten op de Boekenbeurs in Antwerpen en nadien gericht in Brusselse culturele instellingen, bibliotheken, enz.

5 BELEID

5.1 Actualisering subsidiereglementen 2018

Het VFL evalueert en verfijnt jaarlijks zijn subsidiereglementen. Hieronder leest u de belangrijkste wijzigingen die in de reglementen voor 2018 werden doorgevoerd. In de subsidiereglementen die niet vermeld zijn, werden (met uitzondering van de data) geen belangrijke wijzigingen doorgevoerd.

Omvang werkbeurzen voor stripauteurs

Het minimale aantal eenheden voor scheppingsbeurzen (voor stripauteurs die al één of meer albums hebben gepubliceerd) wordt opgetrokken van één naar twee. Daardoor is het minimale aantal eenheden voor literaire auteurs, auteurs van non-fictie en stripauteurs vanaf 2018 hetzelfde. Voor de startbeurzen (voor stripauteurs die aan een eerste album werken) blijft een beurs van één of twee eenheden mogelijk.

Mondelinge toelichting werkbeurzen voor non-fictieauteurs

Binnen dit subsidiereglement start het VFL een proeftraject waarbij auteurs die een werkbeurs non-fictie aanvragen door de adviescommissie Non-Fictie uitgenodigd kunnen worden om specifieke vragen mondeling te beantwoorden. Daarnaast wordt in het reglement benadrukt dat de werkbeurs in de eerste plaats bedoeld is om tijd vrij te maken, en pas in de tweede plaats om kosten te dekken. De adviescommissie Non-Fictie merkte namelijk op dat veel aanvragers grote, soms buitensporige reiskosten vermeldden. Als de kosten noodzakelijk zijn om het project uit te voeren, moet de aanvrager de meerwaarde ervan voor het project motiveren.

Nieuwe deadlines voor subsidieaanvragen door (debuterende) vertalers in het Nederlands

In 2018 werden de deadlines voor de projectbeurzen voor vertalers in het Nederlands en de stimuleringsubsidies voor debuterende vertalers in het Nederlands aangepast. Daardoor kon voor alle aanvragen die in 2018 ingediend worden ook in 2018 een subsidiebesluit genomen worden. Tot en met 2017 werd over de laatste ronde pas in het daaropvolgende jaar beslist. De nieuwe deadlines zijn 1 februari, 1 juli en 15 september.

Aanpassing aanvraagcriteria voor literaire manifestaties

Als gevolg van de overdracht van de provinciale middelen en de bijbehorende opdracht aan het VFL om bovenlokale literaire projecten te ondersteunen, kregen ook bibliotheken en gemeenten vanaf 2018 de mogelijkheid om een manifestatiesubsidie aan te vragen.

Het VFL moedigt manifestaties aan die inzetten op de programmering van kwetsbare literaire genres. Naast toneelliteratuur, essays en vertalingen in het Nederlands stond tot en met 2017 poëzie in dit lijstje. Het VFL stelt echter vast dat er veel poëziemanifestaties georganiseerd worden en nauwelijks manifestaties rond graphic novels, illustratie en kinder- en jeugdliteratuur en non-fictie. Daarom werd poëzie geschrapt in het lijstje en werden non-fictie, graphic novels, illustratie en kinder- en jeugdliteratuur toegevoegd.

Ook werd in 2018 het volgende bijkomende beoordelingscriterium opgenomen: de noodzaak aan een VFL-subsidie om de literaire manifestatie te organiseren.

Criteria voor opname op de auteurslijst en aantal lezingen per dag

Een auteur kan maximaal 15 gesubsidieerde auteurslezingen per jaar geven. Tot en met 2017 was het aantal ook beperkt tot drie lezingen per dag. De beperking van het aantal lezingen per dag werd in 2018 geschrapt. De auteur kan zelf inschatten hoeveel lezingen hij of zij per dag wil/kan geven.

Sinds 2017 kunnen ook slam- en podiumdichters opgenomen worden op de auteurslijst. Dit werd in 2018 verruimd naar visuele of klankdichters. Ook zij moeten de kans krijgen om zich kandidaat te stellen voor de auteurslijst, op basis van een artistiek cv, audio- en/of videomateriaal en een uitgeschreven versie van de teksten. Voor de beoordeling krijgt de adviescommissie Auteurslezingen een deeladvies van een groep externe beoordelaars.

Subsidiereglement auteurslezingen

Vanaf 2018 kunnen alle (filialen van) individuele boekhandels een aanvraag indienen en niet enkel onafhankelijke boekhandels. Zo kunnen er meer lezingen plaatsvinden in regio's waar geen onafhankelijke boekhandel gevestigd is. Voor lezingen met uitsluitend commerciële doeleinden (signeersessies, boekpresentaties, verkoopacties, auteurspromoties, enz.) is geen subsidie mogelijk.

In 2018 werd een aantal financiële wijzigingen doorgevoerd. Tot en met 2017 kende het VFL enkel een subsidie toe indien het honorarium dat de auteur vroeg lager lag dan €500. Omdat de honoraria sinds 2013 flink gestegen zijn wordt dit bedrag opgetrokken van €500 naar €600. De eigen inbreng voor scholen, bibliotheken voor een schoolpubliek en voor organisaties die lezingen organiseren voor een specifieke doelgroep in het kader van interculturaliteit of armoedebestrijding werd opgetrokken van €30 naar €35. De eigen inbreng voor leesclubs, bibliotheken voor een algemeen publiek en organisaties die lezingen organiseren voor een algemeen publiek werd opgetrokken van €50 naar €60.

Productiesubsidies voor digitale publicaties

Vanaf 2018 kan een productiesubsidie voor literair werk of strips niet alleen aangevraagd worden voor papieren publicaties maar ook voor digitale publicaties. De algemene principes die gelden in dit reglement (billijke auteursvergoeding, verspreiding van het literaire product, professionaliteit van de uitgever, enz.) gelden ook voor de digitale publicaties.

Aanpassing aanvraagcriteria subsidies voor leesbevordering

Als gevolg van de overdracht van de provinciale middelen en de bijbehorende opdracht van het VFL om ook bovenlokale leesbevorderingsprojecten te ondersteunen, kunnen vanaf 2018 ook autonome gemeentebedrijven of openbare bibliotheken subsidies voor leesbevordering aanvragen.

Vertaalsubsidie: plafond van 10 cent per woord valt weg

Een buitenlandse uitgever kan een vertaalsubsidie aanvragen om op die manier een bepaald percentage (doorgaans 60%) van het vertalershonorarium te recupereren. Dat honorarium wordt berekend op basis van een 'billijk tarief' in het land van de uitgever, met een plafond van 10 eurocent per woord. Als de vertaler een hoger tarief hanteert, wordt dat niet meegenomen in de berekening, ook al is dat hogere tarief gangbaar/billijk voor het land in kwestie.

Dit plafond – dat historisch gegroeid is, maar in feite niet de belangen van de vertaler dient – werd in 2018 afgeschaft. Het maximum van € 8.000 per publicatie blijft wel behouden.

Grants for illustrated books: nieuwe berekening

Deze regeling voor de ondersteuning van vertalingen van prentenboeken en strips werd enkele jaren geleden samen met het Nederlands Letterenfonds opgestart. In de praktijk bleek echter dat het VFL het subsidiebedrag op een andere manier berekende, en dat terwijl het in veel dossiers gaat om een samenwerking tussen een Nederlandse illustrator en een Vlaamse auteur, of omgekeerd. Het is dus belangrijk om dit gelijk te trekken.

Vanaf 2018 geldt het maximum van € 2.800 per titel, dat Flanders Literature voordien als absoluut subsidieplafond hanteerde, alleen voor het productieluik van de subsidie. Dit kan aangevuld worden met een extra subsidie voor de vertaalkosten.

5.2 Stages en onderzoeksprojecten

Op verzoek van het Vlaams Fonds voor de Letteren deed **Yannick Geens**, masterstudent taal- en letterkunde Nederlands aan de Universiteit Antwerpen, onderzoek naar de genderverhoudingen bij de beurzen die het VFL aan auteurs toekent. Daaruit bleek dat vrouwelijke auteurs minder vaak een beurs aanvragen, dat ze procentueel gezien minder vaak een positief advies krijgen, en dat de toegekende beurzen gemiddeld lager zijn voor vrouwen dan voor mannen.

Het VFL hecht veel belang aan diversiteit en een inclusieve aanpak, niet alleen maar ook wat betreft gender. De organisatie bekijkt hoe het in de toekomst nog beter kan, zowel in eigen huis als daarbuiten en onderneemt een aantal concrete stappen (zoals de organisatie van een conferentie en het opstellen van een charter).

Op vraag van het VFL startte **Peter Thoelen** (eos studie en advies) in 2018 met het onderzoeken en bevragen van de belangrijkste actoren in het literaire landschap in Vlaanderen. Het VFL wil in kaart brengen hoe het literaire landschap eruitziet en waar de uitdagingen liggen. Thoelen onderzoekt welke blinde vlekken er zijn in het huidige literaire veld, bijv. op het vlak van regionale spreiding, genre- en auteursrepresentatie, publieksparticipatie en diversiteit, maar ook wat betreft creatie, reflectie, promotie, documentatie en dienstverlening. De oplevering van het onderzoek wordt verwacht in het voorjaar van 2019.

In het voorjaar van 2018 verwelkomde het VFL twee studenten die in het kader van hun masteropleiding Vertalen aan de KU Leuven (campus Antwerpen) stage liepen voor communicatie:

- > **Laura Van Reet** liep stage in februari en maart. Haar belangrijkste taak was het schrijven en verzamelen van inhoud voor de website van Flanders Literature. Daarnaast maakte ze onder meer nieuwsbrieven op en schreef ze voor Instagram.
- > **Lowies Vanhoof** liep stage in april en mei. Ze bood onder meer ondersteuning bij de publishers tour in mei, schreef en redigeerde teksten voor de website van Flanders Literature en werkte mee aan het jaarverslag 2017.

In samenwerking met de opleiding Vergelijkende Moderne Letterkunde liepen in 2018 twee stagetrajecten:

- > **Jorge Van de Sompel** liep stage van februari tot mei en deed in opdracht van de KANTL en het VFL onderzoek naar gecanoniseerde literaire werken – niet in Vlaanderen en Nederland, maar in de landen van herkomst van nieuwkomers in Vlaanderen. Hij ging op zoek naar klassiekers in de Marokkaanse, Turkse, Poolse, Russische, Spaanstalige, Congolese en Chinese literatuur en zocht naar verbindingen met de Nederlandstalige klassiekers die opgenomen zijn op de website www.litterairecanon.be. De KANTL wil met deze inhoud de website verrijken.
- > **Frédérique Flamée** voerde van oktober tot december onderzoek uit naar literaire activiteiten in Vlaanderen. Ze droeg hiermee bij aan het onderzoek van Peter Thoelen naar het literaire landschap in Vlaanderen: wat is de spreiding van literaire activiteiten, hoeveel deelnemers zijn er, welke genres komen aan bod? Ze doorploegde hiervoor activiteitenverslagen van tal van initiatiefnemers die steun ontvingen van het VFL en deed ook een ruimere bevraging bij heel wat bibliotheken, culturele centra en socioculturele verenigingen.

Voor de internationale conferentie 'Elk verhaal telt' kreeg het VFL ten slotte ook versterking van **Lieselotte Bijmens**. Zij doorliep een vrijwillige stage, gevolgd door een BIO-baan. Ze maakte een blog (elkverhaaltelt.wordpress.com) die bestaande initiatieven uit het boekenvak met aandacht voor diversiteit verzamelt. Aan de hand van veldreportages, artikels en het werven van ambassadeurs uit het brede letterenveld werd zo inspiratie voor de conferentie bijeengebracht.

5.3 Diversiteit en inclusie

Aandacht voor diversiteit is een van de kernwaarden in de missie van het VFL. Sinds 2014 is er een stafmedewerker diversiteit aan de slag. Er wordt op verschillende fronten actief geïnvesteerd in diversiteit door reglementen aan te passen, de samenstelling van commissies te wijzigen, gerichte oproepen te lanceren, gesprekken aan te gaan, relevante netwerken uit te bouwen, enz. In 2018 vormde de conferentie 'Elk verhaal telt' een orgelpunt en het startschot van een aantal overkoepelende initiatieven die de werking van het VFL overstijgen.

Conferentie ‘Elk verhaal telt’

Op 17 september 2018 organiseerde het VFL de conferentie ‘Elk verhaal telt. Samen voor een inclusieve boekensector’.

Iedereen heeft het recht om literatuur te ontdekken en verhalen te creëren. Maar niet iedereen krijgt hiertoe evenveel kansen of wordt even sterk uitgenodigd aan die literatuur deel te nemen. Ondanks de stijgende aandacht en interesse voor diversiteit in de letteren, herkennen kinderen en jongeren zich anno 2018 nog te weinig in boeken en de daarin opgevoerde personages. De grote diversiteit op het vlak van culturele en sociale achtergrond, gender, seksuele voorkeur, leeftijd en uiterlijk wordt slechts gedeeltelijk weerspiegeld in de boeken op het rek.

Er is nood aan nieuwe verhalen die beter aansluiten bij de leefwereld van jongeren en die stereotypen overstijgen, maar ook aan nieuwe stemmen om deze verhalen op een boeiende manier te brengen en lezers te enthousiasmeren. Daarom nodigden het VFL, Iedereen Leest en de KVS op 17 september 2018 professionals uit alle geledingen van de boekensector uit om te komen luisteren naar experts uit verschillende landen.

De conferentie ‘Elk verhaal telt’ wilde de discussie op scherp stellen en bekijken waar en op welke manier de sector een verschil kan maken. Zowel commerciële als niet-commerciële spelers werden aangemoedigd om gezamenlijk een verantwoordelijkheid op te nemen in het streven naar meer inclusie. Internationale sprekers waren Siena Parker (Penguin Random house UK), Mark Jennett, Kim Blackburn en Reza Kartosen-Wong. Inclusive Minds werd uitgenodigd om een sectorbrede workshop te begeleiden waarin de eerste input werd verzameld voor de opmaak van een charter voor inclusie.

Charter voor inclusie

De workshop van Inclusive Minds op de conferentie ‘Elk verhaal telt’ was een eerste sectorbrede denkoefening om te bekijken hoe de letteren- en boekensector bewuster met diversiteit kan omgaan. De workshop wilde een uitwisseling tot stand brengen tussen de verschillende spelers in de sector. Er kwamen *good practices* aan bod en er werden barrières genoemd die nog overwonnen moeten worden. Er werd ook nagedacht over wat je effectief kan doen om de sector inclusiever te maken.

Deze gezamenlijk input werd meegenomen bij het opmaken van een charter dat op 1 april 2019 gelanceerd wordt door het BoekenOverleg. Met dit charter wil het BoekenOverleg organisaties en individuen die actief zijn in de letteren- en leesbevorderingssector aanspreken om actief en duurzaam in te zetten op inclusie en diversiteit. Grotere alertheid op dit vlak, gekoppeld aan gerichte maatregelen kunnen helpen om foute of verouderde percepties en scheefgegroeide verhoudingen te corrigeren. Wie het charter mee ondertekent, geeft aan hier actief en bewust te willen inzetten. Elke ondertekenaar kan aangeven op welke concrete actiepunten hij of zij wil inzetten en wordt uitgenodigd om ervaringen en interessante praktijken hierover uit te wisselen.

Vorbereiding Europees project

De conferentie ‘Elk verhaal telt’ vormde ook het startschot van een Europees project dat over grenzen heen kinder- en jeugdliteratuur diverser en inclusiever wil maken. Op 18 september 2018 – de dag na de conferentie – kwamen vertegenwoordigers van organisaties uit verschillende Europese landen samen. Eind 2018 diende het VFL als

coördinator een subsidieaanvraag in waar Zagreb Book Festival (Kroatië), Slovenian Book Agency (Slovenië), Acceso Cultura (Portugal), Blue Dar (Germany) en Rose Stories (Nederland) aan meewerkten. In de zomer van 2019 zal bekend zijn of er subsidies worden toegekend en of het project van start kan gaan.

Ondersteuning hommage aan Fatima Mernissi

Op 30 november 2018 was het drie jaar geleden dat de Marokkaanse sociologe en feministe Fatima Mernissi overleed. Om dat te herdenken organiseerde de VUB met steun van het VFL een literaire hommage. Drie Vlaams-Marokkaanse auteurs, Aya Sabi, Yousra Benfquih en Anissa Boujdaini, kregen een schrijfpdracht. Het resultaat daarvan werd voorgesteld aan het publiek op donderdag 29 november 2018 in BOZAR.

5.4 Ontwikkelingsbeleid

Het letteren- en boekenveld heeft heel wat veranderingen doorgemaakt sinds de start van het VFL in 2000. Door zijn decretaal statuut en zijn operationele autonomie (in het kader van vijfjaarlijkse beheersovereenkomsten) is het VFL er steeds in geslaagd om via reglementswijzigingen, aanpassingen van subsidiekaders en de toevoeging van nieuwe subsidiemogelijkheden zo snel en accuraat mogelijk in te spelen op een snel wijzigende marktsituatie. Daarbij worden de belangrijkste doelstellingen, zoals geformuleerd in de missie van het VFL, steeds voor ogen gehouden.

Het VFL biedt op dit moment verschillende subsidiekaders aan die nadrukkelijk inspelen op de ontwikkeling van talent. Om de vinger aan de pols te houden vinden we het echter belangrijk de bestaande formules niet als vanzelfsprekend te beschouwen maar ook ter discussie te durven stellen. In 2018 begon het VFL aan een grondig onderzoek naar de vraag of de huidige kaders nog steeds het juiste en/of meest passende antwoord bieden op de noden en uitdagingen van auteurs, vertalers en illustratoren. Waar veranderingen zich opdringen of nieuwe noden worden gedetecteerd, zal het VFL deze – in nauw overleg met alle stakeholders – ook vertalen naar een nieuw, aangepast subsidiekader.

Impulssubsidies

Het VFL krijgt regelmatig subsidievragen waarvoor (nog) geen passend kader bestaat. Daarom werd de regeling Impulssubsidies uitgewerkt en gelanceerd in 2018, wat meteen een succesvol jaar bleek (zie ook hoofdstuk 2.12).

Impulssubsidies geven waardevolle hedendaagse initiatieven de kans om te groeien tijdens een periode van maximaal drie jaar. Vaak gaat het om projecten die vanuit een pioniersfunctie en door hun genreoverschrijdende of innovatieve karakter de huidige subsidieregelingen ter discussie stellen of overstijgen. Dat is niet vreemd in een letterenlandschap dat zich steeds verder ontwikkelt en adequaat wil inspelen op maatschappelijke, technologische, sociale en culturele evoluties.

Het reglement waarvoor in 2018 de eerste aanvragen werden ingediend sluit perfect aan bij de missie van het VFL om via een geïntegreerd letterenbeleid zorg te dragen voor een dynamisch, divers en breed toegankelijk letterenveld.

6 FINANCIEEL JAARVERSLAG

6.1 Jaarrekening

6.1.1 Balans 2018

6.1.1.1 Activa

Bij de immateriële vaste activa is er een toename met € 24.000 bij software, een gevolg van de investering voor het digitale aanvraagportaal.

Bij de materiële vaste activa is er een toename met € 25.000 bij hardware. Dat vloeit voort uit de aankoop van tien laptops (vervanging van oudere en afgeschreven exemplaren) en de investering in een nieuwe server voor de AXI-databank.

Bij de vorderingen op ten hoogste één jaar is er een grote toename in de categorie 'te ontvangen productiesubsidies'. Die stijging valt te verklaren door een investeringssubsidie vanwege FoCI voor een bedrag van € 750.000 voor de verbouwing en inrichting van het nieuwe pand. De betaling hiervan wordt gefaseerd verwacht vanaf 2019.

Bij de overlopende rekeningen ten slotte stijgt het bedrag van de over te dragen subsidieregelingen met circa € 83.000. Dat is grotendeels het gevolg van een toename van de subsidies aan buitenlandse uitgevers voor vertalingen uit het Nederlands. De uitbetaling gebeurt immers pas na publicatie en toezending van bewijsexemplaren. Een tweede oorzaak is het openstaande subsidiesaldo van 10% in het kader van de overdracht van de provinciale middelen.

ACTIVA		31/12/18	31/12/17
VASTE ACTIVA		135.205,16	123.626,99
II. IMMATERIELE VASTE ACTIVA		44.982,24	40.051,19
software	214	312.013,76	288.924,70
geb afschr software	2149	-267.031,52	-248.873,51
III. MATERIELE VASTE ACTIVA		76.049,36	69.402,24
C. MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL		48.034,82	38.363,88
hardware	243	195.854,31	170.995,25
geb afschr hardware	2439	-156.329,43	-142.842,81
kantoormeubilair	244	129.555,20	129.555,20
geb.afschr.meubilair	2449	-121.045,26	-119.343,76
E. OVERIGE VASTE MATERIELE ACTIVA		28.014,54	31.038,36
Inrichting geh. gebouwen	2610	60.476,38	60.476,38
geb. afschr. inrichting geh gebouwen	2619	-32.461,84	-29.438,02
IV. FINANCIËLE VASTE ACTIVA		14.173,56	14.173,56
C. ANDERE FINANCIËLE VASTE ACTIVA		14.173,56	14.163,61
2. VORDERINGEN EN BORGTICHTEN IN CONTANTEN		14.173,56	14.173,56
huurwaarborg	2880	11.791,92	11.791,9
huurwaarborg vertalershuis	28800	2.183,33	2.183,33
provisie sociaal secretariaat	2881	198,31	198,31
VLOTTENDE ACTIVA		1.862.434,30	1.168.045,06
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR		842.990,84	245.518,55
A. HANDELSVORDERINGEN		71.740,84	41.568,55
Klanten	400000	71.740,84	41.568,55
B. OVERIGE VORDERINGEN		771.250,00	203.950,0
te ontvangen productiesubsidies	413910	771.250,00	53.950,0
betaalde voorschotten	41600020	0,00	150.000,00
IX. LIQUIDE MIDDELEN		150.618,28	171.905,45
INGREK FICT SALDO	550011	145.839,03	164.957,7
ING Debetrekening	55020	1.997,30	3.294,25
postchequerekening	5550	1.859,59	1.859,59
kantoorkassa	5701	684,02	1.299,03
voorraad frankeermachine	5705	478,82	478,82
maaltijdcheques	575	16,00	16,00
wachtrek. niet toegew. bet 550010C	5800551	-256,48	0,00
X. OVERLOPENDE REKENINGEN		868.825,18	750.621,06
over te dragen kosten	490	79.019,69	43.968,10
over te dragen subsidieregeling	490100	789.410,49	706.257,96
Verkregen opbrengsten	49100000	395,00	395,00
TOTAAL ACTIVA		1.997.639,46	1.291.672,05

PASSIVA		31/12/18	31/12/17
EIGEN VERMOGEN		791.964,24	346.230,66
IV. RESERVES		114.601,77	337.178,77
D. BESCHIKBARE RESERVES		114.601,77	337.178,77
Bestemde reserve Frankfurt (opvolging)	1333	0,00	65.000,00
Bestemde reserve huisstijl en website	1334	10.000,00	20.000,00
Bestemde reserve verhuis	1335	56.971,56	173.748,56
Bestemde reserve Proj onderst personeel	1337	15.630,21	43.430,21
Bestemde reserve e-aanvraagportaal	1338	32.000,00	35.000,00
V. OVERGEDRAGEN RESULTAAT		-72.637,53	9.051,89
resultaat vh boekjaar	140100	-72.637,53	9.051,89
VI. VOORZIENINGEN		750.000,00	0,00
investeringssubsidie Letterenhuis	151000	750.000,00	0,00
VREEMD VERMOGEN		1.205.675,22	945.441,39
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR		1.044.780,27	897.491,39
C. HANDELSCHULDEN		60.437,36	22.733,92
1. LEVERANCIERS		60.437,36	22.733,92
Leveranciers	440000	54.635,73	15.657,49
Te ontvangen facturen	444000	5.801,63	7.076,43
E. SCHULDEN		183.302,42	156.869,51
1. BELASTINGEN		37.159,08	36.751,06
Ingehouden Voorheffingen	453	14.327,81	12.476,99
Ingeh.voorheffing com,rvd,best	4530002	22.713,38	23.901,77
voorheffing auteursrechten	4530006	117,89	372,30
2. BEZOLDIGING EN SOCIALE LASTEN		146.143,34	120.118,45
rsz bijdrage groepsverz	454	1.184,83	0,00
RSZ persoonlijke bijdragen	45401	26.077,82	7.920,11
RSZ patronale bijdragen	45402	-2.943,22	-2.478,43
Te betalen bezoldigingen	455	1.058,93	3.081,24
te betalen vak geld	455001	117.533,30	109.264,53
andere sociale schulden/med kosten	459	3.231,68	2.331,00
F. OVERIGE SCHULDEN		801.040,49	717.887,9
Te betalen werkingsdotaties	481	11.630,00	11.630,00
te bet werktoel in lev lijst	48110	789.410,49	706.257,96
X. OVERLOPENDE REKENINGEN		160.894,95	47.950,00
Over te dragen opbrengsten	493	160.894,95	47.950,00
TOTAAL PASSIVA		1.997.639,46	1.291.672,05

6.1.1.2 Passiva

Op 31 december 2018 bedraagt het eigen vermogen € 791.964, een stijging met liefst € 445.734. Deze stijging moet met de nodige voorzichtigheid worden bekeken, want ze is integraal toe te schrijven aan de hogerop genoemde investering van € 750.000 door FoCI voor het *Huis van de Letteren*. Dat blijkt ook uit de beschikbare reserves die dalen van € 337.178 (2017) naar € 114.601 (2018). Die daling is toe te schrijven aan de opname vanuit de bestemde reserves van:

- > € 65.000 voor de verdere opvolging van het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016 en de Vlaamse bijdrage aan het 'Phares du Nord'-programma in Frankrijk. Voor beide projecten werkt Flanders Literature nauw samen met het Nederlands Letterenfonds, dat hierin het voortouw neemt;
- > € 10.000 voor de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl en een vernieuwde Nederlandstalige website, in navolging van de Engelstalige website www.flandersliterature.be;
- > € 116.777 voor het *Huis van de Letteren*: ontwerpkosten aan de architecten tot aan het stadium van de aanvraag van een omgevingsvergunning, advocaatkosten en andere consultancy gerelateerd aan de voorbereiding van het verhuizings- en verbouwingsdossier;
- > € 27.800 voor biobaners, tijdelijke medewerkers en stagiairs in piekperiodes, onder meer voor de facturatie voor de auteurslezingen tijdens de Jeugdboekenmaand en voor de communicatie en de productie van *Flirt Flamand*;
- > € 32.000 voor de voorbereidingen, het design en de programmatie van het digitaal aanvraagplatform voor subsidieaanvragen.

Het overgedragen resultaat van het boekjaar 2018 is met € -72.637 voor het eerst in vele jaren negatief.

De schulden op ten hoogste één jaar zijn gegroeid met € 147.289. Dat komt enerzijds door een toename bij de leveranciers met € 38.978, een toename met € 26.000 bij bezoldiging en sociale lasten en een stijging van te betalen werkingstoelagen in de leverancierslijst met € 83.153. Dat laatste is te verklaren doordat het VFL in de meeste subsidiedossiers met organisaties en manifestaties zo'n 10% van de toegekende bedragen slechts uitbetaalt na ontvangst en controle van de jaarrapportage in de loop van het voorjaar volgend op de jaarafsluiting. Deze stijging wordt onder meer veroorzaakt door de overdracht van de provinciale middelen gelinkt aan literatuur.

Het balanstotaal van het VFL bedraagt € 1.997.639 (31/12/2018) en de stijging met € 705.967 is volledig te wijten aan de investeringssubsidie voor het *Huis van de Letteren* in combinatie met de hierboven geschetste positieve en negatieve bewegingen.

6.1.2 Resultatenrekening 2018

6.1.2.1 Operationele opbrengsten	2018	2017	2016	2015
Dotatie Vlaamse overheid	6.584.000	5.951.000	6.528.000	5.582.000
Dotatie Vlaamse overheid voor Frankfurter Buchmesse	0	0	928.000	528.000
Andere werkingstoelage Vlaamse overheid	59.000			
Terugbetalingen bijdrage organisatoren auteurslezingen	472.696	416.227	386.500	322.147
Terugbetalingen vervoerskosten auteurslezingen	64.051	54.914	56.597	50.019
Projectsubsidie non-fictievertalingen uit het Nederlands	0	0	16.292	16.730
Terugbetalingen diensten i.f.v. buitenlandse beurzen + prijzen	13.310	7.035	7.929	8.628
Taalunie	85.000	0	0	5.000
Bijdrage Antwerpen Boekenstad voor Vertalershuis	10.000	5.000	5.000	10.000
Partnerbijdragen Toneelschrijfprijs	10.000	0	0	0
Foire du Livre de Bruxelles	39.105			
Diverse operationele opbrengsten	77.685	65.879	48.132	87.134
Totaal operationele opbrengsten	7.414.848	6.500.056	7.976.450	6.609.658

6.1.2.2 Operationele kosten	2018	2017	2016	2015
Subsidies en projecten	6.159.044	5.077.207	6.117.116	5.429.024
Subsidies	5.632.691	4.761.954	4.596.520	4.604.375
Projecten	526.353	315.253	289.781	314.752
Gastlandschap FBM 16	0	0	1.230.815	509.897
Werkingskosten	1.606.813	1.429.035	1.533.135	1.380.308
Personeel	1.094.987	1.031.294	1.130.598	1.043.104
Huisvesting	196.490	89.899	72.617	72.515
Administratie, bestuur	105.730	110.299	111.082	103.416
ICT	69.127	60.545	81.278	63.196
Communicatie	32.163	30.909	32.898	33.280
Overige	108.315	106.089	104.662	64.797
Overige kosten	-46.783	-22.463	153.524	63.988
Afschrijvingen	36.370	38.070	60.849	63.988
Over te dragen subsidieregelingen	-83.153	-60.533	92.675	
Totaal operationele kosten	7.719.075	6.483.779	7.803.775	6.873.320

6.1.2.3 Resultaat van het boekjaar	2018	2017	2016	2015
Operationeel resultaat	-304.227	16.277	172.675	-442.926
Financiële opbrengsten	29	10	17	90
Financiële kosten	-68	-247	-252	-858
Overgedragen winst vorige boekjaren	9.052			
Onttrekking aan bestemde reserve	222.577	62.863		
Resultaat van het boekjaar	-72.638	78.904	172.440	-354.062,00

6.1.2.4 Toelichting jaarrekening 2018

Opbrengsten

De basisdotatie van de Vlaamse overheid voor de werking van het VFL, zoals omschreven in de beheersovereenkomst, nam ten opzichte van 2017 toe met € 633.000. Dat is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de overdracht van de provinciale middelen voor literatuur, die voortaan ook via het VFL worden beheerd en aan de globale werking worden toevertrouwd. Een gedeelte is gedurende een periode van twee jaar geormerkt voor de vroegere doelstellingen en een ander gedeelte (€ 150.000) werd aan het VFL toevertrouwd om via de bestaande regelgeving aan bovenlokale ondersteuning te doen.

De andere werkingstoelage van de Vlaamse overheid voor € 59.000 betreft een bijkomende ondersteuning voor activiteiten in Duitsland in de opvolging van het Vlaams-Nederlands gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016. Daarin zit ook een bijkomende ondersteuning vanwege Vlaanderen Internationaal van € 40.000 voor 'Les Phares du Nord', het gezamenlijke Vlaams-Nederlandse programma in Frankrijk.

Net zoals in de drie voorgaande jaren vormden de auteurslezingen ook in 2018 andermaal een belangrijke inkomstenbron van het VFL. Daarbij gaat het – voor een helder begrip – niet om extra inkomsten voor de dagelijkse werking van het VFL, maar om opbrengsten die voortkomen uit de unieke loketfunctie die het VFL opneemt in de ondersteuning van auteurslezingen. Door een belangrijke administratieve vereenvoudiging bij het VFL (via een klantvriendelijke website) ontvangen de auteurs immers sinds 2014 de subsidie van hun auteurslezing, de bijdrage van de organisator en de transportkosten in één betaling, rechtstreeks via het VFL en zonder administratieve kosten of rompslomp. Het VFL inde daarvoor in 2018 in totaal € 472.696 aan bijdragen voor de auteurs bij de organisatoren van auteurslezingen. Dat betekent voor het vierde jaar op rij een stijging, dit jaar met liefst € 56.469 of 13,6% ten opzichte van 2017. Als je dat afzet tegen het bedrag van € 310.257 dat het VFL zelf investeert in de auteurslezingen blijft dit een hefboomeffect van 1,52. Anders geformuleerd: bij elke euro die het VFL investeert in auteurslezingen, legt de markt er € 1,52 bovenop. Ook bij dat hefboomeffect merken we een stijging van 7,3%, wat zich vertaalt in geleidelijk hogere bedragen voor auteurs die auteurslezingen geven in Vlaanderen.

Via de Taalunie ontvangt het VFL voortaan een extra bijdrage, enerzijds voor de organisatie en uitreiking van de Toneelschrijfprijs (tweejaarlijks in Vlaanderen) en anderzijds voor projecten die inzetten op grensoverschrijdend verkeer tussen Vlaanderen en Nederland, waarbij literatuur de kernactiviteit uitmaakt. Voor 2018 bedraagt deze bijdrage € 85.000.

Kosten

De totale uitgaven voor subsidies en projecten in 2018 liggen ruim € 1.098.000 hoger dan in 2017. Daarbij valt op dat zowel de rechtstreekse subsidies aan auteurs en doelstellingen als de projectwerking sterk toegenomen zijn. Bij de subsidies zie je een toename met € 924.938 (18,3%) en bij de projecten is dat € 211.099 (67%).

De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- > Een toename met € 17.000 bij de stimuleringsbeurzen voor auteurs die net debuteerden en bijna een verdubbeling bij de projectbeurzen voor literair vertalers, of een toename met € 65.165. Dit komt onder meer door het feit dat in 2018 de subsidiedeadlines zijn gewijzigd. Daardoor vielen er uitzonderlijk vier (in plaats van drie) aanvraagrondes financieel ten laste van het boekjaar.
- > De aftoppingen bij auteurs omdat ze het inkomensplafond overschrijden, zitten op een laagterecord met nog nauwelijks € 25.000. Dat betekent dat zowat alle toegekende beurzen ook effectief worden uitbetaald.
- > Bij de literaire tijdschriften noteren we een terugval van € 17.000. Dat is het gevolg van een afbouwscenario gebaseerd op een reglementswijziging, waarbij een beperkt aantal literaire tijdschriften naar een maximale jaarlijkse subsidie van € 30.000 wordt gebracht.
- > Er is een stijging voor commercieel minder haalbare boeken bij uitgevers met € 15.000.
- > Bij de literaire manifestaties zien we een toename met ongeveer € 20.000. Die is hoofdzakelijk toe te wijzen aan projecten die voorheen konden rekenen op ondersteuning vanuit de provincies.
- > Bij de projecten voor leesbevordering is er een forse toename met zo'n € 148.000.
- > De nieuwe subsidieregeling 'impulssubsidies voor literaire initiatieven', bedoeld om innovatie en genreoverschrijdende projecten een stimulans te bieden, leidt tot € 44.250 extra uitgaven.
- > De nieuwe regeling 'literair grensverkeer Nederland-Vlaanderen' (overdracht vanuit de Taalunie) zorgt voor € 64.350 aan de uitgavenzijde.
- > Door de succesvolle uitbouw van onze buitenlandpromotie stijgen de uitgaven:
 - > € 193.573 subsidies voor vertalingen van Vlaamse boeken bij buitenlandse uitgevers, of een toename met € 36.210;
 - > een stijging van subsidies voor poëzievertalingen met liefst € 50.279;
 - > lichtere toenames bij subsidies voor de vertaling van geïllustreerde boeken (€ 3.500) en bij reiskosten voor auteurs die in het buitenland hun vertaalde werk gaan promoten (€ 2.000).
- > Bij de projecten investeerden we (als opvolging van het Vlaams-Nederlandse gastlandschap in 2016 in Frankfurt) zo'n € 65.000 in presentaties in Duitsland en afgerond € 75.000 in Frankrijk. Hoewel dit zeer stevige bedragen zijn, bedragen ze nauwelijks 10% van de investeringen van het Nederlands Letterenfonds en dienen ze vanuit dat perspectief te worden beoordeeld.
- > Voor het eerst – en op eerder bescheiden wijze – investeerden we zo'n € 5.500 in buitenlandpromotie voor theaterteksten, een terrein waar met de rijke Vlaamse traditie van theaterauteurs nog een enorme potentiële afzetmarkt te realiseren valt.

- > In 2018 werden alvast € 21.692 kosten gemaakt voor 'Flirt Flamand', de campagne die Vlaanderen als eregast presenteerde op de Foire du Livre van Brussel in februari 2019.
- > Voor het eerst leverden we – middels een verliesgarantie – een bijdrage (€ 10.000) aan de opstart van de Vertalersvakschool in Antwerpen.
- > De organisatie van de conferentie 'Elk Verhaal Telt' voor meer inclusie en diversiteit in het boeken- en letterenveld koste zo'n € 20.000.
- > Tot slot verrichtten we twee onderzoeken: één naar leesmotivatie in de lerarenopleiding (in samenwerking met Iedereen Leest en CANON Cultuurcel) en een ander naar de stand van zaken, noden, wensen en uitdagingen van het literair middenveld voor een totaal bedrag van € 17.000.

De totale overhead van het VFL bedraagt in 2018 21,7%, een daling ten opzichte van vorig jaar van 0,2%). Binnen die overhead bedragen de totale personeelskosten 14,8%, of een daling van 1% ten opzichte van 2017.

Binnen de globale overheadkosten wegen vooral de huisvestingskosten zwaar met € 196.490, meer dan een verdubbeling tegenover 2017. Dat is integraal te wijten aan alle kosten in verband met het *Huis van de Letteren*, waar het VFL in 2018 vooral vanuit bestemde reserves in geïnvesteerd heeft, zonder dat de aangekondigde investeringen van de stad Antwerpen en Vlaanderen al werden uitbetaald.

Die uitzonderlijke kosten buiten beschouwing gelaten, komt de totale overhead op een bedrag van € 1.522.070 of slechts 20,50%.

De groei van de uitgaven voor subsidies en projecten met zo'n 21,3%, afgezet tegen een overhead (op vergelijkbare basis met overige jaren) van 20%, toont een sterke prestatie. 80% van de dotatie en extra inkomsten gaat immers rechtstreeks naar de realisatie van de doelstellingen van het VFL, zoals die omschreven staan in de beheersovereenkomst. Die bepaalt overigens ook een streefcijfer van 25% voor de algemene werkingskosten – het VFL blijft daar ruim 5% onder.

De over te dragen subsidieregelingen (toegekend in 2018, maar pas uit te betalen in 2019 of later) zijn toegenomen met € 83.153. Dat brengt het totaal van over te dragen subsidieregelingen nu op € 789.410. Daarin zitten onder meer subsidietoezeggingen voor vertaalsubsidies en productiesubsidies (effectief te betalen na publicatie door een (buitenlandse) uitgeverij). Daarnaast gaat het om 10% saldo ter ondersteuning van organisaties, manifestaties, projecten leesbevordering en tijdschriften. Dat percentage wordt pas uitbetaald na controle van hun jaarverslag in combinatie met de jaarcijfers of eindafrekening van projecten.

Resultaat

Het operationeel jaarresultaat van de werking van het VFL voor 2018 komt uit op een negatief bedrag van € -304.266. In de jaarbegroting 2018 werd voor de realisatie van alle doelstellingen ook rekening gehouden met een onttrekking aan bestemde reserves voor een totaal bedrag van € 222.577. Gecombineerd met de overgedragen winst van € 9.052 van de vorige boekjaren levert dat als resultaat van het boekjaar 2018 een negatief resultaat op van € -72.638.

Besluit van het VFL-bestuur

Verslag van de vergadering van de raad van bestuur op 20 maart 2019:

De raad van bestuur van het VFL neemt kennis van de jaarcijfers van 2018 en de toelichting bij de cijfers. Het bestuur neemt verder nota van het officiële verslag van commissaris Nikolas Vandelanotte (Vandelanotte Bedrijfsrevisoren cvba) over de jaarrapportering over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018. Deze verklaring over de jaarrapportering werd afgeleverd 'zonder voorbehoud' en bevat de volgende conclusie:

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018, opgesteld op grond van het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, met een balanstotaal van € 1.997.639 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een negatief saldo van het boekjaar van € 304.266. Gezien de onttrekking aan de bestemde fondsen ten belope van € 222.577 sluit de jaarrekening af met een negatief resultaat van € 72.638 en kan er derhalve geen toevoeging zijn aan de bestemde fondsen.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van het Vlaams Fonds voor de Letteren per 31 december 2018, alsook van diens resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan.

De raad van bestuur van het VFL keurt de balans en de resultatenrekening goed met een negatief resultaat over 2018 van € -72.638. Gezien het negatieve resultaat zijn er geen toevoegingen als bestemde reserves aan het eigen vermogen.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Samenstelling VFL-bestuur en andere organen

De functie en de werking van het bestuur en de commissies staan toegelicht in hoofdstuk 1 van dit jaarverslag. Een korte biografie van de huidige commissieleden staat op de website van het VFL.

VFL-bestuur

Tot en met 31/08/2018

Voorzitter: Jos Geysels

Ondervoorzitter: Rita De Graeve

Leden: Geertrui Daem, Martine de Clercq, Dirk De Geest (voorzitter Beslissingscollege/ adviserend) Johan de Koning, Christine Depuydt (vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering), Geert Lernout, Joachim Pohlmann, An Renard, Jan Renders, Vincent Stuer, Peter Theunynck, Koen Van Bockstal (directeur/adviserend), Rik Vandecaveye

Nieuw bestuur vanaf 01/09/2018 (voorlopig; definitief vanaf 21/12/2018)

Voorzitter: Mia Doornaert

Ondervoorzitter: Bart Van Damme

Leden: Martine de Clercq, Gita Deneckere, Christine Depuydt (vertegenwoordiger Vlaamse Regering), Nele Hendrickx, Paul Hermans (voorzitter Beslissingscollege/adviserend), Tom Naegels, Joachim Pohlmann, Vincent Stuer, Ilona Terkessidis, Koen Van Bockstal (directeur/adviserend), Bart Van Damme, Marnix Verduyn, Tine Verhelst

Dagelijks bestuur

Tot en met 31/08/2018

Voorzitter: Jos Geysels

Leden: Rita De Graeve, Koen Van Bockstal (directeur/adviserend), Rik Vandecaveye

Nieuw dagelijks bestuur vanaf 01/09/2018 (voorlopig; definitief vanaf 21/12/2018)

Voorzitter: Mia Doornaert

Leden: Koen Van Bockstal (directeur/adviserend), Bart Van Damme, Tine Verhelst

Adviescommissies

Adviescommissie Proza

- > Voorzitter: Marijke Arijs
- > Leden: Johan Eeckhout, Margot Kennis, Roel Smeets (vanaf 1 juli 2018)*, Liesbeth Vantorre, Sven Vitse (tot 1 juli 2018)

Adviescommissie Poëzie

- > Voorzitter: Sarah Posman
- > Leden: Çağlar Köseoglu*, Yvan De Maesschalck, Erik Lindner, Roel Richelieu Van Londersele

Adviescommissie Illustratie, Kinder- en Jeugdliteratuur

- > Voorzitter: Frauke Pauwels
- > Leden: Eef Albrecht*, Patrick Jordens, Steve Michiels, Laura Watkinson

* nieuw in 2018

Adviescommissie Theater

- > Voorzitter: Erwin Jans
- > Leden: Dahlia Pessemiers-Benamar, Jo Roets, Karel Vanhaesebrouck*, Barbara Wyckmans

Adviescommissie Strips

- > Voorzitter: Michel De Dobbeleer
- > Leden: Jan Baetens, Eva Cardon, Mara Joustra*, Joost Pollman

Adviescommissie Tijdschriften

- > Voorzitter: Maarten Dessing
- > Leden: Roel Daenen, Barbara Delft (tot 1 juli 2018), Warda El-Kaddouri (vanaf 1 november 2018)*, Aline Lapeire, Michiel Leen

Adviescommissie Literaire Manifestaties en Organisaties

- > Voorzitter: Gert Brouns
- > Leden: Bas Kwakman*, Geertje Descheemaeker, Carolina Maciel de França, Gerardo Salinas, Gaea Schoeters, Danny Theuwis*

Adviescommissie Vertalingen in het Nederlands

- > Voorzitter: Anneleen Spiessens
- > Leden: David Colmer, Jeroen Vandaele*, Willy Vande Walle, Katrien Vloeberghs

Adviescommissie Auteurslezingen

- > Voorzitter: Jordi Casteleyn
- > Leden: Stefan Boonen*, Mathieu Charles, Tine Kuypers, Ann Schatteman

Adviescommissie Letteren en Samenleving

- > Voorzitter: Marja Hermans
- > Leden: Winny Ang, Abel Ruiz Vazquez, Birsen Taspinar, Tania Van Acker, Lise Vanderpiete, Orlando Verde*

Adviescommissie Non-Fictie

- > Voorzitter: Marnix Verplancke
- > Leden: Ihsane Chioua Lekhli, Hind Fraihi, Bart Keunen, Jo Tollebeek

Ad hoc adviescommissie Impulssubsidies

- > Voorzitter: Hai-Chay Jiang
- > Leden: Winny Ang, Jordi Casteleyn, Barbara Delft, July De Wilde, Carolina Marciel de França, Abel Ruiz Vazquez

Ad hoc adviescommissie Literair Grensverkeer

- > Voorzitter: Frauke Pauwels
- > Leden: Juan Khalaf, Harminke Medendorp, Orlando Verde, Barbara Wyckmans

Beslissingscollege

Voorzitter: Dirk De Geest (tot en met 30/06/2018), Paul Hermans (vanaf 01/07/2018)

Leden: de voorzitters van de 11 adviescommissies

Beroepscommissie

Voorzitter: Michel Price

Leden: Stephane Criel, Jan Stuyck, Ingrid Vander Veken, Evi Werkers

* nieuw in 2018

Realisaties 2018

Werkbeurzen

Proza

- > Diane Broeckhoven *Niemand heeft het gedaan* (Uitgeverij Vrijdag)
- > Bart Koubaa *Ninja Nero* (Querido)
- > Bart Meuleman *Hoe mijn vader werd verwekt* (Querido)
- > Elvis Peeters *Brood* (Podium)
- > Leo Pleysier *Heel de tijd* (De Bezige Bij)
- > Gaea Schoeters *Zonder titel #1* (Querido)
- > Jeroen Theunissen *Jouw huid* (De Bezige Bij)
- > Peter Terrin *Patricia* (De Bezige Bij)
- > Hilde Vandermeeren *Pas op voor de burens* (uitgeverij Q)

Poëzie

- > Paul Bogaert *Zo kan het niet langer* (Polis)
- > Paul Demets *De klaverknoop. Gedichten* (De Bezige Bij)
- > Roger de Neef *Grondgebied* (Poëziecentrum)
- > Annemarie Estor *Niemandslanchnacht. Een crime-poem* (Wereldbibliotheek)
- > Peter Ghysaert *Laiwarikon* (Atlas Contact)
- > Peter Holvoet-Hanssen *Blauwboek* (Polis)
- > Maarten Inghels *Contact* (De Bezige Bij)
- > Sylvie Marie *Houdingen* (Vrijdag)
- > Xavier Roelens *Onze kinderjaren* (Atlas Contact)
- > Peter Theunynck *Tijdrijder* (Wereldbibliotheek)

Non-fictie

- > Jan Antonissen *De onfatsoenlijken* (Polis)
- > Marijke Arijs *De hoed van Federico* (Uitgeverij kleine Uil)
- > Chris Ceustermans *Schrijven in de Grauwzone. J.M.H. Berckmans, de biografie* (Uitgeverij Vrijdag)
- > Paul Claes *Een close reading van Hugo Claus – Het teken van de hamster* (Vantilt)
- > Manu Claeys *Red de democratie – Waarom het systeem hapert en wat we eraan kunnen doen* (Uitgeverij Polis)
- > Bart Demyttenaere *Mijn Congo – Een familiegeschiedenis* (EPO)

Toneelliteratuur

- > Pepijn Lievens *Benny* (Pepijn Lievens)
- > Pieter De Buysser *The After Party* (Robin, Kaaitheater, Archa Theatre)
- > Peter De Graef *Mevrouw BOB* (De Kolonie MT)
- > Yves De Pauw *Titus* (Compagnie Lodewijk/Louis i.s.m. FroeFroe)

- > Stijn Devillé *Gesprek met de regen* (Het Nieuwstedelijk)
- > Thomas Janssens *Solidariteit* (Maelstrom)
- > Freek Mariën *Het puin van Eden* (Het Kwartier en fABULEUS)
- > Bruno Mistiaen *Grote nederlagen* (De Nieuwe Toneelbibliotheek)
- > Jan Sobrie *PARSIFALL* (Tryater en Stichting De Jonge Republiek)
- > Herman Van de Wijdeven *Maalkop* (PeerGroup)
- > Stefaan Van Brabandt *MARX* (De Verwondering & Het Zuidelijk Toneel)
- > Paul Verrept *De melancholie* (Luzerne Theater & Muziektheater Transparant)
- > Paul Verrept *De torens van Beiroet* (De Eenhoorn)

Illustratie en kinder- en jeugdliteratuur

- > Jef Aerts *De blauwe vleugels* (Querido)
- > Stefan Boonen *De beer naar Wammerswald* (Van Halewyck)
- > Stefan Boonen & Melvin *Kamp Bravo* (De Eenhoorn)
- > Jacques & Lise *Viktor* (Van Halewyck)
- > Sabien Clement *Ik ben weer velen* (Uitgeverij Vrijdag)
- > Jan De Leeuw & Mattias De Leeuw *De kleine koning* (De Eenhoorn)
- > Mattias De Leeuw *De verschrikkelijke Meneer Gom en de peperkoekmiljonair* (Lannoo)
- > Paul de Moor *Michaël Borremans – Schilderen over geheimen* (Ludion)
- > Paul de Moor & Mattias De Leeuw *Buitengewone ontdekkingsreizigers – van Columbus tot Armstrong* (Lannoo)
- > Marita de Sterck *Duivelskruid* (Querido)
- > Kristien Dieltiens & Seppe Van den Berghe *Drakendal* (De Eenhoorn)
- > Pieter Gaudesaboos *Mijn huis staat in de dierentuin* (Lannoo)
- > Benjamin Leroy *Suzie gaat tekenen* (Gottmer)
- > Bart Moeyaert *Tegenwoordig heet iedereen Sorry* (Querido)
- > Fatinha Ramos *Brown Girl Magic* (Davidsfonds Infodok)
- > Aline Sax *De lantaarnaansteker* (De Eenhoorn)
- > Tom Schamp *Het mooiste boek van alle kleuren* (Lannoo)
- > Suzan t'Hooft *De kestdag van Jimmy Bjin* (De Eenhoorn)
- > Peter Theunynck & Lies Van Gasse *Mijn oma is kwijt* (Wereldbibliotheek)
- > Seppe Van den Berghe *Groetjes uit Poesbekistan* (De Eenhoorn)
- > Sebastiaan Van Doninck *De meest eenzame walvis ter wereld* (Lannoo)
- > Peter Van Olmen *De kleine Odessa – De val van Scribopolis (boek 2)* (Van Halewyck)
- > Judith Vanistendael *Blokje om* (Querido)
- > Kathleen Vereecken *Alles komt goed, altijd* (Lannoo)
- > Paul Verrept *De torens van Beiroet* (De Eenhoorn)
- > Geert Vervaeke *Tierenduin* (Lannoo)

Strips

- > Randall Casaer *Er zit een hond in u* (Borgerhoff & Lamberigts)
- > Brecht Evens *Het amusement* (Oogachtend)
- > Jeroen Janssen *Er wonen nog mensen* (Oogachtend)
- > Yannick Pelegrin *Aldo* (Bloan)

Biografiebeurs

- > Jos Joosten *De verdeelde mens Jan Walravens (1920-1965). Schrijver, ijkpunt, avant-gardist* (Vantilt) Biografiebeurs tot stand gekomen i.s.m. Nederlands Letterenfonds

Stimuleringsbeurzen

Poëzie

- > Jana Arns *Nergens in het bijzonder* (Uitgeverij P)
- > Runa Svetlikova *Drieëntwintig tips om de hond en je demonen aan de lijn te houden* (Uitgeverij Marmer)

Illustratie en kinder- en jeugdliteratuur

- > Charlotte Peys *Alles komt goed, altijd* (Lannoo)

Productiesubsidies

Poëzie

- > Maarten Inghels *Contact* (De Bezige Bij)

Essay en literaire non-fictie

- > Jeroen Dera & Carl De Strycker (red.) *Bundels van het nieuwe millennium* (Poëziecentrum & Uitgeverij Vantilt)
- > Carl De Strycker & Yves T'Sjoen (red.) *Nolens handboek* (Poëziecentrum)
- > Michel Bartosik *Berichten uit het sorteercentrum – essays over poëzie* (Poëziecentrum)
- > Stijn Streuvels en Antoon Coolen, bezorgd door Stijn Vanclooster *Een altijd weer vernieuwd geluk* (Lannoo)

Theater

- > Johan Boonen (vertaler), *De Grieken (bloed)* (Bebuquin)
- > Bart Moeyaert *We waren klaar* (Bebuquin)

Illustratie en kinder- en jeugdliteratuur

- > Joke van Leeuwen *Nu is later vroeger, een boek over tijd* (Querido)
- > Paul De Moor *Schilderen over geheimen, Michaël Borremans* (Ludion)

Strips

- > Jeroen Janssen *Er wonen nog mensen, tekenen van leven in Doel* (Oogachtend)
- > Brecht Evens *Het amusement* (Oogachtend)

Biografie

- > Chris Ceustermans *Schrijven in de Grauwzone. J.M.H. Berckmans, de biografie* (Uitgeverij Vrijdag)

Vertaling in het Nederlands

- > Thomas Meinecke, vertaald door diverse vertalers *Helblauw* (het balanseer)

Vertalingen in het Nederlands

Proza

- > Ayesha Harruna Attah *De honderd waterputten van Salaga*, vertaald door Annelies de hertogh (Uitgeverij Orlando)
- > Anaïs Barbeau-Lavalette *De vrouw die vluchtte*, vertaald door Katelijne De Vuyst (Querido)
- > Max Blecher *Het verlichte hol*, vertaald door Jan H. Mysjkin (Uitgeverij Vleugels)
- > Bjørn Andreas *Bull-Hansen De Viking*, vertaald door Sofie Maertens en Michiel Vanhee (Boekerij)
- > Philipp Blom *Bij storm aan zee*, vertaald door Isabelle Schoepen i.s.m. Kris Lauwerys (De Bezige Bij)
- > Milena Michiko Flašar *Meneer Katō speelt familie*, vertaald door Kris Lauwerys en Isabelle Schoepen (Cossee)
- > Alisa Ganijeva *Liefde in de Kaukasus*, vertaald door Annelies de hertogh (Wereldbibliotheek)
- > Olga Grjasnowa *God is niet verlegen*, vertaald door Joëlle Feijen (De Bezige Bij)
- > Sheila Heti *Moederschap*, vertaald door Iannis Goerlandt (Signatuur)
- > Hugo Horiot *De keizer, dat ben ik*, vertaald door Isabelle Schoepen en Kris Lauwerys (Uitgeverij Oevers)
- > Erik Orsenna *Twee zomers*, vertaald door Marijke Arijs (Uitgeverij Vleugels)
- > Karl Ove Knausgård *Zoveel verlangen op zo'n klein oppervlak*, vertaald door Sofie Maertens en Michiel Vanhee (Anthenaeum - Polak & Van Gennepe)
- > Haruki Murakami *De moord op Commendatore – deel 2: metaforen verschuiven*, vertaald door Luk Van Haute (Atlas Contact)
- > Amélie Nothomb *Het doorboorde hart*, vertaald door Marijke Arijs (Xander Uitgevers)
- > Christian Oster *Mijn grote appartement*, vertaald door Katrien Vandenberghe (Uitgeverij Vleugels)
- > Karel Capek *Meteoor*, vertaald door Irma Pieper (Wereldbibliotheek)
- > Olivier Rolin *Veracruz*, vertaald door Katelijne De Vuyst (Uitgeverij Vleugels)
- > Mihail Sebastian *Vrouwen*, vertaald door Jan H. Mysjkin (Uitgeverij Vleugels)
- > Sei Shonagon *Het hoofdkussenboek*, vertaald door Jos Vos (Atheneum)
- > Alice Zeniter *De kunst van het verliezen*, vertaald door Marijke Arijs (De Arbeiderspers)

Illustratie en kinder- en jeugdliteratuur

- > Carlo Frabetti *Alice in Wiskunde Wonderland*, vertaald door Lies Lavrijsen (Lannoo)
- > Adam Silvera *Op het einde gaan ze allebei dood*, vertaald door Lies Lavrijsen & Tine Poesen (Clavis)

Essay en literaire non-fictie

- > Hans Joas *De macht van het heilige*, vertaald door Huub Stegeman (Lemniscat)
- > Bruno Latour *Waar kunnen we landen? Politieke oriëntatie in het Nieuwe Klimaatregime*, vertaald door Rokus Hofstede (Octavo)
- > Timothy Morton *Duistere ecologie*, vertaald door Huub Stegeman (Boom)
- > Joseph Roth & Stefan Zweig *Elke vriendschap met mij is verderfelijk – Brieven 1927-1938*, vertaald door Els Snick (de Arbeiderspers)

- > Fabian Scheidler *Het einde van de megamachine*, vertaald door Huub Stegeman (Lemniscaat)
- > Sylvain Tesson *Een zomer met Homeros – Een reis door de mythologie en het nu*, vertaald door Katelijne De Vuyst (Athenaeum-Polak & Van Gennepe)

Vertalingen uit het Nederlands

Theater

- > Jan Fabre (3 Monologen), vertaald in het Arabisch door Hazim Kamaledin (Dar Fadaat Publishing House, Amman)

Strips

- > Serge Baeken *Sugar. Life as a cat.* (Sugar, mijn leven als kat), vertaald in het Engels door Michele Hutchison (Soaring Penguin Press, Brighton)
- > Max De Radigues & Wauter Mannaert *Weegee: Serial Photographer* (Weegee: Serial Photographer), vertaald in het Engels door Alesha Jensen (Conundrum Press, Nova Scotia)
- > Brecht Evens *Pantera* (Panter), vertaald in het Spaans door Maria Rosich (Astiberri Ediciones, Bilbao)
- > Brecht Evens *Pantera* (Panter), vertaald in het Pools door Agnieszka Bienias (Timof Comics, Warschau)
- > Michaël Olbrechts *44 après Ronny* (Vierenveertig na Ronny), vertaald in het Frans door Monique Nagielkopf (Editions Glénat, Grenoble)
- > Olivier Schrauwen *Portrait d'un buveur* (Portret van een zuipschuit), vertaald in het Frans door Jérôme Mulot, Florent Ruppert & Olivier Schrauwen (Editions Dupuis, Marcinelle)

Kinder- en jeugdliteratuur

- > Els Beerten (Lopen voor je leven), vertaald in het Russisch door Irina Astakhova (Samokat Publishing House, Moskou)
- > Jan De Kinder *Rooi, waarom boelies nie snaaks is nie* (Rood, of waarom pesten niet grappig is), vertaald in het Afrikaans door Amelia de Vaal (Protea Boekhuis, Pretoria)
- > Jan De Leeuw *Babel* (Babel), vertaald in het Albanees door Mimoza Dino (Dituria Publishing House, Tirana)
- > Jan De Leeuw *Babeli* (Babel), vertaald in het Duits door Rolf Erdorf (Freies Geistesleben, Stuttgart)
- > Marian de Smet *Viaje sin destino* (Rotmoevie), vertaald in het Spaans door Marcela Cazau (Penguin Random House, Mexico)
- > Bart Moeyaert *Mangia La Foglia* (Mansoor), vertaald in het Italiaans door Laura Pignatti (Sinnos, Rome)
- > Michaël Olbrechts *44 après Ronny* (Vierenveertig na Ronny), vertaald in het Frans door Monique Nagielkopf (Editions Glénat, Grenoble)
- > Jaap Robben & Benjamin Leroy *Super P* (Plasman), vertaald in het Italiaans door Laura Pignatti (Sinnos, Rome)
- > Kaatje Vermeire & Leen van den Berg *Fil'in Sorusu* (De vraag van olifant), vertaald in het Turks door Nursen Kaya (Kültür Sanat Yayınları, Istanbul)
- > Guido Van Genechten (Klein wit visje), vertaald in het Hindi door Avanti Devasthale (A&A books, Gurgaon)

Geïllustreerde boeken

- > Annemie Berebrouckx (Berre & Fleur), vertaald in het Hindi door Avanti Devasthale (A&A Books, Haryana)
- > Stefan Boonen & Melvin *Het Vogter Bedste* (Hier waakt oma), vertaald in het Deens door Jacob Wisby (Forlaens, Kopenhagen)
- > Stefan Boonen & Melvin *Mammot* (Mammoet), vertaald in het Duits door Verena Kiefer (Arena Verlag, Würzburg)
- > Pieter Gaudesaboos *Terra in vista!* (Land in zicht), vertaald in het Italiaans door Laura Pignatti (Sinnos, Rome)
- > Pieter Gaudesaboos (Wat zit er in die kist?), vertaald in het Hindi door Avanti Devasthale (A&A books, Gurgaon)
- > Peter Goes *Les Labyrinthes de Finn* (Feest voor Finn), vertaald in het Frans door Roland Lousberg (Editions Milan, Toulouse)
- > Peter Goes (Feest voor Finn), vertaald in het Koreaans door Myong-suk Chi (Bookstory, Gyeonggi-Do)
- > Peter Goes *Rivers* (Rivieren), vertaald in het Engels door Bill Nagelkerke (Gecko Press, Wellington)
- > Peter Goes *Ríos* (Rivieren), vertaald in het Spaans door Marta Arguilé (Maeva Young, Madrid)
- > Peter Goes *Reky* (Rivieren), vertaald in het Tsjechisch door Veronika ter Harmsel Havliková (Kniha Zlin, Zlin)
- > Peter Goes *Tydlyn* (Tijdlijn), vertaald in het Afrikaans door Zandra Bezuidenhout (Protea Boekhuis, Protea)
- > Peter Goes *Cesta Casom* (Tijdlijn), vertaald in het Slovaaks door Marta Blaskova Manakova (Artforum, Bratislava)
- > Peter Goes (Tijdlijn), vertaald in het Bulgaars door Aneta Dantcheva (Timelines Store Publishing House Ltd, Montana)
- > Peter Goes (Tijdlijn) vertaald in het Grieks door Margarita Bonatsou (Patakis, Athene)
- > Birgitte Minne & An Candaele (Rosalie is jarig), vertaald in het Hindi door Avanti Devasthale (A&A books, Gurgaon)
- > Bart Moeyaert & Gerda Dendooven *L'oise et son frère* (De gans en zijn broer), vertaald in het Frans door Daniel Cunin (Editions La Joie de Lire, Genève)
- > Eva Mouton & Kathleen Vereecken *Mani sauc Jans, un es neesmu nekas ipass* (Ik heet Jan en ik ben niets bijzonders), vertaald in het Lets door Martins Erminass (Madris Publishing House, Riga)
- > Siska Goeminne & Alain Verster *Je te vois, et toi?* (Ik zie jou, zie jij mij?), vertaald in het Frans door Marie Hooghe (Editions Versant Sud, Brussel)
- > Mathilda Masters & Louize Perdieu *321 superschlau Dinge die du unbedingt wissen musst* (321 superslimme dingen die je moet weten voor je 13 wordt), vertaald in het Duits door Stefanie Ochel (Carl Hanser Verlag, München)
- > Dimitri Leue & Sabien Clement (Boom-boom), vertaald in het Koreaans door Jin Young Cho (Jiyangsa)
- > Bart Rossel & Medy Oberendorff *Die wunderbare Welt der Insekten* (Het wonderlijke insectenboek), vertaald in het Duits door Eva Schweikart (Gerstenberg, Hildesheim)
- > Tom Schamp *L'Imagier le plus fou du monde* (Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld), vertaald in het Frans door Carole Speroni (Editions Milan, Toulouse)

- > Tom Schamp (Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld), vertaald in het Russisch door Nadezhda Kray (Eksmo, Moskou)
- > Leo Timmers *A garagem do Gus* (Garage Gust), vertaald in het Portugees door Arie Pos (Harper Collins Ibérica)
- > Leo Timmers *Dikkat calisma var!* (Busy builders/En dat doen we dus, uit het Engels), vertaald in het Turks door Cigdem Kaplangi (Marsik Yayincilik, Istanbul)
- > Leo Timmers *Ein Haus für Harry* (Een huis voor Harry), vertaald in het Duits door Rolf Erdorf (Aracari Verlag AG, Zürich)
- > Leo Timmers *El garaje de Gus* (Garage Gust), vertaald in het Spaans door Marta Arguilé (HarperCollins Ibérica, Madrid)
- > Leo Timmers *El garatge d'en Gus* (Garage Gust), vertaald in het Catalaabs door MArta Arguilé (HarperCollins Ibérica, Madrid)
- > Leo Timmers *Una casa per a en Tom* (Een huis voor Harry), vertaald in het Catalaans door Maria Rosich Andreu (Animallibres, Barcelona)
- > Leo Timmers *Una casa para Tom* (Een huis voor Harry), vertaald in het Spaans door Maria Rosich Andreu (Algar Editorial, Alzira)
- > Leo Timmers *Was Herr René so alles malt* (Meneer René), vertaald in het Duits door Rolf Erdorf (Schalzeit Verlag, Berlin)
- > Sylvia Vanden Heede *Lapinas ir Zuike I* (Vos en Haas), vertaald in het Litouws door Birute Aviziniene (Alma Littera, Vilnius)
- > Sylvia Vanden Heede *Lapinas ir Zuike II* (Tot kijk, Vos en Haas), vertaald in het Litouws door Birute Aviziniene (Alma Littera, Vilnius)
- > Edward Van De Vendel & Anton Van Herbruggen *Olmayan Bir Köpegin Hikâyesi* (Het hondje dat Nino niet had), vertaald in het Turks door Nursen Kaya (Kültür Sanat Yayinlari, Istanbul)
- > Edward Van De Vendel & Anton Van Herbruggen (Het hondje dat Nino niet had), vertaald in het Macedonisch door Eli Pujovska (Ars Lamina, Skopje)
- > Klaas Verplancke *Magritte' in Elmasi* (Magritte's Apple/De appel van Magritte), vertaald in het Turks door Gül Özlen (MoMa/Marsik Kitap, Istanbul)

Proza

- > Cyriel Buysse (Tantes), vertaald in het Arabisch door Bassant Mohamed (Sefsafa Publishing House, Gizeh)
- > Johan Daisne *Bir Gece... Bir Tren* (De trein der traagheid), vertaald in het Turks door Gulseren Özlen (Alef Yayınevi, Istanbul)
- > Saskia De Coster *Heroj* (Held), vertaald in het Bosnisch door Maja Weikert (Buybooks, Sarajevo)
- > Fikry El Azzouzi *Nosotros en la Noche* (Drarrie in de nacht), vertaald in het Spaans door Micaela van Muylem (Clase Turista)
- > Willem Elsschot (Kaas), vertaald in het Arabisch door Ahmed Ali (Sphinx Agency, Cairo)
- > Stefan Hertmans *Le coeur converti* (De bekeerlinge), vertaald in het Frans door Isabelle Rosselin (Editions Gallimard, Parijs)
- > Stefan Hertmans *Głosniej niz snieg* (Harder dan sneeuw), vertaald in het Pools door Alicja Oczko (Marginesy, Warschau)
- > Stefan Hertmans *Nawrócona* (De bekeerlinge), vertaald in het Pools door Alicja Oczko (Marginesy, Warschau)
- > Stefan Hertmans (Oorlog en terpentijn), vertaald in het Macedonisch door Elizabeta Bozinovska (Antalog, Skopje)

- > Stefan Hertmans *Guerra e Terebintina* (Oorlog en terpentijn), vertaald in het Portugees door Arie Pos (Publicações Dom Quixote, Alfragide)
- > Stefan Hertmans *Guerra y trementina* (Oorlog en terpentijn), vertaald in het Spaans door Gonzalo Fernandez Gomez (Editorial Anagrama, Barcelona)
- > Jolien Janzing *Audrey et Anne* (Audrey & Anne), vertaald uit het Frans door Brigitte Zwerver-Berret & Yvonne Pétrequin (Éditions de l'Archipel, Parijs)
- > Hubert Lampo (Vijf verhalen), vertaald in het Roemeens door Mircea Bucurescu (Dune Publishing House, Boekarest)
- > Hubert Lampo *The Coming of Joachim Stiller* (De komst van Joachim Stiller), vertaald in het Engels door Paul Vincent (Valancourt Books, Richmond)
- > Rachida Lamrabet (Ametis, de slaper & fragment uit: De man die niet begraven wilde worden), vertaald in het Kroatisch door Ana Brnardic Oproiu (Hrvatsko Drustvo Pisaca, Zagreb)
- > Griet Op De Beeck *Komm her und lass dich küssen* (Kom hier dat ik u kus), vertaald in het Duits door Isabel Hessel (BTB Verlag, München)
- > Griet Op De Beeck *Dodi da te poljubim* (Kom hier dat ik u kus), vertaald in het Bosnisch door Goran Saric (Buybooks, Sarajevo)
- > Jeroen Olyslaegers *Voluntad* (Wil), vertaald in het Spaans door Marta Arguilé Bernal (Seix Barral, Barcelona)
- > Jeroen Olyslaegers *Voluntat* (Wil), vertaald in het Catalaans door Maria Rossich (Ara Libres, Barcelona)
- > Jeroen Olyslaegers *Trouble* (Wil), vertaald in het Frans door Françoise Antoine (Éditions Stock)
- > Jeroen Olyslaegers *Weil der Mensch erbärmlich ist* (Wil), vertaald in het Duits door Isabel Hessel & Gregor Seferens (Dumont Buchverlag, Keulen)
- > Jeroen Olyslaegers *Wil* (Wil), vertaald in het Italiaans door David Santoro (Edizioni e/o, Rome)
- > Griet Op De Beeck *Aksciau nei devintam danguj* (Vele hemels boven de zevende), vertaald in het Litouws door Jolita Urnikyte (Alma Littera, Vilnius)
- > Jonathan Robijn *Kongo Blues* (Congo Blues), vertaald uit het Duits door Jan-Frederik Bandel (Edition Nautilus, Hamburg)
- > Lize Spit *Débâcle* (Het smelt), vertaald in het Frans door Emanuelle Tardiff (Actes Sud, Arles)
- > Lize Spit *Det Smelter* (Het Smelt), vertaald in het Deens door Aino Roscher (Rosinante, Kopenhagen)
- > Lize Spit *Szpadel* (Het Smelt), vertaald in het Pools door Lukasz Zebrowski (Wydawnictwo Marginesy, Warschau)
- > Peter Terrin *Der Wachmann* (De bewaker), vertaald in het Duits door Rainer Kersten (Liebeskind, München)
- > Peter Terrin *Montecarlo* (Montecarlo) vertaald in het Spaans door Maria Rosich (Rayo Verde, Barcelona)
- > Peter Terrin *Montecarlo* (Montecarlo) vertaald in het Catalaans door Maria Rosich (Raig Verd, Barcelona)
- > Karel Van de Woestijne *The Dying Peasant* (De boer die sterft), vertaald in het Engels door Paul Vincent (Snuggly Books, Londen)
- > Bob Van Laerhoven (Terug naar Hiroshima), vertaald in het Engels door Brian Doyle (Crime Wave Press, Hongkong)

- > Christophe Van Gerrewey *Al corriente* (Op de hoogte), vertaald in het Spaans door Julio Grande Morales (Alianza Editorial, Madrid)
- > Christophe Van Gerrewey (Op de hoogte), vertaald in het Oekraïens door Natalie Karpenko (Calvaria Publishing House, Lviv)
- > Christophe Van Gerrewey (Op de hoogte), vertaald in het Sloveens door Mateja Seliškar Kenda (Sodobnost International, Ljubljana)
- > Paul van Ostaijen (De trust der Vaderlandsliefde en andere grotesken), vertaald in het Arabisch door Mona Sadek (Sefsafa Publishing House, Caïro)
- > Paul van Ostaijen *Claire, Camembert, le Général et autres grotesques* (De trust der Vaderlandsliefde en andere grotesken), vertaald in het Frans door Jan H. Mysjkin & Pierre Gallissaires (Edition Samsa, Brussel)
- > Paul van Ostaijen *Le trust du patriotisme et autres grotesques* (De trust der Vaderlandsliefde en andere grotesken), vertaald in het Frans door Jan H. Mysjkin en Pierre Gallissaires (Edition Samsa, Brussel)
- > Paul van Ostaijen (Verzameld werk, Proza I), vertaald in het Amhaars door Asnake Tsegaw (Hohe Publisher, Addis Abeba)
- > Annelies Verbeke *DreiBig Tage* (Dertig dagen), vertaald in het Duits door Andreas Gressmann (Residenz Verlag, Sankt Pölten)
- > Dimitri Verhulst (Problemski Hotel), vertaald in het Arabisch door Reem Dawood (Al-Arabi Publishing & Distribution, Cairo)
- > Dimitri Verhulst (De laatkomer), vertaald in het Arabisch door Mohammed Osman Khalifa (Al-Arabi Publishing, Caïro)
- > Dimitri Verhulst *Die helaasheid van die dinge* (De helaasheid der dingen), vertaald in het Afrikaans door Daniel Hugo (Protea Boekhuis, Pretoria)
- > Maya Wuytack *Nothing Chronic Except Love* (Ontbreekbaarheid), vertaald in het Engels door Judith Wilkinson (WA Poets inc., Carramar)

Non-fictie

- > Geert Buelens *Evropski pesnici i prvi svetski rat* (Europa, Europa! Over de dichters van de Grote Oorlog), vertaald in het Servisch uit het Engels door Jelena Stakic (Karpos Books, Loznica)
- > Jan Caeyers (Beethoven. Een biografie), vertaald in het Koreaans door Hong Eun Jung (Ghil Publisher, Seoul)
- > Paul De Grauwe *The Limits of the Market* (De limieten van de markt), vertaald in het Engels door Anna Asbury (Oxford University Press, Oxford)
- > Chris De Stoop *Ceci est ma ferme* (Dit is mijn hof), vertaald in het Frans door Micheline Goche (Christian Bourgois Editeur, Parijs)
- > Johan Ickx *Diplomazia Segreta in Vaticano 1914-195* (De oorlog en het Vaticaan. Geheim verzet na de brand van Leuven in 1914), vertaald in het Italiaans door Cecilia Tavanti (Edizioni Cantagalli, Siena)
- > Bart Somers *Zusammen Leben* (Samen leven), vertaald in het Duits door Gerd Busse (C.H. Beck, München)
- > David Van Reybrouck (Tegen verkiezingen), vertaald in het Arabisch door Mohammed Osman Khalifa (Al-Arabi Publishing, Caïro)
- > Guy Verhofstadt *Paskutinis Europos sansas* (De ziekte van Europa), vertaald in het Litouws door Saulė Rygertaitė (Tyto alba, Vilnius)

Poëzie

- > Maarten Inghels *Trgovina emocionalnim dobrima* (De handel in emotionele goederen), vertaald in het Kroatisch door Romana Percinec (Sandorf Publishing, Zagreb)
- > Maarten Inghels, Jan Aelberts, Bernard Dewulf, Andy Fierens, Joke van Leeuwen, Max Temmerman, Peter Theunynck, Lies Van Gasse & Stijn Vrancken *The Lonely Funeral* (De eenzame uitvaart), vertaald in het Engels door Jonathan Reeder (Arc Publications, Lancs)
- > Roland Jooris *Sculptures* (Sculpturen), vertaald in het Frans door Katelijne De Vuyst (Tétras Lyre, Luik)
- > Leonard Nolens *Den som föds är såld* (Manieren van leven), vertaald in het Zweeds door Lasse Söderberg (Tranan, Stockholm)
- > Ruth Lasters *Lichtmesser* (Lichtmeters), vertaald in het Duits door Stefan Wieczorek (Parasitenpresse, Keulen)
- > Paul Snoek (Verzamelde gedichten), vertaald in het Spaans door Antonio Cruz Romero (Ravenswood Books Editorial, Almeria)
- > Erik Spinoy *Chambre sourde* (Dode kamer), vertaald in het Frans door Bart Vonck, Daniëlle Losman, Katelijne De Vuyst & Pierre Geron (Tétras Lyre, Luik)
- > Charlotte Van den Broeck *Cameleon* (Kameleon), vertaald in het Spaans door Ronald Brouwer (De Conatus, Madrid)
- > Michaël Vandebril *New Romantics* (New Romantics), vertaald in het Roemeens door Diona Ioanid & Jan H. Myskin (Editura ARC, Chisinău)
- > Stefaan van den Brecht *Elogios y Elegías* (Van O en Wee. Bloemlezing uit het poëziewerk van Stefaan van den Brecht), vertaald door Etienne van den Brecht, Stefaan van den Brecht & Marco Antonio Campos (Universo Literario S.C., Mexico-Stad)
- > Lies Van Gasse *Révolution* (Wenteling), vertaald in het Frans door Kim Andringa (Tétras Lyre, Luik)
- > Miriam Van hee (Selectie gedichten), vertaald in het Bulgaars door Boriana Ivanova Katzarska (DA Poetry, Sofia)
- > Paul Van Ostaijen *Le signal* (Het sienjaal), vertaald in het Frans door Jan H. Myskin & Pierre Gallissaires (Casa de Editura Max Blecher, Bistrita)
- > Paul Van Ostaijen *Semnalul* (Het sienjaal), vertaald in het Roemeens door Jan H. Myskin & Doina Ioanid (Casa de Editura Max Blecher, Bistrita)

Het boekenvak in 2018 – trends en evoluties

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) werkt graag, veel en goed samen met sterke partners in het boeken- en letterenveld en over beleidsdomeinen heen. Het bevindt zich dan ook in een goede positie om de trends en evoluties in het boekenvak van het afgelopen jaar te schetsen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van data verzameld door onderzoeksbureau Growth for Knowledge op vraag van de GAU (Groep Algemene Uitgevers).

Opnieuw negatieve omzetontwikkeling

De afzet van het boekenvak noteert voor 2018 met 13,8 miljoen verkochte exemplaren opnieuw een terugval met 2,9% ten opzichte van 2017. Als je dat vervolgens bekijkt in het licht van de financiële waarde van de verkochte boeken in 2018 (€ 188.200.000) dan bedraagt de daling slechts 0,2%. In Wallonië is de financiële omzetzaling groter: daar gaat het om een daling met 5,7%.

Het meest succesvolle boek in Vlaanderen in 2018 is opnieuw een kookboek. Nadat Pascal Naessens vorig jaar de duimen moest leggen voor Sandra Bekkari, staat ze nu terug op de eerste plaats met *Nog eenvoudiger met 4 ingrediënten*. Op plaats 4 en 5 staan *De Kiekeboes* met albums 150 en 151. De eerste informatieve non-fictietitel staat pas op nummer 7 (*Sapiens* van Yuval Noah Harari) en de eerste echt literaire titel pas op nummer 17 (*De Acht Bergen* van Paolo Cognetti). Literaire romans van eigen bodem komen dit jaar niet eens in de top 20 voor.

Sommige genres stijgen, andere dalen

De meest opvallende groei situeert zich net als vorig jaar bij de informatieve non-fictieboeken, die er ruim 1,6% op vooruitgaan. Ook bij fictie is er een lichte stijging met ongeveer 0,4%. Een opvallende trendbreuk met het verleden is de negatieve omzetontwikkeling voor strips (0,5%) en voor kinder- en jeugdboeken (0,9%). Volgens een aantal grotere spelers uit het boekenvak zou de gereguleerde boekenprijs een negatieve impact hebben, met name bij de grootdistributie.

Omzetkanalen: online verkoop blijft stijgen

Het e-boek blijft qua verkoop nog steeds hangen rond de 4% en gaat er nauwelijks op vooruit. Dat staat in schril contrast met de verkoop van papieren boeken via digitale kanalen. De globale verkoop via internetwinkels (bijv. bol.com) of webshops van bestaande winkelketens (bijv. Standaard Boekhandel) blijft stijgen. In vergelijking met 2017 zien we een toename met maar liefst 13%. Zo haalt de onlineverkoop een marktaandeel van 23,3%. Anders gezegd: bijna één op de vier boeken wordt vandaag in Vlaanderen online verkocht.

Alleen de onafhankelijke boekhandel kan met 0,2% groei een toename van marktaandeel voorleggen, maar het totale marktaandeel van de onafhankelijke boekhandel blijft met 4,2% sowieso erg bescheiden. De boekhandelketens verliezen ruim 1,6% en zakken voor het eerst onder de 60%. Ook bij de grootdistributie is er een flinke daling (1,1%). Alleen de entertainmentspecialisten kunnen de schade enigszins beperken met een daling van slechts 0,6%.

Gereguleerde boekenprijs

Op 1 juli 2017 werd in Vlaanderen de gereguleerde boekenprijs ingevoerd. Voor grote conclusies over de effecten van deze vorm van marktregulering is het nog te vroeg; vermoedelijk zullen we pas binnen enkele jaren de eerste conclusies kunnen trekken en inschatten of de doelstellingen van dit instrument ook echt het gewenste resultaat opleveren. Toch merken we bij een aantal uitgevers grote twijfels over de zin en toepassing ervan. Ze verwijzen daarbij naar de duidelijke daling van de verkoopcijfers van strips en non-fictie vrije tijd, twee genres die het bij uitstek goed doen als impulsaankopen in de grootdistributie. Anderzijds is de daling in het globale financiële marktcijfer (-0,2%) zo gering dat onmogelijk vastgesteld kan worden of er al dan niet een oorzakelijk verband is. Wellicht speelt ook het algemene consumentengedrag een belangrijke rol: bij uitgavenpatronen voor bijvoorbeeld voeding en kleding worden immers veel grotere negatieve schommelingen vastgesteld. Daarnaast zet ook het groeiende aantal internetverkoop een negatieve druk op de inkomsten – zeker na de initiële sperperiode van 6 maanden, waarna geen maximale korting meer geldig is.

BIJLAGE 4

Afschrijvingstabel investeringen 2018

31/12/18		36.369,96	AW	RA	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2026
Hardware														
Drive IT	170,87		1.537,82	1.339,96	170,87									
Drive IT	286,73		2.064,47	1.777,74	286,73									
AXI CM server	975,69		7.024,96	6.049,26	975,69									
Drive IT	819,92		5.903,41	5.083,49	819,92									
Drive IT	684,87		4.931,09	4.246,22	684,87									
Drive IT	623,64		1.870,93	1.195,31	623,64	51,97								
Drive IT	1.044,67		3.134,00	1.392,89	1.044,67	696,44								
Drive IT	5.630,69		16.892,07	2.815,35	5.630,69	5.630,69	2.815,35							
Drive IT	953,48		2.860,44	238,37	953,48	953,48	715,11							
Drive IT	1.830,00		16.470,00		1.830,00	5.490,00	5.490,00	3.660,00						
AXI server	466,06		8.389,06		466,06	2.796,35	2.796,35	2.330,29						
		13.486,62												
Software														
Wieni Flanders Literature	3.565,47		10.696,40	6.833,81	3.565,47	297,12								
Dog & Pony	4.416,50		13.249,50	8.464,96	4.416,50	368,04								
Dog & Pony	2.208,25		6.624,75	4.232,48	2.208,25	184,02								
Wieni Flanders Literature	3.565,47		10.696,40	3.268,34	3.565,47	3.565,47	297,12							
Wieni Flanders Literature	3.565,47		10.696,40	3.268,34	3.565,47	3.565,47	297,12							
Wieni Flanders Literature	628,53		2.057,00		628,53	685,67	685,67	291,67						
Dog & Pony	208,33		1.500,00		208,33	500,00	500,00	291,67	0,00					
		18.158,02												
Meubilair														
Bulo	64,78				64,78	0,00								
Bulo	17,59				17,59	0,00								
Bulo	14,27				14,27	0,00								
Bulo	42,18				42,18	0,00								
Bulo	38,02				38,02	0,00								
Bulo	40,30				40,30	0,00								
Bulo	180,05		1.800,48	870,24	180,05	180,05	180,05	180,05	180,05	29,99				
Bulo	390,88		3.908,78	1.710,10	390,88	390,88	390,88	390,88	390,88	244,28				
Bulo	107,45		1.074,48	465,62	107,45	107,45	107,45	107,45	107,45	71,61				
Bulo	437,17		4.371,73	1.475,45	437,17	437,17	437,17	437,17	437,17	437,17	273,23			
Bulo	368,81		3.688,08	645,42	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	92,20	92,20
		1.701,50												
MVA gebouw														
Decorazione	1.043,73				1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73
Studio Dedoncker	138,65				138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65
Tony Mertens	1.819,84				1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84
Zeno	21,60				21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60
		3.023,82												
					36.369,96	29.292,90	18.104,90	11.081,82	4.508,18	4.175,68	3.665,86	3.392,63	3.116,02	3.116,02

BIJLAGE 5

Resultatenrekening

KOSTEN		31/12/18	31/12/17
31 II.	BEDRIJFSKOSTEN	7.719.074,72	6.483.767,19
31 II.B	DIENSTEN EN DIVERSEN	61	511.825,81
	Verzekeringen	863,19	820,47
	Jaarverslag	5.084,98	4.521,22
	Algemene publicaties	235,79	0,00
	Nieuwjaarsreceptie	15.477,20	10.438,05
	Reis- en verblijfskosten	12.971,67	12.304,56
	Kantoomaterialen	4.278,53	5.463,93
	Catering interne vergaderingen	8.304,03	8.463,93
	Huur vergaderruimte	84,20	814,20
	Externe zakenlunch	3.255,30	2.351,39
	Post- en koerierdiensten	10.052,22	14.433,62
	Telefooncentrale	5.255,82	5.184,68
	(Mobiele) telefonie	8.198,41	7.250,49
	Internetverbindingen	1.060,23	1.145,14
	Werkingskosten website, hosting	2.113,50	2.022,55
	Ontwikkelingskosten buitenlandwebsite	0,00	2.370,09
	Uitbestede taken communicatie	1.147,00	0,00
	Werkingskosten website AuteursLezingen	14.956,51	13.414,36
	Werkingskosten buitenlandwebsite	-431,12	3.740,74
	Erelonen, honoraria	0,00	804,20
	Presentiegelden bestuur en commissies	105.729,75	110.299,40
	Audit boekhouding	7.772,79	6.988,96
	Beheerskosten sociaal secretariaat	13.472,03	12.691,43
	Sociaal secretariaat preventie/medisch toezicht	1.556,19	2.064,50
	Logo, huisstijl	9.056,77	4.840,30
	Documentatie	1.854,70	2.187,35
	Relatie- en representatiekosten	5.448,81	4.769,84
	Terugbetaling eigen kosten werkgever	8.410,00	7.900,00
	Energiekosten	6.011,73	7.331,29
	Onderhoud en herstellingen	14.946,37	16.493,79
	Onderhoud computers	16.738,37	13.560,25
	Licenties software	22.825,43	14.126,58
	Onderhoud copier	1.909,93	2.193,86
	Onderhoud databank	19.827,06	23.011,78
	Huur AXI server	7.826,28	7.652,04
	Verhuizing	121.113,09	16.155,03
	Huishuur	54.419,05	49.919,16
C.31 II. C	BEZOLDIGINGEN, SOC.LASTEN, PENSIOENEN	62	1.094.987,36
	Bezoldiging bedienden	673.926,48	635.241,77
	Vakantiegeld bedienden	53.421,89	63.747,67
	Eindejaarspremie bedienden	56.693,54	50.377,52
	Contractbreukvergoeding bedienden	4.939,16	0,00
	Werkgeversbijdragen RSZ bedienden	195.923,19	191.152,90
	Andere personeelskosten	2.808,51	1.877,01
	Maaltijdcheques	23.584,53	22.464,58
	Woon-werkverkeer	24.375,28	22.124,54
	Groepsverzekering	48.485,63	46.570,28

	Verzekering arbeidsongeschiktheid		0,00	713,64
	Opleiding personeel		2.560,38	5.574,46
	Provisie vakantiegeld		117.533,30	109.264,53
	Terugname vakantiegeld		-109.264,53	-117.815,14
31 II. D.	AFSCHRIJVINGEN OP OPRICHT.,VASTE ACTIVA	630	36.369,95	38.069,80
	Afschrijvingen		36.369,95	38.069,80
31 II. G	ANDERE BEDRIJFSKOSTEN	640	6.075.891,60	5.016.674,45
	Werkbeurzen auteurs		731.536,80	734.942,55
	Werkbeurzen non-fictie		161.200,00	144.200,00
	Stimuleringsbeurzen auteurs		46.000,00	29.000,00
	Biografieën		0,00	20.000,00
	Communicatie auteurslezingen		629,14	2.742,50
	Subsidie auteurslezingen		282.450,00	267.200,00
	Bijdrage organisator auteurslezingen		473.114,73	415.665,49
	Vervoerskosten auteurslezingen		63.005,64	54.940,61
	Andere kosten auteurslezingen		920,24	1.157,40
	Auteurslezingen: projecten		17.471,76	10.400,00
	Scholenproject Boekenbeurs		10.336,39	9.324,08
	Projectbeurzen vertalers		133.350,00	64.685,00
	Stimuleringsubsidies vertalers		7.000,00	10.500,00
	Externe beoordelaars binnenland		5.300,00	6.400,99
	Productiesubsidies binnenland		57.083,00	42.413,00
	Doelgroepgerichte literaire publicaties		17.980,00	29.900,00
	Literaire Manifestaties		111.135,00	81.490,00
	Literaire Organisaties		1.240.000,00	1.095.000,00
	Projecten Leesbevordering/participatie		249.100,00	101.900,00
	Iedereen Leest		1.207.650,00	937.650,00
	Auteursgenootschappen		17.050,00	5.250,00
	Tijdschriftensubsidies		223.385,00	236.125,00
	Tijdschriften projecten		13.000,00	13.000,00
	Steunaankopen tijdschriften		0,00	421,00
	Werkbeurzen stripauteurs		134.944,96	145.600,00
	Mentoraten stripauteurs		0,00	1.800,00
	Vertaaldagen		5.410,60	5.676,60
	Expertisecentrum Literair Vertalen (binnenland)		15.000,00	7.500,00
	Vertalersvakschool		10.000,00	0,00
	BoekenOverleg		171,32	3.834,52
	Staat van het Boek		0,00	1.050,00
	Impulssubsidies literaire initiatieven		44.250,00	0,00
	Deskundigheidsbevordering projecten		2.820,00	4.853,90
	Samenwerking CANON Cultuurcel		10.822,48	0,00
	Literaire prijzen		37.500,00	0,00
	Vlaamse Auteursvereniging (VAV)		42.000,00	42.000,00
	Taalunie Toneelschrijfprijs		20.230,99	0,00
	Poëziepromotie		0,00	14.786,40
	Interculturaliteit		19.871,93	2.567,95
	Armoedebestrijding		2.600,00	1.700,00
	Subsidies grensverkeer Vlaanderen-Nederland		64.350,00	0,00
	Uitzonderlijke projecten		500,00	35.700,00
	Dynamische canon		22.700,00	13.500,00
	Onderzoek literair middenveld		6.459,80	0,00
	Translation grant		171.841,50	158.024,00
	Grant for illustrated books		68.564,00	59.285,00
	Poetry grant		69.273,18	29.389,50
	Travel grant		19.648,38	18.141,37

	Auteurspromotie		4.446,24	4.390,75
	Residentiewerking buitenland		117,00	1.312,59
	Externe beoordelaars buitenland		7.121,50	7.064,41
	Aankoop documentatie buitenland		82,12	123,58
	Arts Flanders		0,00	2.000,00
	Auteursfiches buitenland		301,16	821,00
	Fragmentvertalingen buitenland		7.972,53	7.088,58
	Website buitenland		3.400,88	11.822,92
	Phares du Nord		3.097,30	0,00
	Vondel		4.006,79	0,00
	Stripfestival Angoulême		0,00	1.589,39
	Bologna Book Fair		8.577,72	12.109,48
	Frankfurter Buchmesse		19.145,90	14.479,73
	London Book Fair		3.981,33	5.480,83
	Prospectie en andere internationale vakbeurzen		4.794,23	5.472,05
	Huur, vaste kosten Vertalershuis		26.669,77	17.351,49
	Overhead, ICT, documentatie Vertalershuis		3.084,02	11.711,25
	Vergoeding vertalers Vertalershuis		20.412,50	20.891,25
	Frankfurt Gastland (opvolging)		65.170,47	30.625,00
	ENLIT		0,00	131,60
	Projectsubsidie fragmentvertalingen		0,00	12.150,00
	Poetry International Web		780,40	2.083,20
	Lyriekline		297,88	639,41
	Project High Impact		1.407,16	0,00
	Les Phares du Nord (focus op Frankrijk)		74.768,38	5.959,17
	Expertisecentrum Literair Vertalen buitenland		0,00	7.500,00
	Foire du livre de Bruxelles		21.961,58	0,00
	Publishers Tour Proza		0,00	15.249,73
	Publishers Tour Poëzie		7.830,88	0,00
	Publishers Tour Kinder- en Jeugdliteratuur		22.716,90	7.371,78
	Publishers Tour Non-Fictie		0,00	8.405,76
	Bezoekersprogramma Theater		5.371,95	0,00
	Pool beoordelaars boeken promotie buitenland		2.280,00	840,00
	Werkingskosten buitenland		1.590,70	2.825,23
	Over te dragen ssubsidieregelingen		-83.152,53	-60.532,59
31 V.	FINANCIËLE KOSTEN		68,46	248,26
31 V. C.	ANDERE FINANCIËLE KOSTEN		68,46	248,26
	Betalingsverschillen		0,46	0,02
	betalingverschillen neg		0,00	1,69
	Bankkosten		68,00	246,55
	TOTAAL KOSTEN		7.719.143,18	6.484.015,45
	OPBRENGSTEN		31/12/18	31/12/17
41 I.	BEDRIJFSOPBRENGSTEN		7.414.847,36	6.500.046,24
41 I.B.	WIJZIGING IN VOORRAAD GOEDEREN ENZ.	71	4.548,01	0,00
	Terug restaurantkosten		228,00	0,00
	Terug Letterenhuis		4.320,01	0,00
41 I. E	ANDERE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	74	767.299,35	544.046,24
	Terug biografiebeurs		3.485,00	20.000,00
	Terug subsidie auteurslezingen		500,00	100,00
	Terug bijdrage organisator auteurslezing		472.695,93	416.227,49
	Terug vervoerskosten auteurslezingen		63.125,20	54.914,41
	Terug andere kosten auteurslezingen		926,14	1.161,60
	Terug auteurslezingen projecten		15.083,24	0,00
	Terug projectbeurzen vertalers		1.100,00	0,00

	Terug productiesubsidies binnenland		1.175,00	463,81
	Terug doelgroepgerichte literaire publicaties		340,00	0,00
	Terug literaire manifestaties		0,00	570,00
	Terug projecten leesbevordering		1.335,00	7.637,96
	Terug auteursgenootschappen		0,00	75,00
	Terug tijdschriften		0,00	2.500,00
	Terug Vertaaldagen		952,40	0,00
	Terug BoekenOverleg		2.925,00	3.375,00
	Terug deskundigheidsbevordering		0,00	1.000,00
	Terug literaire prijzen		7.500,00	0,00
	Terug Toneelschrijfprijs		10.000,00	0,00
	Terug poeziepromotie		423,26	0,00
	Terug internationale conferentie		6.492,96	0,00
	Terug dynamische canon		2.700,00	1.965,00
	Terug translation grant		18.247,00	6.010,00
	Terug productiesubsidies buitenland		700,00	0,00
	Terug grant illustrated books		6.217,75	2.087,35
	Terug poetry grant		2.072,00	11.575,00
	Terug travel grant		1.080,14	992,33
	Terug fragmentvertalingen buitenland		1.455,20	618,22
	Terug stripfestival Angoulême		753,85	1.712,60
	Terug Bologna Book Fair		0,00	2.234,10
	Terug Vertalershuis		10.000,00	0,00
	Terug projectsubsidie fragmentvertalingen		150,00	750,00
	Terug project High Impact		384,05	0,00
	Foire du livre de Bruxelles		39.105,05	0,00
	Terug Publishers Tours		10.366,25	353,77
	Terug bezoekersprogramma theater		351,00	0,00
	F16 terug Vertalingen Duits		0,00	395,00
	Andere operationele opbrengsten		85.657,93	7.327,60
41 I. D.	INKOMEN EN KAPITAALOVERDRACHTEN(DOTATIE)	73	6.643.000,00	5.956.000,00
	DOTATIE		6.584.000,00	5.951.000,00
	Andere werkingstoelage Vlaamse Overheid		59.000,00	0,00
	Toelage vzw Musea en Erfgoed Antwerpen	73	0,00	5.000,00
41 IV.	FINANCIËLE OPBRENGSTEN		29,40	9,98
41 IV. B	OPBRENGSTEN UIT VLOTTENDE ACTIVA	751	0,00	9,95
	Intrest borgtocht		0,00	9,95
41 IV. C.	ANDERE FINANCIËLE OPBRENGSTEN	752	29,40	0,03
	Betalingsverschillen		29,40	0,03
41. XI.	RESULTAATVERWERKING	79	62.862,82	545.794,06
	Overgedragen winst vorige boekjaren		9.051,89	9.051,89
	Onttrekking aan bestemde reserve		222.577,00	62.862,82
	TOTAAL OPBRENGSTEN		7.646.505,65	6.562.919,04
	RESULTAATVERWERKING 2018			
	TOTAAL OPBRENGSTEN		7.646.505,65	
	TOTAAL KOSTEN		7.719.143,18	
	TOTAAL		-72.637,53	

Single audit verslagen van de bedrijfsrevisor

**SINGLE AUDIT VERSLAG VAN DE COMMISSARIS
AAN DE RAAD VAN BESTUUR
VAN HET VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN VOI
GENERAAL VAN MERLENSTRAAT 30
2600 BERCHEM
OVER DE JAARREKENING
BETREFFENDE HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2018**

Dit verslag volgt op ons aan u gericht verslag de dato 19 april 2019 over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018. Het huidige verslag werd aangepast op basis van de aangepaste rapportering die ons pas ter beschikking werd gesteld na ondertekening van ons voorgaand verslag.

Overeenkomstig artikel 50, §1 van het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof ("het rekendecreet"), brengen wij u verslag uit in het kader van onze opdracht van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten en tevens de vereiste bijkomende vermeldingen. De jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten bevat de balans op 31 december 2018, en de resultatenrekening voor het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de raad van bestuur van het Vlaams Fonds voor de Letteren volgens de bepalingen van het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Rekenhof.

Verslag over de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten – oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018, opgesteld op grond van het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, met een balanstotaal van € 1.997.639 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een negatief saldo van het boekjaar van € 304.266. Gezien de onttrekking aan de bestemde fondsen ten belope van € 222.577 sluit de jaarrekening af met een negatief resultaat van € 72.638 en kan er derhalve geen toevoeging zijn aan de bestemde fondsen.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de jaarrekening conform rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, alsook voor het implementeren van de interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht voor

het opstellen van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle volgens de internationale controlestandaarden (ISA's), zoals deze in België werden aangenomen, uitgevoerd. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting hebben wij het aangepast karakter en de werking van de administratieve en boekhoudkundige organisatie, gericht op de productie van financiële rapportering in aanmerking genomen zonder een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit tot uitdrukking te brengen. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede het evalueren van de presentatie van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten als geheel.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de personen die aangesteld zijn door de entiteit de voor onze controle vereiste toelichtingen en informatie verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van het Vlaams Fonds voor de Letteren per 31 december 2018, alsook van diens resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan.

Bepalingen inzake financiële verslaggeving

Aangezien de jaarrekening werd opgesteld in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten en in het kader van de doelstellingen van dit referentiekader, is de jaarrekening niet geschikt voor andere doeleinden.

Verslag betreffende overige door wet - en regelgeving gestelde eisen

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het naleven van het oprichtingsdecreet en van de bepalingen uit het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, alsmede van de beheersovereenkomst, de statuten en van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding.

In het kader van onze opdracht, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende vermeldingen die niet van aard zijn om de draagwijdte van ons oordeel over de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten te wijzigen:

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met het rekendecreet en diens uitvoeringsbesluiten.
- Behoudens het niet respecteren van de wettelijke termijnen inzake rapportering dienen wij u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met het oprichtingsdecreet, de bepalingen uit het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, of van de statuten van de entiteit zijn gedaan of genomen.

Kortrijk, 2 mei 2019

Vandelanotte Bedrijfsrevisoren CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Nikolas Vandelanotte
Bedrijfsrevisor

**SINGLE AUDIT VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE RAAD VAN BESTUUR
VAN HET VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN VOI
GENERAAL VAN MERLENSTRAAT 30
2600 BERCHEM
INZAKE DE CONTROLE VOOR HET BOEKJAAR 2018 OP DE NALEVING VAN DE
BESLISSINGEN EN TOEKENNINGSVOORWAARDEN OPGELEGD DOOR DE REGULERENDE
OVERHEID BIJ DE UITVOERING VAN DE BEGROTING EN DE RAPPORTERING
DESBETREFFEND (art. 9§5 van het besluit single audit)**

Dit verslag volgt op ons aan u gericht verslag de dato 19 april 2019 over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018. Het huidige verslag werd aangepast op basis van de aangepaste rapportering die ons pas ter beschikking werd gesteld na ondertekening van ons voorgaand verslag.

Overeenkomstig artikel 9, §5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2012 betreffende controle en single audit, werd, bijkomend aan onze controle van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten waarover wij in het eerste deel van deze bundel verslag hebben uitgebracht, een controle gepland en uitgevoerd om een conclusie met redelijke mate van zekerheid te geven omtrent de naleving van de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgelegd door de regulerende overheid, bij de uitvoering van de begroting voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2018, en de rapportering betreffende de uitvoering van de begroting.

Naleving van de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgelegd door de regulerende overheid bij de uitvoering van de begroting en de rapportering desbetreffend

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het naleven van de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgelegd door de regulerende overheid verbonden aan de begroting

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting alsook voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving bij de uitvoering van de begroting en voor de rapportering desbetreffend.

De raad van bestuur is tevens verantwoordelijk voor het opstellen van Deel II Budgettaire rapportering van de rapporteringssjabloon Vlaamse Overheid, opgesteld ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Rekenhof en van de diensten van het Vlaams ministerie, bevoegd voor het financiële en budgettaire beleid, die belast zijn met de opmaak en consolidatie van de algemene rekeningen, overeenkomstig de richtlijnen uitgevaardigd door het Departement Financiën en Begroting.

Verantwoordelijkheid van de commissaris met betrekking tot de controle van de naleving van de relevante wet- en regelgeving bij de uitvoering van de begroting

Het is onze verantwoordelijkheid om een conclusie te geven op grond van onze beoordeling. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd volgens de *International Standard for Assurance Engagements 3000* (ISAE 3000). Deze standaard vereist dat wij deontologische voorschriften naleven alsook de beoordeling plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de uitvoering van de begroting en de rapportering desbetreffend, in alle van materieel belang zijnde opzichten, in overeenstemming is met de wet- en regelgeving hierop van toepassing. Deze standaard vereist tevens dat het kantoor ISQC1 toepast en derhalve beschikt over een systeem van interne kwaliteitsbewaking, inclusief geschreven procedures, procedures aangaande de compliance met ethische en professionele vereisten alsmede wettelijke en regelgevende vereisten.

Bij het uitvoeren van onze opdracht hebben wij de gehandeld in overeenstemming met de vereisten aangaande onafhankelijkheid en beroepsethiek zoals deze zijn opgenomen in de Belgische wetgeving en in de Code of Ethics zoals uitgegeven door de "International Ethics Standards Board for Accountants". Deze vereisten zijn gestoeld op de principes van integriteit, objectiviteit, professionele competenties, confidentialiteit en professioneel gedrag.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de overeenstemming.

De omvang van onze werkzaamheden bestond onder meer uit de volgende punten:

- Nagaan of de budgettaire items zoals wettelijk opgelegd alle en overeenstemmend werden opgenomen in de budgettaire rapportering;
- Nagaan of het formaat en de items van de "budgettaire rekening" overeenstemmen met die van het budget en omgekeerd;
- Nagaan of er geen budgetten werden overbesteed;
- Controleren of budgetoverdrachten zijn verlopen conform de reglementering, in het bijzonder op geautoriseerde wijze;
- Nagaan of de vormvereisten van de budgettaire rapportering werden nageleefd;
- Controleren van de aansluiting tussen het bedrijfseconomisch resultaat en het begrotingsresultaat, opgenomen in toelichting 19 van Deel II Budgettaire rapportering.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop onze conclusie te baseren.

Conclusie omtrent de uitvoering van de begroting

Met uitzondering van de overbesteding van de budgetlijn 34 'inkomstenoverdracht aan gezinnen' is de uitvoering van de begroting en de aansluiting van de uitvoering van de begroting bij de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten, naar ons oordeel, in alle van materieel belang zijnde opzichten, in overeenstemming met de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgesteld door de regulerende overheid.

Kortrijk, 2 mei 2019

Vandelanotte Bedrijfsrevisoren CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Nikolas Vandelanotte
Bedrijfsrevisor

**SINGLE AUDIT VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE RAAD VAN BESTUUR
VAN HET VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN VOI
GENERAAL VAN MERLENSTRAAT 30
2600 BERCHEM
OVER DE JAARLIJKSE ESR-RAPPORTERING
BETREFFENDE HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2018
(art. 9§6 van het besluit Single audit)**

Dit verslag volgt op ons aan u gericht verslag de dato 19 april 2019 over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018. Het huidige verslag werd aangepast op basis van de aangepaste rapportering die ons pas ter beschikking werd gesteld na ondertekening van ons voorgaand verslag.

Overeenkomstig artikel 9, §6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2012 betreffende controle en single audit, brengen wij u verslag uit in het kader van onze opdracht tot controle van toelichting VO 14 in Deel II Budgettaire rapportering van het rapporteringssjabloon Vlaamse Overheid, opgesteld ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Rekenhof en van de diensten van het Vlaams ministerie, bevoegd voor het financiële en budgettaire beleid die belast zijn met de opmaak en consolidatie van de algemene rekeningen (De "ESR-rapportering") van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI ("de Vlaamse rechtspersoon).

Verslag over de jaarlijkse ESR-rapportering

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarlijkse ESR-rapportering van de Vlaamse rechtspersoon betreffende het boekjaar afgesloten op 31 december 2018.

Naar ons oordeel is de ESR-rapportering van de Vlaamse rechtspersoon per 31 december 2018 in alle van materieel belang zijnde opzichten opgesteld in overeenstemming met het Europees Systeem van Rekeningen 2010 (ESR 2010), zoals uitgewerkt in de Handleiding over de Boekhoudregels, in de versie die van toepassing is op het gecontroleerde boekjaar, zoals opgesteld door het Departement Financiën en Begroting, afdeling Jaarrekening en Certifiëring, in uitvoering van de principes beschreven in de Europese verordening betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen 2010 (ESR 2010) en in het Handboek van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Deze ESR-rapportering sluit op consistente wijze aan bij de andere elementen van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de ESR-rapportering" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de ESR-rapportering nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor de ESR-rapportering

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de opmaak van de budgettaire rapportering volgens het rapporteringssjabloon zoals vervat in de Handleiding over de Boekhoudregels, in de versie die van toepassing is op het gecontroleerde boekjaar, zoals opgesteld door het Departement Financiën en Begroting, afdeling Jaarrekening en Certifiëring, in uitvoering van de principes beschreven in de Europese verordening betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen 2010 (ESR 2010) en in het Handboek van het Instituut voor de Nationale Rekeningen, ("ESR-rapportering") hierin begrepen de aansluiting van deze rapportering met de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten. De raad van bestuur is tevens verantwoordelijk voor de boekhoudkundige organisatie zoals voorgeschreven door het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof ("rekendecreet") en diens uitvoeringsbesluiten. De raad van bestuur is eveneens verantwoordelijk voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de budgettaire rapportering die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris voor de controle van de ESR-rapportering

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de ESR-rapportering als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een verslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze ESR-rapportering, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de ESR-rapportering een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing ;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling ;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen ;
- het evalueren van de presentatie van de budgettaire rapportering als geheel.

Wij communiceren met het bestuursorgaan onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Overige aangelegenheid

De Vlaamse rechtspersoon heeft tevens een jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten opgesteld voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2018, waarover wij in het eerste deel van deze bundel een afzonderlijk verslag hebben uitgebracht aan de raad van bestuur van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI d.d. 2 mei 2019.

Kortrijk, 2 mei 2019

Vandelanotte Bedrijfsrevisoren CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Nikolas Vandelanotte
Bedrijfsrevisor

Verslag van de regeringscommissaris rond jaarwerking 2018

Inleiding

De beheersovereenkomst (2016-2020) tussen het Vlaams Fonds voor de Letteren en de Vlaamse Regering stipuleert in artikel 12§4 dat er elk jaar een jaarverslag van het werkingsjaar moet opgemaakt worden door het VFL. In artikel 12§2 krijgt de vertegenwoordiger van de regering mandaat om toe te zien op de werking van het VFL en het naleven van het decreet. Het is vanuit dat mandaat dat ik, om het uitgebreid jaarverslag van het VFL over 2018 te vervolledigen, hier rapporteer (artikel 12§4,7°).

1. Algemene beschouwing betreffende het Jaarverslag 2018 van het VFL

Vermits het rapport van de vertegenwoordiger van de regering samen met het jaarverslag van het VFL wordt neergelegd kan het niet de bedoeling zijn dat de vertegenwoordiger van de regering het verslag bespreekt.

2. Algemene werking van het VFL

Zowel de interne als de externe werking van het VFL wordt positief geëvalueerd. De werking is gefocust maar wordt steeds meer bevraagd. Het fonds gaat zoals steeds plichtsbewust om met de beschikbare middelen, maar botst daar tegen de grenzen aan.

Interne werking

Het VFL voert verder een transparant en efficiënt beleid. De hele personeelsploeg is gemotiveerd en zoekt bewust naar vernieuwing en het invullen van hiaten. De personeelsploeg wordt fel bevraagd en de draagkracht wordt getest. Naast de druk op het personeel ervaart het VFL een heel sterke druk op het budget. Als de middelen gegroeid zijn, dan evolueerden de taken steeds mee. Komt daarbij de welwillendheid om zoveel mogelijk noden te lenigen. Hieruit volgt de vaststelling dat de middelen niet evenredig zijn met de noden en de ambities.

Externe werking

Het VFL neemt nog steeds een leidende rol in de verdere integratie van het literaire (midden) veld. Met Iedereen Leest is er permanent overleg. Er zijn contacten met heel veel organisaties. Dit gaat over o.a. het BoekenOverleg, het Overleg Literaire Organisatoren, Folio vzw, ENLIT (European Network of Literary Translation), VAV (Vlaamse Auteursvereniging), de KANTL en zoveel anderen. Het Fonds is voor veel organisaties en individuen een evident aanspreekpunt. Maar het VFL is niet geconcipeerd noch gefinancierd als steunpunt.

3. Specifieke rapportering over 2018

Buitenlandbeleid

De middelen, in 2016 aan Frankfurt gespendeerd, werpen nog steeds vruchten af. Gevolg hiervan zijn de vele aanvragen voor vertaalsubsidies, wat budgettair voor druk zorgt. Een nieuwe 'buitenland'-stap is het gastlandschap van Vlaanderen op de Foire du livre de Bruxelles in 2019. Daarmee sporend zet men nu consequent in op de Franstalige markt. De stand van 'Flirt Flamand' trok op een positieve wijze de aandacht van de vele bezoekers. Alle georganiseerde events en babbels met auteurs hadden veel toehoorders. De eenmalige injectie van € 400.000 van Minister Gatz en de eigen inbreng van het VFL van € 40.000 moeten idealiter een vervolg krijgen. Het VFL zou consequent aanwezig moeten zijn op de Foire du Livre. Het Franstalige literatuurveld is bijzonder groot en kan voor de auteurs met vertaalde werken van grote betekenis zijn. Dus ook hier goed nieuws, maar meer vertalingen eisen meer middelen.

4. Werking raad van bestuur en algemene vergadering

De raad van bestuur komt regelmatig samen. De raad van bestuur van het VFL vergaderde op volgende data: 12 februari, 4 april, 16 mei, 29 juni (laatste vergadering in de 'oude' samenstelling), 27 september, 7 november en 17 december. Elke vergadering is goed voorbereid door het dagelijks bestuur. Er is steeds tijdig een agenda en bij heel wat punten is reeds een goed gestructureerde tekst aanwezig. Het VFL heeft in de loop van 2018 een nieuw samengestelde raad van bestuur gekregen. Er zijn 7 vertegenwoordigers voorgedragen door de Vlaamse regering. Daarnaast werden er 4 onafhankelijke bestuurders door de raad van bestuur voorgedragen aan de Vlaamse regering. Ook zij werden benoemd. De raad van bestuur heeft vervolgens mevrouw Mia Doornaert als voorzitter aangeduid. Er werd ook een nieuw dagelijks bestuur samengesteld.

Besturen met een bijna totaal vernieuwde raad van bestuur vormt een serieuze uitdaging. De directeur en de personeelsleden van het VFL deden er in 2018 alles aan om de nieuwe bestuursleden vertrouwd te maken met de sector en de veelomvattende en complexe rol die het VFL daarin speelt. De voorzitter heeft zich van meet af aan bijzonder geëngageerd en alle leden van de raad van bestuur zijn sterk betrokken.

Als regeringscommissaris nam ik deel aan vijf van de zeven vergaderingen van de raad van bestuur (ik was verontschuldigd voor de vergaderingen van april en mei). Er is ook af en toe overleg met de directie of het dagelijks bestuur van het VFL.

5. Uitdagingen voor de toekomst en opvolging van de geformuleerde uitdagingen

Opvolging uitdagingen van 2017:

De uitdaging rond de band met Nederland botst op de spanning van de ongelijke budgetten. Het Nederlands Letterenfonds is niet alleen beter bemand, ook de financiering is veel ruimer. De gereguleerde boekenprijs is een financiële opsteker, het is nu wachten op cijfers om het reële effect te beoordelen. Wat de overheveling van de provinciale middelen betreft, die zijn goed aangekomen, maar het VFL heeft toch een jaar lang een extra personeelslid uit eigen budget gefinancierd. De inspanningen rond digitalisering zijn nuttig geweest, de aanvragers van de diverse beurzen en tegemoetkomingen hoeven dit binnenkort niet meer op papier te doen.

Uitdagingen van 2018

Het VFL stak in de loop van 2018 een pak energie in de planning en de opvolging van de **werken aan hun toekomstige pand** in de Lange Leemstraat in Antwerpen. Dit intensieve proces bracht een dreigend tekort aan financiering voor het project aan het licht. Het is in de cultuursector gebruikelijk om erop te vertrouwen dat iemand dat tekort wel zal bijpassen. Het VFL toont zich hier als een rationele organisatie en besliste te temporiseren tot er **zekerheid is over voldoende financiering van het gebouw**. Het VFL wil onder geen beding inboeten op zijn werking om zijn huisvesting te financieren. Hopelijk komt hierover vrij snel duidelijkheid. Het uitstellen van de werken is een nadeel, o.a. omdat het VFL nu zeer krap behuist is, wat de werking niet ten goede komt. Iedereen Leest verhuist mee, ook zij verdienen duidelijkheid over de planning en de timing.

Een begroting indienen met een tekort kan ik als regeringscommissaris in principe niet toestaan. Voor het komend jaar is dit toch aanvaardbaar. Het VFL heeft nog een buffer in de vorm van een aantal bestemde fondsen, dus het faillissement is niet dreigend. Maar anderzijds is het zonneklaar dat er voor al de huidige engagementen **te weinig middelen** zijn. De kaasschaaf van de vorige jaren werkt niet meer. Het aantal taken en aanvragen steeg duidelijk sneller dan het beschikbare budget. Het VFL stuurt voor 2020-2025 aan op een hoger budget. Als dit niet het geval is, zullen er harde keuzes gemaakt moeten worden.

Het VFL werkt er hard aan om de sociaaleconomische positie van de auteurs (fictie en non-fictie) en de vertalers te ondersteunen. Ook het literaire middenveld wordt door het VFL ondersteund. De commissies doen puik werk. De ploeg van het VFL gaat bewust op zoek naar vernieuwing en de raad van bestuur steunt en stimuleert hen hierin. Het VFL werkt in steeds nauwere samenwerking met de andere actoren in het letterenveld. Het grote knelpunt is de krapte van het budget t.o.v. de vragen en noden.

Christine Depuydt

Regeringscommissaris VFL

5 april 2019

Lijst van afkortingen

Afkortingen van organisaties en initiatieven

CELA	Connecting Emerging Literary Artists
CeLT	Culturele en Literaire Tijdschriften
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
CPNB	Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek
DBNL	Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
ELV	Expertisecentrum Literair Vertalen
ENLIT	European Network for Literary Translation
ESACT	École Supérieure d'Acteurs de Liège
FIT	Flanders Investment & Trade
FoCI	Fonds Culturele Infrastructuur
GAU	Groep Algemene Uitgevers
IVN	Internationale Vereniging voor Neerlandistiek
KANTL	Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
KVS	Koninklijke Vlaamse Schouwburg
MAS	Museum Aan de Stroom
MSK	Museum voor Schone Kunsten
OKV	Openbaar Kunstbezit Vlaanderen
OLO	Overleg Literaire Organisatoren
PEN	Poets, Playwrights, Essayists and Novelists
PIW	Poetry International Web
RITCS	Royal Institute for Theatre, Cinema & Sounds
S.M.A.K.	Stedelijk Museum voor Actuele Kunst
VAV	Vlaamse Auteursvereniging
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroep

Afkortingen gebruikt in subsidietabellen

IB	In behandeling
IG	Ingetrokken

Landenafkortingen

AL	Albanië	MD	Moldavië
AR	Argentinië	MN	Mongolië
AT	Oostenrijk	MY	Maleisië
AU	Australië	MX	Mexico
BA	Bosnië en Herzegovina	NA	Namibië
BE	België	NO	Noorwegen
BG	Bulgarije	NZ	Nieuw-Zeeland
CH	Zwitserland	PL	Polen
CA	Canada	PT	Portugal
CN	China	RO	Roemenië
CY	Cyprus	RS	Servië
CZ	Tsjechië	RU	Rusland
EG	Egypte	SE	Zweden
ES	Spanje	SI	Slovenië
FR	Frankrijk	TR	Turkije
GR	Griekenland	UA	Oekraïne
HK	Hongkong	VK	Verenigd Koninkrijk
HR	Kroatië	VS	Verenigde Staten
IL	Israël	ZA	Zuid-Afrika
IN	India		
IR	Iran		
IT	Italië		
JO	Jordanië		
KR	Zuid-Korea		
LB	Libanon		
LT	Litouwen		
LV	Letland		

COLOFON

Vlaams Fonds voor de Letteren
Generaal Van Merlenstraat 30
2600 Berchem
+32 3 270 31 61
info@vfl.be
www.vfl.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:

Koen Van Bockstal, Generaal Van Merlenstraat 30, 2600 Berchem

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Els Aerts, Noemi De Clercq, Koen De Smedt, Rein De Smet, Nanne de Viet, Georgia De Winter, Lien Devos, Matthias Dillen, Mia Doornaert, Yannick Geens, Anja Goyens, Lien Heselmans, Stefanie Luppens, Patrick Peeters, Lore Piers, Marieke Roels, Lara Rogiers, Karen Thys, Koen Van Bockstal, Mies Van Dun, Elise Vanoosthuysse

Vormgeving: Gunther Fobe

Druk: Graphius

Overname van berichten is alleen toegelaten met bronvermelding.

Het VFL kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten en/of schade die voortvloeit, direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2019/9430/3

